

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 7 april justerades.

§ 2 Avsägelse

Talmannen meddelade
att *Maria Nilsson* (L) av sagt sig uppdraget som ledamot i EU-nämnden
och
att *Bengt Eliasson* (L) av sagt sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Liberalernas partigrupp anmält *Bengt Eliasson* som ledamot i EU-nämnden och *Maria Nilsson* som suppleant i EU-nämnden.

Talmannen förklarade valda till

ledamot i EU-nämnden
Bengt Eliasson (L)

suppleant i EU-nämnden
Maria Nilsson (L)

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2021/22:451

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:451 Avräkningar från budgeten för internationellt utvecklingssamarbete

av Janine Alm Ericson (MP)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 13 maj 2022.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokat engagemang.

Stockholm den 26 april 2022

Utrikesdepartementet

Matilda Ernkran (S)

Enligt uppdrag

Lena Nordström

Tf. expeditionschef

Interpellation 2021/22:456

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:456 Kulturen bakom kravallerna i svenska städer

av Tobias Andersson (SD)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 3 juni 2022.

Stockholm den 26 april 2022

Justitiedepartementet

Anders Ygeman (S)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2021/22:222 till skatteutskottet

Motioner

2021/22:4509, 4556, 4582, 4592 och 4605 till socialutskottet

2021/22:4677 och 4679 till utrikesutskottet

Anf. 1 MALIN LARSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Denna mandatperiod har vi verkligen fått diskutera och debattera de viktiga djurskyddsfrågorna ordentligt. Vi har en socialdemokratisk regering som har satt djurskyddsfrågorna högt upp på dagordningen och har lämnat över flera betydelsefulla propositioner som vi tidigare har behandlat och beslutat om här i kammaren. I dag har vi den sista debatten om djurskydd för denna mandatperiod.

Djurskydd är ett ämne som berör, och vi är många som själva har djur och känner ett stort engagemang i dessa frågor. Det märks i den enighet det råder i flera frågor men också på de 202 motionsyrkanden som är inlämnade och behandlas i detta betänkande.

Sverige ska ha världens bästa djurskydd. Vi har en av världens starkaste djurskyddslag, och vi har ett mycket gott djurhälsoläge i Sverige. Djur är levande och kännande varelser, och vi människor har ett mycket stort ansvar för de djur som finns i vår omsorg.

Djurskydd är en mycket viktig fråga för mig och för Socialdemokraterna. Att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande är en självklarhet och något som slås fast i den djurskyddslagstiftning vi har. Det gäller alla djur som vi har i vår vård och vid alla tidpunkter under djurets levnad.

Att detta är en viktig fråga hörs inte bara i ord från oss, utan det syns också i handling. Under den socialdemokratiska ledningen har vi infört en ny modern djurskyddslag med bland annat skärpta krav på att djur ska få utöva ett naturligt beteende och att beteendestörningar inte ska förekomma. Vi har tillsatt en utredning för översyn av lagstiftningen på djurhälsoområdet, och vi har satsat på en fortsatt finansiering av Sveriges 3R-center vid Jordbruksverket. För att komma till rätta med problemen med övergivna och förvildade katter har vi nyligen fattat beslut om en ny lag med krav på märkning och registrering av katter. Vi har också fattat beslut om skärpta straff och ett mer effektivt sanktionssystem vid brott mot djur.

Vi har tagit strid, och vi fortsätter att ta strid i EU, för ökade djurskyddskrav till exempel vid transporter och för minskad antibiotikaanvändning.

Herr talman! Det här är ett omfattande betänkande, och jag hinner inte gå in på alla viktiga delar. Men något jag vill lyfta fram extra är handel och illegal införsel av djur samt antibiotikafrågan.

Vi såg under coronapandemin att många passade på att köpa sällskapsdjur, och efterfrågan på framför allt hundar ökade. Denna efterfrågan har gjort att oseriösa hunduppfödare, smugglare och den organiserade brottsligheten sett möjligheter till att tjäna pengar. Det lidande och de risker för smittspridning som sådan verksamhet medför är oacceptabla. Brottsligheten utgör ett hot mot hela det demokratiska samhället och ska bekämpas med alla medel.

En framgångsrik brottsbekämpning förutsätter tidiga förebyggande insatser och hela samhällets engagemang. För att få bukt med detta problem krävs en bredd av åtgärder från olika aktörer och att de har rätt verktyg för att kunna agera.

Precis som har lyfts upp i betänkandet handlar det om att Tullverket ska ha möjligheter att stoppa fordon för att söka efter hundar, att veterinärer kan anmäla misstanke om illegal införsel av djur till andra myndigheter och andra insatser för att stävja och bekämpa den organiserade smugglingen av sällskapsdjur. Men framför allt handlar det också om fortsatt samverkan inom EU och att jag som köpare tar mitt ansvar, söker information och kontrollerar uppfödaren.

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att genomföra en samlad översyn av reglerna om Tullverkets befogenheter inom kontrollverksamheten och den brottsbekämpande verksamheten, och detta ska nu redovisas den 16 maj i år.

Hundsmuggling är olagligt i Sverige. Att köpa eller sälja en smugglad hund är förenat med straffansvar. Samtidigt ser vi en oroande utveckling med ökande smuggling av hundar. Det måste bekämpas med kraft. Det är viktigt att myndigheterna samarbetar och att alla potentiella djurägare vet att det är olagligt och direkt farligt att köpa en smugglad hund.

Herr talman! Antibiotikaresistensen är en av vår tids stora utmaningar. Det starka djurskyddet som vi har i Sverige gör våra djur friskare. I stället för att som i en del andra länder där djuren proppas fulla med antibiotika hålls djuren i det svenska jordbruket friska genom god djurhållning och förebyggande åtgärder. Den globala överanvändningen av antibiotika i djurhållningen är ett allvarligt bekymmer som kan leda till spridning av multiresistenta bakterier.

Det är oerhört viktigt att vi arbetar tillsammans inom EU och globalt för att få bort den onödiga användningen av antibiotika inom djurnäringen. Det här är helt avgörande om vi även i framtiden vill ha antibiotika som fungerar.

Sverige har gått före under många år, och redan på 80-talet lyfte vi upp antibiotikafrågan. Tidigare skrattade man åt oss, har jag fått det berättat för mig av vår tidigare landsbygdsminister Sven-Erik Bucht. Men i dag är det annat ljud i skällan; nu lär man av oss i Sverige. Vi visade att det går att kombinera ansvarsfull antibiotikaanvändning med hög avkastning. Det gör oss till en viktig förebild i omvärlden.

Vi har en stark samverkan mellan staten, näringen och forskningen, och vi ska fortsätta att vara en förebild i denna viktiga fråga. Vi ska dela med oss av kompetens och resurser för att bidra till en mer ansvarsfull användning och ett minskat behov av antibiotika i djurhållningen globalt.

År 2020 beslutade regeringen om en uppdaterad svensk strategi för arbetet mot antibiotikaresistens, och Sverige har länge arbetat internationellt för minskad antibiotikaresistens. Men det finns behov av att se över och effektivisera arbetet. Utredningen om en effektivisering och utveckling av det svenska arbetet för ansvarsfull och minskad användning av antibiotika i djurhållningen globalt lämnar sitt betänkande nu i juli 2022. Förhoppningsvis kan regeringen då få ta del av väl genomarbetade förslag som vi också kan ta vidare.

Antibiotikaresistens är ett växande globalt hot, och coronapandemin har också visat på vikten av en god och sund djurhållning. Smittor som rör

sig mellan vilda djur, tama djur och människor har potential att utvecklas till nya pandemier. En god djurhållning och en bra djurvälstånd är därför både ett etiskt ansvar som vi människor har och även det bästa sättet vi har att hålla djur och människor friska.
(Applåder)

Prot. 2021/22:104

28 april

Djurskydd

Anf. 2 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Herr talman! För tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 23 om ny teknik, digitalisering och artificiell teknik.

Djurskyddsfrågor är ett oerhört viktigt område. Vi vet att det är ett brett område där det finns flera olika frågor som vi behöver bearbeta och förändra för att djuren ska ha det så bra som möjligt. Vi har ett djurskydd som är bland världens bästa. Detta ska vi vara stolta över. Men det innebär inte att vi kan luta oss tillbaka och slappna av. Vi i riksdagen ska se till att djur slipper onödigt lidande, och vi människor ska ta vårt ansvar och skydda djuren från risker att fara illa.

Dessa ord leder mig vidare till de viktiga funktioner i samhället som bidrar till djurs välmående. Jag pratar om våra viktiga veterinärer, men jag skulle också vilja stanna upp vid tulltjänstepersoner.

Herr talman! Alla djur som hålls av människor omfattas av djurskyddslagstiftningen, som ska verka förebyggande. Målet är att djuren ska ha det bra och kunna bete sig naturligt. I djurskyddslagen står det också att handlingar som innebär fysiskt eller psykiskt lidande för djuren är förbjudna.

Att djuren ska ha det bra förutsätter tydlig och ansvarsfull lagstiftning och regelverk där skydd och förebyggande insatser regleras. I dag bemöts dock enskilda djurägare olika beroende på var i landet de bor är verk samma. En av länsstyrelsen genomförd kontroll kan få ett annorlunda utfall i norr än den får i söder. En dräktig hund får rätt vård i tid i Mellansverige men inte i södra Sverige på grund av den stora veterinärbrist som råder. Det är ett problem, och där har vi inte tillräckliga insatser.

Insmugglade hundvalpar, som har varit och är på tapeten, är också ett stort problem. En del smugglare blir stoppade av Tullverket vid Öresundsbron medan andra slipper undan och finner andra vägar in i Sverige. Vilka blir lidande i detta? Jo, djuren.

Denna rätts- och omsorgssäkerhet är oerhört allvarlig. Brott mot djur och smittrisker vid införsel av smuggelhundar måste förebyggas genom skärpta straff. God tillgång till säker veterinärvård måste finnas tillsammans med en rättskedja som håller och ett mer effektivt kontrollsystem.

Det är också viktigt att det finns tillräcklig kapacitet i rättsväsendet. Om myndigheter påpekar brister som kan innebära brott måste det finnas kapacitet hos till exempel tullen eller polisen att hantera detta. Finns inte det spelar kvaliteten på lagstiftningen ingen roll. Om djur riskerar att fara illa måste vi stärka upp den och göra justeringar.

Jag vill än en gång gå in på ett område som jag pratat om flera gånger tidigare här i talarstolen och som jag vet att andra kommer att gå in på. Det gäller något som är rent ut sagt bedrövligt, nämligen hundsmugglingen.

Gång på gång har vi fått rapporter om detta, inte minst under pandemin när alla ville skaffa hund. När inte alla uppfödare hann med uppkom marknaden för insmugglade hundar, där man försökte tillgodose behoven hos köpare.

Vi har fått flera rapporter, upprepade rapporter, i olika mediekkanaler. Jag bevakar detta ständigt, och jag ser att det fortsätter komma hela tiden.

Detta har inneburit att en organiserad brottslighet kring hunduppfödning har vuxit fram och etablerats även här i Sverige. Hundvalpar föds upp i fabriker där tikarna tvingas para sig för konstant valpning. Man tar valparna från tiken så att de går miste om anknytningen och har inte koll på om valparna mår bra. Sjukdomar och parasiter förekommer. Rabies, som vi varit förskonade från i Sverige, är inte ovanligt. Valparna säljs sedan avsevärt billigare med falska papper och falska identiteter.

Ett exempel är uppseendeväckande. I januari dömdes två män för hundsmuggling, men de friades från misstankarna om djurplågeri. I min värld är det här sanslöst och otroligt.

Männen ertappades på Öresundsbron. Båda dömdes för grov smuggling, främst på grund av valparnas vaccinationsstatus. Fem av valparna hade nämligen vaccinerats mot rabies för tidigt, och fem hade inte blivit vaccinerade alls.

En rådman vid Malmö tingsrätt uttalade till medierna att det huvudsakliga skälet till att man bedömde smugglingsbrottet som ett grovt brott var att det är av betydande samhällsintresse att Sverige förblir rabiesfritt. Männen friades från misstankarna om djurplågeri.

De här hundvalparna var fullständigt utmärglade och i riktigt dåligt skick, vilket inte är ovanligt. Då krävs det att det kommer en veterinär som gör en bedömning. Tyvärr behöver man i vissa fall avliva valparna på plats för att de är så sjuka och lider.

Det här är något som jag tycker att vi måste prioritera. Tullen måste få ökade befogenheter för att kunna hantera det här i så stor utsträckning som behövs i Sverige i dag. Valparnas dåliga skick borde ha varit bevis nog för djurplågeri.

Herr talman! Det är viktigt att Sverige stärker de lagar som är till för att skydda djur och att vi värderar djur högt. Djur kan ju inte yttra sig mer än att exempelvis gnälla eller skrika till när någon är elak mot dem. Valpar som är i dåligt skick kan inte ens göra det.

Vi behöver se till att lagen skyddar de djur som smugglas in i Sverige. Tullverket behöver förstärkas med tulltjänstemän för att kunna ta fast de brottslingar som ingår i ett kriminellt nätverk och för in djur i Sverige. Därtill behöver vi stärka upp veterinärerna i Sverige så att det finns god tillgång på dem.

När det gäller människors användning av antibiotika finns det mycket att göra. När det gäller djurhållning varierar forskrivningen av antibiotika stort inom EU:s medlemsstater. I Sverige är forskrivningen i dag mycket restriktiv medan man i många andra europeiska länder till och med kan köpa antibiotika receptfritt. Det här behöver vi vara mer noggranna med och kontrollera så att vi får ned antibiotikaanvändningen.

Anf. 3 TALMANNEN:

Jag vill uppmärksamma ledamoten på att innehållet i domstolars domar inte får kritiseras eller debatteras i kammaren.

Anf. 4 YASMINE ERIKSSON (SD):

Herr talman! I en orolig tid är det vanligt att frågor om försvar, ekonomi, självförsörjning med mera är det som är på tapeten och det som för

många känns mest aktuellt. Samtidigt fortsätter arbetet i riksdagen, där vi hanterar samtliga frågor.

I dag debatterar vi djurskydd, en fråga som påverkar många och som är mycket viktig inte minst inom lantbruket.

Vi i Sverige har högt ställda krav på våra djurhållare. I och med det är vi också ett av de länder i världen har lägst användning av antibiotika i animalieproduktionen. Det är såklart något vi ska vara stolta över. Men i många andra länder används antibiotika lättvindigt och rutinmässigt, inte minst i djurproduktionen. Där måste vi ligga på och visa vägen, för den höga användningen av antibiotika har lett till en situation där den håller på att tappa sin effekt genom att bakterierna blir alltmer resistenta.

Vi får inte hamna i en situation där vi inte längre kan behandla vissa sjukdomar hos djur och människor på grund av rent slarv. Sverige arbetar på flera sätt, både nationellt och internationellt, med frågan, men för att motarbeta utvecklingen av antibiotikaresistens behövs det en global samsyn och att avtal tecknas i frågan.

Herr talman! Tyvärr begås det många brott mot djur i vårt Sverige. I början av året beslutade vi i den här kammaren att grovt djurplågeri skulle införas i brottsbalken, något Sverigedemokraterna har föreslagit i tio års tid.

De beslutade lagändringarna har ännu inte hunnit träda i kraft, men vem som helst kan nog förstå att även om vi nu skärper straffen för vissa brott mot djur behövs det också särskild kompetens för att hantera alla dessa fall. För att förbättra hanteringen av dessa brott behöver vi upprätta en särskild djurskydds balk, där vi samlar all lagtext som rör djur så att det bättre går att åskådliggöra lagstiftningen. Men vi vill också att det operativa arbetet när det gäller brott mot djur sköts på ett så rättssäkert och effektivt sätt som möjligt. Därför vill vi att det införs en nationell djurskyddspolis med specialkompetens på området.

Brott mot djur sker i varierande former. Det finns de som skadar sina egna eller andras sällskapsdjur, men brott mot djur sker även inom animalieproduktionen. Vi vet att de flesta är bra på att ta hand om sina djur och följer alla de lagar och regler vi sätter upp för att djuren ska ha det så bra som möjligt i vårt Sverige.

Men det finns också de som tummar på djurskyddet, på grund av ekonomiska intressen, av oaktsamhet eller av rent sadistiska skäl. Oavsett vilket måste vi komma till rätta med problemet. Djurskyddskontrollerna måste vara rättssäkra. Det är viktigt att de som arbetar med djurtillsyn har relevant kompetens för ändamålet, och personal som arbetar med djurskyddstillsyn bör ha egna erfarenheter av djurhållning.

Vi vill se att en utredning tillsätts om hur kontrollsystemet kan förbättras och att vi samtidigt utreder möjligheten att införa kroppskameror eller övervakningskameror på djurgårdar och slakterier, för att underlätta och effektivisera kontrollarbetet.

Herr talman! När vi talar om djurskydd här i kammaren måste vi tyvärr ofta tala om alla hemskheter som sker mot djur. Det finns tyvärr alltför många punkter att beröra.

Ett mycket aktuellt och angeläget ämne, som några kollegor redan har tagit upp och de andra ledamöterna säkert också kommer att tala om, är den illegala hundsmugglingen. Under coronapandemin har vi kunnat se en

ökad efterfrågan på sällskapsdjur. Med en ökad efterfrågan har kriminella hittat sätt att sko sig på människors längtan efter en hund.

Men detta har ett pris; det sker på hundarnas bekostnad. Inte sällan kommer de insmugglade hundarna från valpfabriker utomlands, där hundarna lever under miserabla förhållanden. Det handlar om hundar som förvaras i trånga burar, med flera hundar i varje bur. Det har uppdagats fall där tikar fått stämbanden avklippta för att de inte ska kunna skälla och avslöja den illegala verksamheten. Valpar tas ofta alldeles för tidigt från sina mödrar och får resa i trånga burar under transporten till ett annat land, utan att rastas och till och med utan mat och vatten.

Smugglarna tar sig alltför ofta in i Sverige med hundarna, antingen för att de helt enkelt inte har fastnat i någon kontroll eller för att de har lyckats ta sig igenom med falska papper. Detta kan få förödande konsekvenser om hundarna till exempel får med sig rabies, som även kan smitta människor med dödlig utgång.

Om smugglingen misslyckas väljer man ofta bara en annan färdväg in i Sverige, om inte valparna har avlivats på plats hos tullen. Tullen upptäcker såklart en del av de valpar som man försöker smuggla in i landet, men långt ifrån alla. Samtidigt har det allt oftare påtalats av tullpersonal att de har svårt att få dit distriktsveterinärer för att dessa helt enkelt inte har tid att komma och inspektera valparna och hundarna för att avgöra hur de ska hanteras.

Därför är vi positiva till de tillkännagivanden som vi kommer att rikta till regeringen, om att ett antal myndigheter ska ges i uppdrag att identifiera och stävja organiserad smuggling av sällskapsdjur. Det handlar också om att vi redan nu, i ett tidigt skede, kan säkerställa att Tullverket kommer att fortsätta att ha de befogenheter som krävs i deras arbete för att motverka den illegala handeln med djur, trots Djurhälsolagsutredningens förslag som skulle kunna innebära inskränkningar i dessa.

Men det behöver såklart göras mer för att motverka denna kriminella verksamhet. När de hundvalpar som olovligt förts in i Sverige ska säljas, ofta på marknadsplatser online, kan det vara svårt för en köpare att urskilja att det rör sig om en smuggelhund. Och om det ändå upptäcks kan det vara svårt att finna ut vem som verkligen ligger bakom annonsen och bär ansvaret för försäljningen. Därför behöver krav ställas vid annonsering av hundar så att det kan säkerställas vem som faktiskt är säljaren, så att det vid upptäckt av försäljning av smuggelhundar går att väcka åtal.

Det har också rapporterats om att veterinärer på svenska djurkliniker som fattar misstankar om att hundar de behandlar är smuggelhundar känner att de inte har möjlighet att upprätta en anmälan på grund av tystnadsplikt eller på grund av EU:s dataskyddsförordning, GDPR. Därför är det viktigt att vi möjliggör för veterinärer att anmäla vid misstanke om illegal införsel av djur och att regeringen verkar för ett undantag i GDPR-förordningen för detta ändamål.

Herr talman! När jag ändå är inne på veterinärer vill jag passa på att också ta upp de ökade veterinärkostnaderna. Många djurägare anser att veterinärkostnaderna är för höga. Det kan vara svårt att veta om de höga priserna för djurvård är rimliga, framför allt i en stressad situation där man behöver söka akutvård för sitt djur.

Referenspriser skulle underlätta för den som söker vård för sitt djur, så att man kan jämföra priser och känna sig trygg med att man får betala rätt

pris för rätt vård. Därför vill vi att det från myndighetshåll tas fram och tillhandahålls information om referenspriser för veterinärvård. Dessa bör också synas tydligt på varje veterinärkliniks prislista.

Herr talman! Jag ser att jag redan har dragit över tiden, så jag får avsluta här. Men jag måste också yrka bifall till reservation 33.

Anf. 5 ULRIKA HEIE (C):

Herr talman! Djurskydd är en viktig fråga. Många av oss i utskottet är mycket engagerade i den, och det finns en stor samsyn i många av dessa frågor i miljö- och jordbruksutskottet.

När det gäller det betänkande vi debatterar i dag är man som centerpartist stolt när man läser första sidan och ser att flera av Centerpartiets motioner nu bifalls. De handlar om till exempel veterinärens möjligheter att anmäla misstanke om illegal införsel och om insatser mot organiserad smuggling av sällskapsdjur.

Djurskyddsfrågorna är viktiga av många olika anledningar. Framför allt handlar det om att vi människor har ett ansvar för de djur som är beroende av oss, både sällskapsdjur och djur inom animalieproduktionen.

Svenska livsmedelsproducenter är världsledande på djurhälsa, har restriktiv användning av antibiotika i djurhållningen och producerar mat på ett klimatsmart och miljövänligt sätt. Vi ser dock att svenska lantbrukare inte alltid kan ta betalt för det mervärde som exempelvis betande djur ger upphov till i form av öppna landskap och stärkt biologisk mångfald.

För att svenska lantbrukares konkurrenskraft ska kunna stärkas bör regelbördan inom djurskyddsområdet minska. Det finns flera aspekter på djurskyddslagen. Även om det nu har antagits en ny och modernare djurskyddslag finns det fortsatt utmaningar som man behöver se över och förbättra. Det handlar också om bemötande vid kontroller och så vidare. Både lantbrukare och djurskyddskontrollanter kan utsättas och hamna i hotfulla situationer, och det är givetvis väldigt olyckligt.

Herr talman! Sverige har hårda krav och tillsyn när det gäller djurtransporter. Det är vi stolta över. Det har dock uppdagats flera fall av ovärdiga transporter av djur inom EU. De regler som finns inom EU när det gäller djurskydd efterlevs inte av alla medlemsstater. Därför är det så otroligt viktigt att de här kontrollerna genomförs och att man efterlever EU-regelverket kring djurskydd. Vi skärper djurskyddslagstiftningen, men om man inte följer upp att den efterlevs blir det en ganska tandlös lag.

Det handlar också om att konkurrenslagstiftningen och konkurrenskraften för de gröna näringarna blir bättre om det finns rimliga gemensamma spelregler i hela Europa. Det EU-gemensamma djurskyddet behöver lyftas till den svenska nivån, så att vi alla kan leva upp till den i hela det europeiska området. Det gör att vi alla också kan lita på att maten produceras på ett värdigt sätt.

När det handlar om djurtransporter anser vi från Centerpartiets sida att osäkra resor till tredjeländer bör vara helt förbjudna om det inte går att garantera säkra djurtransporter.

Även om djurskyddet är betydligt bättre i Sverige än i resten av EU vet vi att det finns utmaningar också här och att förbättringar kan göras. Centerpartiet vill se fler djurvälståndsprogram, där bland annat branschorganisationer, slakterier, handelskedjor och producenter arbetar tillsammans.

Herr talman! Många har före mig i debatten varit inne på problemet med smuggling av sällskapsdjur, framför allt hundar. Detta är ett brott som ökat under pandemin. Rent mänskligt går det ju att förstå att den som längtar efter att få köpa en hund har svårt att säga nej till de små valpögon som man möter när man tänker sig att få ta med sig en hundvalp hem. Men som privatperson behöver man ta eget ansvar och fundera över på vilket sätt man skulle kunna vara med och bidra till den illegala handel som sker. För att försäkra sig om att man inte gör det kan man ta del av checklistor från Tullverket och så vidare. Det handlar om att säkra att djur inte utsätts för stort lidande, vilket i många fall sker.

Dessutom är det så att den problematik kopplad till rabies som lyfts tidigare hotar både djurens hälsa och människors hälsa på olika sätt. I början av den här veckan hade jag förmånen att besöka en veterinärklinik. I mitt samtal med veterinären Mia nämnde hon att alla som arbetade på den djurklinik hade funderat på att vaccinera sig för att skydda sig själva. De var rädda för att drabbas av en sjukdom som inte var aktuell för bara ett par år sedan.

Det handlar också om att lyfta frågor om kompetensförsörjning. Jag kommer inte att ägna mitt anförande åt veterinärbristen, men det är en del som jag vet att vi alla i utskottet på olika sätt jobbar med. Regeringen har tillsatt en utredning. Från oppositionspartierna lyfter vi vikten av att kunna göra saker även på kort sikt, utan att vänta på att en utredning blir klar, inte minst när det gäller distriktsveterinärernas arbetsmiljö.

Tillbaka till frågan om djursmuggling! Det är otroligt viktigt att kunskapen ökar hos den relevanta personalen, till exempel vid Tullverket. Myndigheterna behöver även säkerställa att kompetensen finns tillgänglig vid de större gränspassagera. Samverkan mellan Tullverket, Jordbruksverket, länsstyrelserna samt Skatteverket och Försäkringskassan behöver stärkas för att identifiera och stävja organiserad smuggling.

Precis som tidigare talare som har talat sig varma för Centerpartiets förslag vill jag säga att det är viktigt att veterinärer måste ha större möjligheter att anmäla misstankar om illegal införsel. I dag finns det hinder, till exempel i form av GDPR, veterinärers tystnadsplikt och så vidare. Det finns all anledning att vara lite extra stolt i dag, när vi nu yrkar bifall till de här motionerna från Centerpartiets sida.

Med det sagt, herr talman, vill jag ändå yrka bifall till reservation nummer 23, som handlar om ny teknik och artificiell intelligens. För att dessa verktyg ska bli verklighet framöver behövs det politiska beslut som främjar dem. Det är synd att bara fem av åtta partier ställer sig bakom den här reservationen, som handlar om att vi på olika sätt kan göra satsningar från den politiska sidan för att lyfta innovationsgraden.

Låt mig ta ytterligare ett exempel – jag ser att jag har någon minut kvar på min talartid – och berätta om ett besök hos lantbrukaren Torbjörn, som använder sig av digitala halsband på sina kor för att kunna följa deras hälsoutveckling. Eftersom ni alla vet vad det handlar om nämner jag idisslande, fertilitet och brunstperioder. Det är en fantastisk teknik som utvecklats, men det finns betydligt större möjligheter. Det gäller att ta till vara dem och göra ytterligare satsningar. Ibland behöver man ändra på regelverk. Nya tekniska lösningar kan verkligen förändra dagens arbetssätt. Det är viktigt att vi från den politiska sidan ser vilka satsningar som kan behöva göras.

Anf. 6 ELIN SEGERLIND (V):

Herr talman! Vi är här för vår årliga debatt om djurskyddsfrågor. Detta är ett betänkande som är särskilt viktigt för att det så tydligt berör individer som själva saknar röst att göra sig hörda med. I stället lämnas det till oss att föra deras talan och vara kloka nog att se till att deras väl och ve blir en prioritet.

Pandemin har under de senaste åren varit med oss i allt vi gjort, så även i det här utskottet. Det gäller även frågor om djurskydd och kanske framför allt frågor som rör minkfarmernas fortsatta vara eller icke vara. Under pandemin spred sig coronasmittan bland de danska minkfarmerna. Det resulterade till slut i ett beslut om att avliva alla minkar och i en historisk nedstängning.

I Sverige, som har en betydligt mindre besättning än vad Danmark hade då, såg man också smittan sprida sig mellan minkfarmerna. Först var det osäkert om det skulle bli ett stopp även i Sverige. Till slut landade vi i en mittenväg: att behålla den besättning som fanns men inte låta det bli någon ny avel 2021. Det blev till viss del en vinst, men sedan har den grusats av att minkfarmningen nu återigen tillåts och är igång i Sverige.

Nackdelen med det förfarandet är också att Sverige nu har betalat ersättning för att upprätthålla en verksamhet som väldigt få egentligen över huvud taget vill se fortsätta. I stället skulle vi ha betalat ut ersättning för att en gång för alla avsluta minkuppfödningen och minkarnas liv i bur. Regeringens linje har i stället varit att svälta ut minkuppfödarna, vilket också till del lyckas i och med att vissa nu tvingas slå igen. Regeringen sätter sin tilltro till att marknaden löser det hela, något man för all del kan förvänta sig av en borgerlig regering men kanske inte på samma vis av en socialdemokratisk.

Hur illa jag än tycker om att vi håller djur i bur är det viktigt att de som i dag får sitt levebröd från den här verksamheten erbjuds en sansad väg ut. Flera länder har tagit beslut om att stoppa den inhemska pälsdjursuppfödningen. Senast, nu i mars, var det Irland. Tidigare har till exempel Norge och ytterligare 15 länder runt om i Europa gjort det. Även Polen är på väg mot ett beslut om utfasning. Ska Sverige verkligen till slut stå kvar som ensamt land i Europa som tillåter det här? Jag tycker verkligen inte att det vore en bra väg framåt.

Andra djur som vi fortfarande håller i bur på det här sättet är hönor. I den nya djurskyddslagen förstärks rätten för djur att kunna röra sig obehindrat och utföra beteenden som är viktiga för deras välfärd.

Hönor i bur – i bur. Bara där borde vi förstå att det här är ett system som inte går att upprätthålla, inredda burar eller inte. Det är ett djur i bur, och det finns inget naturligt med det.

Sverige borde sätta ett slutdatum för när burarna ska vara borta från den svenska äggindustrin. Det ger en tydlig riktlinje för dem som fortsätter att bedriva den här typen av verksamhet och all möjlighet för dem att ställa om. En absolut majoritet av svenska folket vill också se den här utvecklingen, så låt oss göra det. Om man tar in i beräkningen att många gårdar redan har gått över till frigående system borde utfasningen av de sista burarna kunna ske inom de närmaste åren.

Problemen med kycklingindustrin är i sig också omfattande, vilket flera avslöjanden har visat de senaste åren. Av bilder från djurhallar med

tusentals kycklingar som trängs på trånga spånbeklädda golvytor förstår man att orden ”djur” och ”industri” aldrig borde få sättas i samma mening.

Sverige har också ett unikt krav på att mjölkkor ska hållas ute på bete sommartid. Det ser vi särskilt den här tiden på året med kosläpp som man kan besöka. Det här är också en faktor som är viktig för svenska konsumenter när de väljer produkter i mejeridisken. Om det ska vara ett argument för mer djurvälstånd vet jag inte, men det är ändå en viktig aspekt. Debatten har gått åt det hållet att lösdrift inomhus kan vara ersättning nog, medan forskningen visar att bete för mjölkkor har positiva effekter på kornas hälsa, och det är också ett starkt naturligt beteende.

Vänsterpartiet delar uppfattningen att situationen för våra mjölkbönder är akut och kräver åtgärder. Vi har därför också föreslagit att öka stödet för betesmarker. Vi menar att ett försvagat djurskydd aldrig kan vara en hållbar strategi för det svenska lantbruket och vår livsmedelsproduktion.

En annan ohållbar aspekt av djuruppfödningen för konsumtion är djurtransporterna. I Sverige får de transporterna inte överstiga åtta timmar förutom vid en rad undantag som gör att transporterna kan bli så långa som tolv timmar.

Minskad transporttid är en av de viktigaste faktorerna för att minska antalet djur som självdör under transporter. Sverige behöver vara en stark röst i EU för att minska transporterna så att de inte överstiger fyra timmar inom EU och också ta fram en nationell strategi för att totalt sett minska mängden djurtransporter. Ett av förslagen som Vänsterpartiet har drivit är att också ge stöd åt gårdsslakterier.

Djurtransporterna har ofta ett mål, och det är just slakteriet. Metoderna som används på slakterierna har varit föremål för debatt genom åren. När det kommer till koldioxidbedövning vet vi att det orsakar starkt obehag för grisar. Det har varit känt för forskningen i 20 år, och det behöver verkligen inte fortgå.

Ett första steg för att komma bort från den här plågsamma bedövningsmetoden är att sätta ett slutår och ett datum för när koldioxidbedövningen ska vara borta från de svenska slakterierna. Ett andra steg är att omgående tillsätta resurser för att ta fram alternativa bedövningsmetoder. Så länge koldioxidbedövningen är tillåten och inget slutdatum satt saknas ju incitament att gå från den relativt billiga bedövningen med koldioxid.

Det är tråkigt att utskottet den här gången snubblar på målnöret och inte får till ett tillkännagivande för att satsa ytterligare på denna forskning.

Herr talman! Det har talats mycket om hundar, och jag tänker göra det samma. De är trots allt i slutändan människans bästa vän.

Precis som har sagts är hundsmuggling något som har uppmärksamats under pandemin, och det är efterfrågan som har drivit på. Under första halvan av 2021 hade tullen i södra Sverige hittat 108 hundar. År 2015 bedömdes handeln med hundar och även katter i tolv av EU:s medlemsstater omfatta 61 miljoner hundar och 67 miljoner katter. Det är ju helt horribelt! De går inte bara till Sverige; det är ett EU-gemensamt problem, och den storskaliga uppfödningen i valpfabriker är precis så hemsk som vi redan har hört beskrivas av många här.

Tullverket har nämnt en rad olika åtgärder som skulle behövas, till exempel ökad samordning mellan Tullverket och andra berörda myndigheter men också skarpare och tuffare lagstiftning och straff för smuggling.

I dag håller insmugglingen av en hundvalp ungefär samma straffvärde som en insmugglad liter vodka. Det är inte proportionerligt. Vänsterpartiet menar att det behövs en tydlig handlingsplan för hur vi ska komma åt problemet som knyter samman samhällets olika delar och till exempel tar bort onödiga problem som att myndigheter inte kan dela information med varandra.

Vänsterpartiet välkomnar därför särskilt de tre tillkännagivanden som nu med total enighet kommer från utskottet. Att vi har en situation med en ökad smuggling av hundar men även andra djur samtidigt som vi har en veterinärkår som till del upplever att de inte kan anmäla misstanke om djursmuggling är inte hållbart, och det är jättebra att vi nu kan få ett tydligt uppdrag till regeringen att åtgärda detta.

På samma sätt behöver regeringen säkerställa att Tullverket fortsatt kan stoppa fordon för att söka efter djur i samband med att arbetet med Djurhälsoutredningens förslag nu fortgår.

Illegal handel med djur är också ofta starkt förknippad med organiserad brottslighet. Det innebär också en risk för omfattande smittspridning bland djur och människor, samtidigt som det ofta utsätter djuret för stort lidande. Därför måste arbetet mot djursmuggling stävjas i grunden, och det är bra att berörda myndigheter nu får ett uppdrag att tillsammans arbeta organiserat för att lyckas med detta.

I slutändan är detta ändå ett internationellt problem, och därför behöver det ske ett samarbete inom EU. Vänsterpartiet hade velat se gemensamma krav på id-märkning inom EU och ett register som länkar samman länderna för att kunna hålla bättre koll vid gränserna.

Apropå det internationella samarbetet vill jag avslutningsvis lyfta behovet av att Sverige arbetar för det förbud mot svanskupering som finns inom EU. Det är förbjudet att kupera svansen på djur, men trots det fortsätter det runt om i Europa. När det finns en djurskyddslagstiftning behöver den också följas. Att lagstiftningen har funnits i flera år medan efterlevnaden är så låg är inte djurrättsligt hållbart, och det är viktigt att Sverige driver på för att efterlevnaden inom EU ska öka.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 14 och den gemensamma reservationen 30.

Anf. 7 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! I dag debatterar vi djurskyddet här i kammaren, och det är alltid lika inspirerande att lyssna till mina kollegor. Vi har inte hört alla än, men jag vet att det blir lika bra. Här finns mycket kunskap, och jag tror att alla som lyssnar märker att det är många som är engagerade, precis som min kollega Ulrika Heie talade om.

Jag yrkar bifall till reservation 19, så har jag det sagt.

Det är viktigt att vi har ett starkt och resolut djurskydd i Sverige. Tack vare det har vi i dag en minimal användning av antibiotika i djuruppfödningen. Tittar vi runt om i EU använder vi faktiskt minst antibiotika. Ser vi på Europa använder Island och Norge mindre.

Det är framför allt våra svenska bönder som ska ha äran för detta. Ibland hör man politiker säga att det handlar om politik. Men det är bönderna själva, så stort tack till alla jordbrukare som kanske lyssnar på detta! Det är tack vare ert arbete och era beslut att ta krafttag när det gäller exempelvis djurstallar och grisboxar som vi i dag använder så lite antibiotika.

Många av oss vet att den höga antibiotikaanvändningen är ett av de största bekymren runt om i världen. Vi vet att bakterier blir resistenta, och det fungerar inte längre att bota vissa sjukdomar med penicillin. Det här är naturligtvis väldigt allvarligt.

Ser vi på andra länder är Sverige verkligen ett ljus i tunneln. Vi i utskottet var i början av den förra mandatperioden i Paris och pratade om det här. Då vet jag att de hade frågor till oss. Hur gör ni i Sverige?

Många länder börjar alltså titta på detta, och det tycker vi är väldigt bra. Men det går för långsamt. Vi önskar att EU driver på detta ännu kraftigare.

Precis som en tidigare talare sa är detta också viktigt för konkurrenskraften för våra bönder. För om vi har sådana lagar är det klart att andra europeiska länder också måste ta efter.

Det är alltså väldigt viktigt att regeringen driver på detta. Men det är naturligtvis viktigt att man också gör det från våra vänner och kollegor i EU.

Herr talman! Det har pratats mycket om smuggelhundar, och jag vill också ta upp det. Någon kanske frågar: Varför? Jo, för att det är ett jättekämbekymmer. Talare före mig har pratat om att det är ett problem i hela Europa, men det kommer många sådana hundar till Sverige också.

Många av oss har sett de förfärliga bilderna på hundar som sitter inklämda och hur illa man behandlar hundarna. Tyvärr finns det en stor marknad för dessa hundar i vårt land. Även om vi kan tänka att många har förstått att man inte ska köpa hundar på detta sätt gör de tyvärr det ändå. Alla vet att om det finns pengar att tjäna finns det också en marknad, och automatiskt blir det kriminella ligor som sköter detta.

Talar man med tullen och polisen får man också höra hur det fungerar med valpfabriker för att föra in hundar i vårt land. Vi vet inte exakt hur många som kommer hit, men det är många som kommer hit. Och de som tullen tar är bara toppen på det stora isberget. Det är nämligen så att om någon åker fast i dag blir den personen ofta hemskickad. Den personen försöker sedan ta sig in i Sverige på en annan plats. Detta är såklart väldigt dåligt, och tyvärr fortsätter det. Vi vet också att det finns en väldigt stor risk att dessa hundar bär på sjukdomar.

Därför vädjar vi verkligen om att det ska bli någonting av det som har föreslagits. Därför är det så kul att det finns en majoritet i utskottet. Det finns även flera tillkännagivanden i denna fråga. Det handlar till exempel om veterinärers möjligheter att anmäla misstanke om illegal införsel, om Tullverkets möjligheter att stoppa fordon för att söka efter hundar – vilket jag tycker är väldigt bra att vi får fram – och om insatser mot organiserad smuggling av sällskapshundar. Detta är väldigt bra, herr talman. Nu är det bara upp till regeringen och Socialdemokraterna att komma med förslag i fråga om detta. För till syvende och sist är det faktiskt Socialdemokraterna som har regeringsmakten. Vi menar från Kristdemokraternas sida att det naturligtvis skulle vara enkelt att snabbt ta fram förslag som läggs på bordet här. Ofta är det så att om bara viljan finns kan man göra något.

Man kan också titta på andra förslag från andra länder, från Storbritannien och från olika EU-länder. Det är naturligtvis viktigt att vi även här jobbar tillsammans med våra europeiska vänner.

Herr talman! Precis som LRF vill även vi kristdemokrater se över beteskravet. Det är ingen som kan tro – tänker jag i alla fall – att kossorna

har det på precis samma sätt som på 80-talet. Många med mig har växt upp med Emil i Lönneberga. Många har i alla fall sett på film hur Emil går med sin kossa ned till ladugården. Det är jättemysigt på alla sätt. Men det var då, men vi lever nu. Och stallarna ser helt annorlunda ut nu. Vi tycker därför att det är väldigt relevant att, precis som LRF säger, faktiskt se över detta och att regeringen skyndsamt arbetar med frågan.

Anf. 8 JAKOB OLOFSGÅRD (L):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 40. Självklart står vi bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag inte bifall till övriga reservationer.

När det gäller djurskydd måste vi lyfta fram alla som har djur och sköter om sina djur. Politikens uppgift är att styra upp saker och att komma till rätta med problem när vi uttrycker: Så här kan vi inte ha det!

Men vi har det också väldigt bra genom att många sköter om och tar hand om sina djur – smådjur eller djur i lantbruket.

Till er som är djurägare och gör ett fantastiskt bra jobb: Tack så mycket!

Jag vill lyfta fram två av alla frågor i dag som är viktiga att poängtera. Det handlar om något som vi är överens om i utskottet och något som vi inte är överens om i utskottet.

Jag vill börja med hundsmuggling, som är mycket problematisk på så många sätt. Den leder till stort lidande för de djur som smugglas på vidriga sätt. Det medför också problem och risker för att rabies, parasiter och andra smittor sprids i landet av hundarna. Dessutom innebär smugglingen ett ekonomiskt inflöde till den grova organiserade brottsligheten som ligger bakom valpfabriker och smuggelverksamheten. Dessa kriminella finansieras genom lidande djur.

Tullverket stoppar allt fler smuggelhundar på gränsen till Sverige, och det är bra. Under förra årets första sex månader stoppades ungefär 260 hundar. Under hela året innan stoppades 280 hundar. Vi ser alltså en dubbling, om inte mer, av dessa hundar. Nu varnar både Tullverket och Jordbruksverket för att förslaget om en ny djurhälsolag kan underlätta för själva smugglingen. Den nya lagen kan nämligen förhindra att man stoppar fordon för att söka efter hundar som smugglas in i landet. En effektiv lagstiftning i fråga om detta är avgörande för att denna grova organiserade brottslighet ska kunna stoppas för att förhindra enskilda djurs lidande och för att upprätthålla smittskyddet för husdjur här i Sverige.

Det finns alltså mycket tunga skäl till detta. Med anledning av dessa skäl anser vi att svensk djurhälsolagstiftning behöver motverka hundsmugglingen. Svensk lag får inte göda organiserad brottslighet, lidande för djuren och riskabel smitta. Det är oacceptabelt.

Därför är det viktigt att regeringen nu fortsätter att arbeta med beredningen av Djurhälsolagsutredningens förslag. Man måste säkerställa att Tullverket även fortsättningsvis har de befogenheter som krävs i detta avseende. Mycket av detta är vi överens om, vilket gläder oss i Liberalerna.

Något som det är besynnerligt att vi inte lyckas enas om i utskottet är detta med minkfarmning. Jag undrar om alla som talar varmt om djuren och djurskyddet har besökt en minkfarm och sett hur djuren i dessa burar lever. Jag har lite svårt att förstå hur man då inte kan ställa sig bakom de motioner som har väckts om att minkfarmning bör upphöra.

Den svenska pälsdjursnäringen har minskat kraftigt. Från 1988 till 2011 minskade antalet minkfarmer i Sverige med 90 procent. Därefter har ytterligare hälften försvunnit. I dag återstår ungefär 25 minkfarmer. Det kanske inte verkar så jättemycket. Men det är ändå ett par hundra tusen minkar kvar i Sverige. All uppfödning av rävför pälsens skull har upphört.

Djurskyddskraven för minkuppfödning har skärpts stegvis, vilket är bra. Men Sverige är inte det mest ambitiösa landet i Europa. Kritiken från detta djurskyddsperspektiv har fortsatt. Det handlar bland annat om att minkar, som är vattenälskande och rörliga djur, inte får utlopp för sitt eget naturliga beteende. Burarna är 35 x 80 centimeter stora och 45 centimeter höga. De är inte stora för ett djur som är vant att leva vid vatten. Hur kan man tycka att det är okej med dessa burar, vilket man gör om man inte står bakom motionerna?

Återkommande larmas det om att minkar som är stressade utvecklar stereotypa beteenden. Man hävdar att de avlas fram för att kunna leva i bur. Det finns inga bevis för det. I stället vankar de fram och tillbaka, fram och tillbaka i den här buren. Vad är egentligen en mink? För att förtydliga: Det är ett vattendjur som simmar, dyker och jagar. Gör den det i buren? Nej. Där är det raka motsatsen, och de lever i ungefär ett halvår i dessa gallerburar.

Det finns ungefär 25 farmer kvar. Ett antal länder i Europa har avvecklat minknäringen på senare år. Det har skett antingen genom skärpta djurskyddsregler som har gjort uppfödningen ekonomiskt olönsam eller genom regelrätta förbud. Vilken väg är bäst att gå?

Coronapandemin gjorde att Jordbruksverket beslutade om ett totalförbud mot uppfödning av minkar i Sverige under hela 2021, med tanke på risken för smittspridning. Minkens lungor liknar fysiologiskt dina och mina; det är därför man använder mårddjur i forskning om just luftvägsvirus. Risken är alltså överhängande att minkar inte bara för vidare virus utan att virus muterar bland dem. Forskare hävdar att en minkfarm kan bli en genetisk fabrik för virus.

Att inte alla partier ställer sig bakom detta är en gåta.

I år är avel tillåten igen, herr talman, efter 2021. Däremot får inga nya minkfarmer byggas, och de blir mindre och mindre lönsamma. Jordbruksverket vill ha mer kontroll och göra en ny prövning av smittrisker. Det blir här tydligt att minkfarmen är en fortsatt riskverksamhet, så varför – *varför* – förbjuder inte riksdagen detta i dag? Under 2021 har minknäringen alltså varit tillfälligt nedstängd, och branschen förtjänar nu att veta hur det ska bli i framtiden. Ska man satsa på det här eller inte? Det är nu det avgörs.

Vi liberaler vill se en avveckling. Den kan ske antingen på samma sätt som avvecklingen av rävfarmar, det vill säga genom ett tydligt skärpt djurskyddskrav, eller genom ett regelrätt förbud. I båda fallen bör det givetvis finnas en omställningstid på ett antal år.

Människan har i alla tider hållit djur – för matens skull, för ullens skull, för skinnets skull – men med detta följer ett ansvar för djurens välfärd. Det är problematiskt att dagens minkuppfödning enbart handlar om det estetiska. Uppfödningen handlar om dyra ytterkläder.

Att ta ställning för en avveckling av minkfarmer handlar inte om att vara emot djurhållning, utan det handlar om djurskydd. Djuren ska slippa stressa, och de ska få utöva sitt naturliga beteende. Att ta ställning för detta innebär att ta ställning för att minkfarmer måste avvecklas, och det borde

de som driver minkfarmerna själva ta till sig och fundera över – speciellt under pandemin.

Detta handlar inte om att aktivister eller extremister släpper ut minkar och begår brottsliga handlingar; det är inte för deras skull. Det är inte heller för pälsens skull. Det är för djurets skull – för minkens skull.

Prot. 2021/22:104

28 april

Djurskydd

Anf. 9 ELISABETH FALKHAVEN (MP):

Herr talman! I utskottets betänkande läser jag att utskottet föreslår fem tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden om djurskydd. Det rör

- veterinärers möjligheter att anmäla misstanke om illegal införsel
- Tullverkets möjligheter att stoppa fordon för att söka efter hundar
- insatser mot organiserad smuggling av sällskapsdjur
- ett globalt avtal om antibiotikaanvändning
- efterlevnad av förbud mot svanskupering.

Jag är mycket tacksam över att dessa tillkännagivanden nu kommer till stånd. Just när det gäller hundsmuggling har det varit mycket prat och väldigt lite verkstad hittills, och det finns många olika saker att göra där. Jag är därför tacksam att den resan börjar ta fart nu.

Att lägga hela ansvaret på den som köper hund fungerar inte, och det gör vi inte heller när det gäller försäljning av smuggelgods av annat slag. Eftersom hundsmuggling inte är tillåten måste vi politiker se till att täppa till de kryphål som finns, förbättra de lagar som behöver förbättras, skärpa straffen och vidta åtgärder så att de som har som sin uppgift att tillse att lagarna följs har tillräckliga resurser för att göra just det. Här handlar det om Tullverket, Jordbruksverket och länsstyrelserna.

Herr talman! Vi i vårt parti väckte en motion utifrån vårt djurpolitiska program, som vi arbetade fram förra året. Det är ett gediget program. Om det som står där genomfördes i sin helhet, ja, då skulle vi komma mycket långt vad gäller en bättre verklighet för djuren – och i samma andetag också bättre för människan. Vi har ju en bra djurskyddslag i Sverige, men som har sagts flera gånger tidigare blir det inte bättre för djuren så länge vi inte implementerar den fullt ut.

Djur har ett egenvärde oavsett den nytta människan har av dem, något som också fastslås i förarbetena till den svenska djurskyddslagen. God djurhållning och välfärd handlar inte bara om att undvika lidande i form av rädsla, smärta, sjukdom utan även om att ge djuren möjlighet till positiva upplevelser och ett för deras art så fullvärdigt och naturligt liv som möjligt.

En fråga att ställa sig där är om det är ett fullvärdigt och naturligt liv för en höna att sitta hela sitt liv i en bur som är så liten att hon inte ens kan fälla ut sina vingar. Eller är det ett fullvärdigt och naturligt liv för ett rovdjur som minken att leva hela sitt liv i en ståltrådsbur och aldrig få glida ned i vattnet för att fiska? Jag tror vi vet svaret på de frågorna egentligen.

Frågan om djurvälstånd är samtidigt bredare än det individuella djurets välfärd. Vi ser över hela världen effekterna av att djur utnyttjas utifrån kortsiktiga ekonomiska intressen. Mest tydligt är det på antibiotika-

området, där det globalt sett fortfarande används mer antibiotika till friska djur än till sjuka människor. Antibiotika är i en stor del av världens djurhållning ett rutinmässigt insatsmedel, ofta använt för att kamouflera en dålig djurhållning.

Ett förbättrat regelverk för att komma åt detta problem inom EU har nyss införts, men det finns inget globalt regelverk som begränsar det missbruk av antibiotika som ses i många länder. Det är av mycket stor vikt att vi aktivt verkar för det från Sveriges håll. Fortfarande går det nämligen att göra kortsiktiga vinster genom att rutinmässigt ge djur antibiotika, vilket innebär att missbruket av antibiotika kommer att fortsätta. Därför måste ekonomiska styrmedel utformas på ett sätt som gynnar de djuruppfödare som satsar på förbättrade förhållanden för djuren, stärker deras hälsa och därmed minimerar antibiotikaanvändningen.

Svenska djurhållare är i stort redan där – den svenska djurhållningen använder minst antibiotika i hela EU – men vi som politiker behöver ta ansvar för att en ansvarsfull djuruppfödning också bär sig på marknaden. Kött från djuruppfödning där antibiotika överanvänds bidrar till ett av mänsklighetens mest allvarliga hälsoproblem i framtiden, nämligen antibiotikaresistens, och det måste helt enkelt bort från marknaden.

Herr talman! Djurskyddet och djurvälfaerden behöver stärkas världen över, oavsett om det gäller sällskapsdjur, djur i livsmedelsindustrin eller försöksdjur. Ett flertal länder, däribland Sverige, har ställt sig bakom att det ska antas en global FN-deklaration om djurvälfaerd. Sverige bör även verka för att bindande minimiregler om djurvälfaerd utarbetas inom WTO. Krav på djurvälfaerd måste in i handelsavtal. Vi måste agera på den kunskap vi har och ta konsekvenserna av den.

Miljöpartiet anser att behovet av en global överenskommelse om stopp för de avarter som hotar såväl djurs välfärd som människors hälsa aldrig har varit större än nu. Det kommer att komma fler pandemier, och ju mer vi arbetar med att skapa en bättre djurvälfaerd, desto färre pandemier. Så tror jag att man skulle kunna sammanfatta den kunskap som finns i dag.

Jag vill avsluta mitt inlägg med en kort betraktelse. Jag har otaliga gånger – både som ung och även en bra bit upp i åldrarna – fått höra uttryck som ”känslomässigt dravel” och ”djuren kan inte prata” samt att jag inte ska disneyfiera djur. Detta har sagts när jag har berättat om de djur jag delar min vardag med – vad de gör, hur de mår och så vidare.

Jag har sedan dess läst etologi och djurens kommunikation på Linköpings universitet, och jag vet att en häst är en häst, en människa är en människa och en fisk är en fisk. Alla arter har olika behov. Många har likartade känsloliv. Flera är monogama, lever i livslånga relationer, uppvaktar varandra, bygger bo och uppfostrar sina avkommor. Likheterna är många, men det finns också skillnader.

En häst som går ute behöver inget täcke på sig bara för att jag fryser när jag går ut. Och möss kan inte se klänningar och trä nålar, men de kan känna och alldeles säkert också kommunicera med andra möss, liksom vi kan kommunicera med andra människor.

Det mesta av det som jag påstod när jag var ung har nu forskningen genom uppfinningsrika forskare lyckats leda i bevis. Så ju mer vi lär oss om djuren desto klokare blir de – eller? Nej, riktigt så är det inte.

Att vi inte lyckats leda detta i bevis förrän nu har inte med djuren att göra, att djuren inte kände då eller att de inte kunde kommunicera då. Det

har att göra med att vi människor inte hade lyckats komma på något sätt att ta reda på att de känner, hur de känner och tänker och hur de kommunicerar. Just det är oerhört viktigt för oss att lägga på minnet. Det handlar oftast om oss själva och våra egna tillkortakommanden.

Jag vill avsluta med att säga att de djurskyddsbestämmelser som finns motiveras av att det finns ett behov av dem, antingen genom påvisade forskningsrön eller genom praktiska erfarenheter. Vi vet också i dag mycket mer om hur djuren mår och känner – vetenskap som vi har valt att inte hantera. Även om vi kanske är bland de bästa i världen på djurskydd betyder det inte att vi är bra nog.

Jag vill tacka ledamöterna från både Vänsterpartiet och Liberalerna för strålande inlägg i debatten. Och jag vill säga att jag står bakom alla våra reservationer, men för tids vinning yrkar jag bifall bara till reservation 15. (Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 7 Internationellt utvecklingsbistånd

*Internationellt
utvecklingsbistånd*

Utrikesutskottets betänkande 2021/22:UU6
Internationellt utvecklingsbistånd
föredrogs.

Anf. 10 HELENA STORCKENFELDT (M):

Herr talman! Moderaterna tar sin utgångspunkt i varje enskild människa och hennes rätt till frihet och förmåga att forma sitt eget liv. Vi tror på varje människas kraft att påverka sin situation och hjälpa andra. Och vi tror att utfallen blir som bäst när människor ges egen makt över sina liv. Den principen är vägledande för Moderaterna.

Biståndet är ett viktigt verktyg, och Sverige ska som ett rikt land ta ansvar och göra det Sverige kan för att minska fattigdom och förtryck i världen. Men det är viktigt att betona att svenskt bidrag till en bättre värld är mycket större än den svenska biståndspolitiken.

Svenska företag och ”startuper” bidrar med nya tekniska lösningar inom sjukvård och utbildning och skapar jobb och tillväxt för människor i länder som traditionellt sett är mottagare av svenskt bistånd. Svenska företag bidrar med tekniska lösningar och ny teknik inom exempelvis hållbara transporter, något som troligtvis gör mycket mer för måluppfyllelsen av Agenda 2030 än vad ett biståndsprojekt någonsin kan göra. I själva verket har det internationella biståndet liten påverkan på ekonomisk tillväxt, något som forskning också pekar på.

Det är också tydligt att det är ekonomisk tillväxt, handelsavtal, borttagande av tullar och ett förbättrat företagsklimat som bäst skapar förutsättningar för att nå biståndspolitikens mål. Det är åtgärder som alltså inte klassas som biståndsverksamhet.

En moderat utvecklingspolitik kommer därför alltid att ha som mål att gå från bistånd till handel och en uttalad målsättning om att det traditionella utvecklingsbiståndet ska präglas av att mottagarländerna ska stå på egna ben. Vi ser att det behövs en uttalad målsättning om att biståndet en

dag inte ska behövas. Vissa väljer att tolka denna målsättning som något negativt. Jag ser det som en ärlighetsprincip.

193 länder har gemensamt kommit överens om målen i Agenda 2030 och förbundet sig att tillsammans, och var för sig, arbeta för att nå målen. Om syftet nu är att faktiskt uppnå de globala hållbarhetsmålen, vilket jag synnerligen hoppas att alla skriver under på, måste det också betyda att det traditionella utvecklingsbiståndet, som vi känner det i dag, har ett slut.

Det handlar alltså inte om en orealistisk bild av att världens alla problem ska upphöra utan om den obotliga tron på att länders egen bärkraft kan stärkas. Men då måste man också vara ärlig och principfast vid det målet.

Vidare är det viktigt att konstatera att det sker omfattande verksamhet för att hjälpa människor i nöd och förtryck, utöver de biståndsinsatser som görs och finansieras via skattsedeln. Ett exempel är Amnesty International, som gör ett stort och viktigt arbete för mänskliga rättigheter, vars verksamhet är helt baserad på medlemsavgifter och gåvor. Ett annat är Läkare Utan Gränser, som bedriver ett omfattande humanitärt arbete, nästan uteslutande med egna medel. Många företag väljer också att investera stora summor pengar i utvecklingsarbete i de områden där de verkar. Där har vi exempelvis H & M, som driver H & M Foundation.

Förvaltarens tanken – att vi bryr oss om varandra, vill ta hand om varandra och lämna efter oss en bättre plats än den vi blivit given – är central för Moderaterna. Vår tro på människor handlar också om vår vilja att göra gott och hjälpa varandra. Det är positivt att människor och företag vill vara med och bidra till en bättre värld. Detta bör också underlättas genom exempelvis sänkt skatt och moderniserade regler för non profit-verksamhet.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till reservation 1.

Herr talman! Svenskt bistånd uppgår i dag till 1 procent av bni. Det är ett mål som sattes av FN på 60-talet, som sedan reviderades till 0,7 procent av bni. Men ändå står Sverige fast vid 1 procent. Moderaterna vill göra ett omtag här. Utöver orimligheten i att Sverige lägger mer på bistånd än vad Kanada gör har utgiftsmålet visat sig sätta käppar i hjulen för viktiga projekt som hade kunnat göra stor skillnad men som bortprioriterats på grund av att de varit för kostnadseffektiva. Kostnadseffektivitet får aldrig ses som ett hinder. Det är ett oärligt och ansvarslöst sätt att hantera skattebetalarnas pengar på. Vi vill se en fyraårig budgettram så att biståndet kan prioriteras mer långsiktigt och effektivt, precis som vi gör med andra utgiftsområden som kräver långsiktighet. Vi måste komma bort från den här utbetalningspressen.

Herr talman! Sverige har ökade behov på hemmaplan. Då måste även biståndsposten kunna ställas mot andra utgiftsområden i budgeten. Att ett land behöver omprioritera resurser är ingenting konstigt utan något som förväntas när situationer förändras.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis säga några ord om Ryssland och Ukraina. Det är tveklöst så att Putins illegala och sanslösa krig redan skördat många oskyldiga liv. Många miljoner befinner sig på flykt, och människor avrättas på gatorna. Ibland har jag svårt att greppa det som faktiskt händer. Jag och många med mig trodde inte, kanske något naivt, att vår generation skulle få uppleva det här.

En invasion av ett demokratiskt land i Europa är något som hör till historieböckerna. Efter att Berlinmuren revs gick vi in i en tro på att länder blivit fredliga och människor snälla. Nu är det uppenbart att vi har varit blinda. Den 24 februari 2022 kommer för alltid att vara den dag då efterkrigstiden tog slut. Det formativa skede som vi nu går igenom kommer att avgöra hur de nästa decenniernas världsutveckling kommer att utspela sig. De val vi gör nu och de beslut vi fattar kommer att få konsekvenser för många generationer. Sverige ska stödja Ukraina på alla de sätt vi kan.

Men, herr talman, biståndet är ett utrikespolitiskt verktyg. Därför ska det också användas så. Moderaterna anser att det är rätt och riktigt att det bistånd som styrs och finansieras av svenska staten inte bara är bra för mottagarna utan också ligger i svenskt intresse. Det bör därför i högre grad fokuseras till länder som är strategiskt viktiga för Sverige och tematiska områden där Sverige har tydliga intressen. Detta, anser vi, ska gälla alldeles oavsett om det enligt internationella regelverk klassas som bistånd eller inte.

Ett exempel på en insats som av de flesta bör uppfattas som bistånd i svenska intressen är att stödja demokratirörelsen i Ryssland. Ryssland är dock inte ett land där insatser enligt OECD-Dacs regelverk kan klassas som bistånd. Vi vill att Sverige ska vara fritt att göra det Sverige självt tycker är bra, rätt och riktigt, oavsett om det enligt OECD klassas som bistånd eller ej.

För oss är det uppenbart: Rysslands demokratikämpar behöver all hjälp de kan få. I dag pågår en hård kamp för demokrati, och då får Sverige inte backa med hänvisning till internationella regelverk. Sverige måste i alla situationer rakryggt kunna stå upp för demokrati och mänskliga rättigheter.

Anf. 11 MATS NORDBERG (SD):

Herr talman! Först vill jag yrka bifall till vår reservation 16, som handlar om vikten av att se till att biståndet inte gynnar korruption och därmed urholkar en del av sitt främsta syfte, nämligen att främja rättsstatens utveckling i de länder som är mottagare av svenskt bistånd.

Mycket som vi debatterar i dessa tider berör situationen i Ukraina. Det gäller även den här biståndsdebatten. Ukraina är en internationellt erkänd stat och medlem av FN. Rysslands angrepp är därför ett brott mot FN-stadgan och mot folkrätten. FN:s generalförsamling röstade redan i månadsskiftet februari/mars igenom en resolution mot Rysslands aggression. Det var 141 av 193 medlemsländer som stödde resolutionen, vilket visar att den ryska regimen har fel när den hävdar att motståndet mot invasionen skulle komma bara från Västeuropa och USA.

Mycket mer har FN inte kunnat göra eftersom Ryssland är medlem av säkerhetsrådet och har kunnat stoppa frågan där.

Följderna av Ukrainakrisen kommer att bli stora för Sveriges bistånd. Om inte Rysslands regim själv ersätter allt den förstört kommer Ukraina att behöva hjälp av Europas folk för att ställa Ukraina på fötter igen. Landet är förstört i en skala som vi i Europa inte har sett sedan andra världskriget. Ukrainas tidigare finansminister Natalie Jaresko uppskattade här-omdagen att kostnaderna för återuppbyggnad kan komma att bli en biljon euro. Det är 10 000 miljarder kronor.

Enligt utrikesminister Ann Linde har Sverige ännu inte gjort några utfästelser. Däremot har president Zelenskyj föreslagit att Sverige ska hjälpa till att återuppbygga en av de mest förstörda städerna, staden Mykolaïv, som ligger mellan Krim och Odessa. Vi förutsätter att alla löften från svensk sida ges i så bred politisk enighet som möjligt.

Till dessa enorma belopp för återuppbyggnad kommer kostnaderna för alla flyktingar som lämnat Ukraina. Migrationsverkets prognos för Sveriges del ligger hittills bara på 80 000 människor till årets slut, men osäkerheten är å andra sidan flera hundra procent.

Herr talman! Sverigedemokraterna är som bekant kritiska mot Sveriges under många år förda invandringspolitik. Vi anser att invandringen har varit långt större än vad Sverige har förmått assimilera i sin befolkning. Följderna har varit mycket tydliga, inte minst i de kravaller som har drabbat Sverige de senaste veckorna. Vi vill ha en politik för att människor i möjligaste mån ska stanna i sina närområden och kunna återvända när den aktuella krisen har lättat.

I fråga om Ukraina är det dock annorlunda. Närområdet är Europa, och vi är i närområdet. Även om vi inte är Ukrainas närmaste geografiska eller kulturella granne är det vårt Europa det handlar om, och vi måste ta emot en rimlig del av flyktingarna.

Det är i sammanhanget värt att notera att Polen, som tidigare fått utstå så mycket spe för sin kritiska hållning till EU:s invandringspolitik, nu faktiskt rosas i Europa för sin beredvillighet att hjälpa ett grannland.

EU tillämpar ett speciellt regelverk för flyktingar från Ukraina: massflyktsdirektivet. För att vårt mottagande ska fungera bra den här gången måste vi följa det. Där står det tydligt att de flyende ska ha ett giltigt pass eller id. Som ni vet brukar siffran som kommer till Sverige som flyktingar utan pass eller id vara ungefär 80 procent.

Vi uppmanar regeringen att hålla ordning på detta, så att Sverige inte hamnar i en situation som 2015, när oproportionerligt många kom just till Sverige för att Sverige inte ställde tillräckliga krav på identifiering. Detta bör inte vara något problem i fallet Ukraina.

Herr talman! I vårbudgeten anslår regeringen 9,8 miljarder till mottagande av flyktingar från Ukraina. Regeringen avser i enlighet med OECD:s riktlinjer att ta stora delar av dessa pengar från biståndsbudgeten.

Från Sverigedemokraternas sida stöder vi detta – inte som allmän princip men i det aktuella fallet Ukraina. Beloppet ska kunna användas för att hjälpa flyktingar från Ukraina men även till stöd för Ukrainas försvar och dess återuppbyggnad.

De tragiska händelserna i Ukraina kanske kan föra det goda med sig att vi ser över vår biståndspolitik. En grundläggande del av biståndet bör vara att bistå med katastrofhjälp vid sådant som krig eller jordbävningar, ofta genom FN-organisationer som World Food Programme eller FN:s flyktingorgan UNHCR.

Vi noterar att regeringen inte avser att minska denna del av biståndet – alltså katastrofbiståndet – även om pengar nu omdisponeras till Ukraina. Vi gör där samma bedömning som regeringen.

Förutom stöd via FN, och ibland via EU, kan Sverige välja att gå in i närmare samarbeten med enskilda biståndsländer. Mottagare av sådant svenskt bistånd bör tydligt visa att de respekterar rättsstatens principer och kvinnors och olika minoriteters rättigheter, inklusive kristnas rättigheter

och säkerhet. I fråga om länder där vi inte har skäl att lita på regeringen i sådana här viktiga frågor bör biståndet begränsas till grundläggande humanitär hjälp, i huvudsak via FN.

Vad gäller demokrati bör det främsta påtryckningsmedlet vara att kräva att lagen ska styra – inte despoterna. Det spelar ingen roll om ett land utger sig för att vara demokratiskt om dess ledare kan befalla att oppositionsledare ska dömas till fängelse för godtyckligt valda brott och få godtyckligt valda straff. Jag tror att ni förstår vilka länder i vårt närområde som passar in på den beskrivningen.

Rättsstaten är en förutsättning för att demokrati ska kunna finnas på riktigt.

Herr talman! Långt innan Sverige var en demokrati var vi i Sverige stolta över att vara en rättsstat. I *Fänrik Ståls sägner* beskriver Johan Ludvig Runeberg hur Savolax och Karelen landshövding Wibelius vägrar att låta den ryska befälhavaren använda svenska soldaters hustrur som gisslan för att deras män ska lägga ned vapnen och gå hem igen. Wibelius ska ha lagt handen på Svea rikes lag och konstaterat att lagen kan straffa en person som utför brott men inte personens närstående och hustru. Den ryske befälhavaren von Buxhoevden föll till föga och inställde åtgärden; det här ska vara ett historiskt faktum.

Varken Ryssland eller Sverige var demokratier 1809. Skillnaden var att i Sverige gällde lagen över maktavarna; så var det inte i Ryssland.

Min poäng är – kanske något långsökt – att vi om vi vill främja demokrati först och främst måste kräva likhet inför lagen. Detta bör vi kräva även hos dem som får svenskt bistånd. Lag måste gå före makt. Där dessa villkor inte uppfylls bör vi i Sverige vara väldigt restriktiva med bilateralt bistånd, och vi bör ställa stora krav på länder som vi går in i ett närmare samarbete med.

Man kan också dra lärdomar av Afghanistan. Sveriges största mottagare har i många år varit Afghanistan. Landet fick under 20 års tid hela 14 miljarder av svenska skattebetalares pengar. Flera analyser har därefter indikerat att biståndet gjorde den förra regimen så korrumpad att befolkningens minskade förtroende för den underlättade talibanernas återkomst. Vi lade 20 miljarder men bidrog till en katastrof.

I Sverige måste vi lära oss av det här. Det får inte finnas mottagarländer där svenskt bistånd faktiskt hotar stabiliteten genom att göda korruption.

Herr talman! Det finns inte obegränsade skattepengar. Vi har många, och allt fler, eftersatta områden här hemma – vägar, järnvägar, brottsbekämpning, pensioner, vård och omsorg är bara några.

Sverige ska även i fortsättningen vara en del av det internationella utvecklingssamarbetet, men vi behöver inte springa före på det sätt vi har gjort i många år. Vår möjlighet att påverka andra givarländers generositet kanske faktiskt ökar om vi ligger i en klunga tillsammans med andra givarländer.

Sveriges bistånd måste vara effektivt. Vi bör ge bidrag till färre internationella organisationer och fonder. Vi bör dela upp mottagarländer mellan givarländer, så att varje givarlands kompetens utnyttjas så bra som möjligt.

Bland svenska specialiteter talas det till exempel mycket om att plantera mer träd för att hindra ökenspridning, att skydda grundvatten och att lagra koldioxid. Här har Sverige väldigt stor kompetens. Likaså behöver

stora delar av världen fossilfri el, och även där har vi stor kompetens. Mer av biståndet behöver gå till att skapa infrastruktur som tillgång till el och vägar om fattiga länder ska kunna bli mer än bara leverantörer av enkla råvaror som andra länder får processa och tjäna pengar på. Därför vill vi ha ett effektivare bistånd.

Vi står bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag som sagt bifall endast till reservation 16.

Anf. 12 MAGNUS EK (C):

Herr talman! Jag vet inte hur man på åtta minuter ska klara av att beskriva behoven i världen just nu och allt det som Sverige behöver göra tillsammans med likasinnade länder, vänner, allierade och resten av den fria världen för att kunna möta dessa behov. Men vi får göra ett försök. Det är ju precis detta vi debatterar i dag. På åtta minuter ska jag och mina kolleger klara av att beskriva hur det svenska bidraget till utvecklingspolitiken och en hållbar utveckling i världen kan förstärkas.

Liksom många andra känner jag att det är nödvändigt att börja med Rysslands anfallskrig i Ukraina och de effekter som det omoraliska och olagliga angreppet får, för de är stora. Jag är innerligt stolt över det bidrag och det bistånd som Sverige har kunnat ge till Ukrainas folk, ekonomiskt, humanitärt och också militärt. Men det är viktigt att vi inte tror att vi är färdiga nu. Vi måste varje dag fråga oss hur vi kan vi stötta mer: Hur kan vi lindra nöden, och hur kan vi stärka dem som just nu kämpar för sin frihet och för de ideal som vi i Sverige och hela det fria Europa håller allra högst?

Jag tror också att det är vårt ansvar att säga till dem som kämpar att den dagen som segern är vunnen och de kan lägga ned vapnen och återvända till era vanliga liv ska vi också finnas där för att hjälpa dem att återuppbygga och bygga ett bättre Ukraina – ett Ukraina som tar sin rättmätiga plats bland Europas fria länder på samma villkor som resten av vår kontinent.

Det har i den här kammaren från centerpartister, liksom från till exempel ledande tyska politiker, talats om behovet av en ny Marshallplan. Jag vill återupprepa min övertygelse om att det är precis vad vi behöver se. Vi behöver en situation där vi tillsammans enas om att i samförstånd och i samarbete stötta det ukrainska folket att återuppbygga sitt land.

Men, herr talman, det är ju inte så att behoven stannar vid det ukrainska folkets behov. När vi blickar ut över världen ser vi tyvärr att behoven är större än på mycket länge. Kriget bidrar till en begynnande livsmedelskris i ett läge när vi redan har miljontals människor som lever på svältgränsen, inte minst på Afrikas horn. Det drabbar en värld som redan vacklar efter coronapandemin och dess konsekvenser, där hundratals miljoner människor riskerar att halka tillbaka ned i fattigdom för att ekonomin har stått stilla, för att handeln har stannat av och för att man inte har kunnat göra det som jag tror är de flesta människors enkla önskan: att varje dag bidra till att bygga ett bättre liv för sig själv, sin familj och sitt lokalsamhälle.

Herr talman! Det är viktigt att vi håller ögonen på återuppbyggnaden efter pandemin på samma vis som vi måste fokusera på återuppbyggnaden efter kriget. Det är heller inte den enda konflikt som härjar i världen just nu. Från Afghanistan till Jemen och Afrikas horn lever människor med krig, med förtryck och med övergrepp. Behoven är större än på mycket länge.

Det är nog ingen nyhet att jag egentligen inte gillar att bara prata om omfattningen av det svenska biståndet. Jag tycker inte att enprocentsmålet är något som förtjänar att debatteras i all evinnerlighet, utan det viktiga är ju vad vi gör med pengarna. Men tyvärr är vi ett läge där man inte kan låta bli att tala om detta, för vi har partier i Sveriges riksdag som vill skära ned kraftigt på biståndet samtidigt som behoven i världen är större än på mycket länge.

Vi har tyvärr också en regering som, trots att behoven är större än under rekordåret för avräkningar, 2015, markerar att man vill dra ned det svenska biståndet med upp till en femtedel och använda pengarna till avräkningar. Detta är inte otillåtet – det är fullt tillåtet enligt Dacs regelverk – men man kan fråga sig om det inte är ytterst oklokt i det här läget.

Jag vill vädja till dem som lyssnar på den här debatten: Fundera på om det är rimligt att vi plockar bort en femtedel av Sveriges ekonomiska bidrag till fred, frihet och stabilitet i världen i ett läge när behovet av detta stöd är större än på mycket länge!

Håll igen på avräkningarna! Jag vet att politik är prioriteringar, men det betyder inte alltid att man måste göra de hårdaste prioriteringarna och att det är de som har de största behoven som ska betala när resurser behövs på många platser. Jag tror att vi klarar av att också stötta Ukrainas folk och dem som flyr utan att göra historiskt stora avräkningar på biståndet.

Med detta sagt vill jag ta av de få minuter jag har för att också beskriva vad Centerpartiet vill att den svenska utvecklingspolitiken ska vara. Och notera att jag inte bara säger ”biståndspolitik”. Det rena humanitära biståndet är en viktig del, men detta handlar också om de medel vi avsätter för att tillsammans med näringslivet, civilsamhället och privata krafter kunna bidra till en hållbar utveckling. Det är mycket större än 1 procent, och om vi använder det klokt skulle det kunna vara många gånger större än 1 procent av Sveriges bni.

Kolla på vad vi lyckas göra med garantiverksamheten! Kolla på vad vi lyckas göra i klimatprojekt från svensk sida när vi krokas arm med andra! Där mångfaldigas varje biståndskrona vi lägger in, och vi får utvecklingsresultat – något som faktiskt skapar bättre samhällen och bättre liv för dem som vi samverkar med. Detta, herr talman, är precis vad svensk bistånds- och utvecklingspolitik borde vara.

Från Centerpartiets sida vill vi fokusera på de områden där vi kan göra störst skillnad. Det kommer inte alltid att vara lätt. Som sagt: Behoven är stora och breda. Men vi måste kunna säga vad det är som vi bidrar allra mest med och vad det är som ingen annan är villig att ta upp. Det är till exempel något vi skulle kunna göra genom att utveckla den feministiska utrikespolitiken. Var har vi de projekt där vi bidrar mest till ökad jämställdhet och till att ge kvinnor mer makt och bättre livsförutsättningar?

Vi borde fokusera mer på demokrati och rättsstatsuppbyggnad, för vi vet att dessa två saker går hand i hand. Vi vet också att de är en förutsättning för ökad jämställdhet, för hållbar tillväxt och för att bygga hållbara samhällen socialt, ekonomiskt och ekologiskt. Vi måste också fokusera på hur vi faktiskt lyfter folk ut ur fattigdom. Just nu ser vi en enorm trend med negativ fattigdomsutveckling. Vi måste tillbaka till den situation som var före pandemin, där frihandeln och den ökade ekonomiska friheten bidrog till att lyfta människor ur fattigdom helt enkelt för att de byggde sig bättre liv.

Vi måste göra allt vi kan för att förstärka den positiva trenden på samma sätt som vi behöver göra med demokratispåret. Vi ser en auktoritär trend i världen som också hänger ihop med Rysslands krig i Ukraina, med Rysslands aggressiva utrikespolitik och med Kinas ökade och oftast negativa inflytande i världen. Där måste Sverige kunna kroka arm med andra fria länder för att få till stånd en ny demokratiseringssvåg.

Vi vill också stärka fokuset på det bilaterala biståndet. Alltför ofta har vi slentrianmässigt förstärkt det multilaterala biståndet. Vi har låtit någon annan ta hand om våra pengar i stället för att göra det själva.

Det finns mycket mer jag skulle vilja säga. Men jag vill ta upp två saker som rör just det här betänkandet innan jag avslutar. Det första är biståndet i Afghanistan. Vi menar att detta självklart bör vara en del av den breda översynen av Sveriges Afghanistanpolitik. Det handlar om såväl den militära fredsbevarande insatsen som biståndet och alla andra kontakter vi har haft med Afghanistan. Det är en helhet som hänger samman, och de ska utvärderas gemensamt.

Det andra är att jag helt kort yrkar bifall till vår reservation 10 under punkt 2, som rör just de förbättringar, effektiviseringar och ambitionshöjningar vi vill se i den svenska utvecklingspolitiken.

(Applåder)

Anf. 13 YASMINE POSIO (V):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation nummer 11.

Även om enbart bistånd inte räcker till för att få till en rättvis värld där alla människor får de mänskliga rättigheterna tillgodosedda är biståndet oerhört viktigt för att komma en bit på vägen att nå målen med Agenda 2030. Det är dessutom vår skyldighet som ett land som delvis byggt sina rikedomar på andra länders bekostnad att stötta låg- och medelinkomstländers utveckling mot mer rättvisa och välmående länder såsom Sverige.

Redan före pandemin såg vi hur länder började röra sig i alltmer konservativ, patriarkal och auktoritär riktning och hur människor fick allt svårare att få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda. Efter en period med förbättringar i världen började antalet fattiga och hungriga att öka likaväl som antalet flyktingar med allt som ett liv på flykt innebär i form av minskade inkomster, sämre hälsa, färre barn i utbildning och fler flickor som gifts bort.

Allt detta förstärktes under pandemin, och vi har fått otaliga rapporter om hur människors fri- och rättigheter inskränktes, hur fler kvinnor och flickor utsattes för våld och sexuella övergrepp, hur inkomsterna minskade kraftigt och hur tillgången till skola och vård försämrades. Detta skedde i alla länder men drabbade de allra fattigaste mycket hårdare.

Sedan Ryssland anföll Ukraina har läget förvärrats än mer. Befolkningen i Ukraina har drabbats fruktansvärt av bombningar, skjutningar och sexuellt våld som vapen. Samtidigt är båda länderna stora exportörer av vissa råvaror, vilket bland annat kommer att leda till livsmedelskriser i främst Afrika och Mellanöstern.

Ovanpå detta har vi klimatförändringar som orsakar försämringar i världen, och försämringarna kommer att eskalera i snabb takt om vi inte på allvar tar tag i klimatkrisen.

Herr talman! Biståndet är viktigt och gör skillnad. Varje gång under de snart fem år jag varit riksdagsledamot och debatterat bistånd har jag sagt

att Sverige är duktigt på bistånd. Detta har även bekräftats varje gång jag har träffat andra länders parlament och organisationer och människor som mottagit vårt bistånd. Det har också bekräftats av olika undersökningar, såsom den av OECD-Dac 2019.

I varje debatt har jag även sagt att jag stolt står bakom att minst 1 procent av bni ska avsättas till att nå en rättvis värld där alla får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda.

Samtidigt har jag vid varje tillfälle bland annat lyft vikten av att ytterligare additionella medel till klimatbistånd ska budgeteras i enlighet med Parisavtalet.

Dessutom måste regeringen i målkonflikter låta Agenda 2030 väga tyngre än att använda bistånd till att exempelvis hindra flyktingar att ta sig från Turkiet till EU-länder eller kräva att Afghanistan ska ta emot dem. Migrationsverket inte gett uppehållstillstånd.

Jag har även lyft vikten av att se allt bistånd ur ett feministiskt perspektiv och att minst 10 procent av biståndet ska gå till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, både i det humanitära biståndet och i utvecklingsbiståndet.

Inte minst har jag även yrkat att Sverige ska verka för att stryka skrivningar i OECD-Dacs regelverk som tillåter att biståndspengar används för skuldavskrivningar, utländska studenter vid högskolor i givarländerna och flyktingmottagande.

Tyvärr har regeringen inte hörsammat detta, och nu står vi här med regeringens beslut om skamligt höga avräkningar. Sverige kommer att bli det land i OECD som tar störst andel av utvecklingsbiståndet till kostnader för flyktingmottagande. Snart är alltså det största mottagarlandet för utvecklingsbistånd från Sverige – Sverige! Detta sker trots att vi i Sverige har sagt att biståndet ska gå till världens allra fattigaste länder och trots att vi i internationella överenskommelser enats om att biståndet ska utgå från mottagarnas behov och prioriteringar, att vi har ett ömsesidigt ansvar för genomförande och resultat och, inte minst, att biståndet ska vara transparent.

Både vi i Vänsterpartiet och civilsamhällesorganisationer har i många år kritiserat regeringens brist på transparens när det gäller just avräkningarna för flyktingmottagande. Och nu ser att vi har haft rätt i vår kritik: Regeringen har gått från att i höstbudgeten beräkna kostnaden till 61 000 kronor per person i mottagningssystemet till 121 000 kronor. Dessutom har regeringen sedan 2015 alltid prognostiserat antalet flyktingar högre än det sedan faktiskt blivit.

Detta sker i en tid när behovet av en rättvis, jämlik och jämställd värld är större än på länge. Detta sker i en tid när vår solidaritet behövs som allra mest.

Herr talman! För oss i Vänsterpartiet är det självklart att vi ska ta emot flyktingar från Ukraina, och precis som vi vänsterpartister alltid ställt upp konkret för flyktingar som kommer till Sverige kommer vi att göra det för dem som kommer från Ukraina.

Vi anser att det är osolidariskt och osmakligt att ta flera miljarder från tidigare aviserade anslag när regeringen ger skatteavdrag för att människor med pengar inte ska behöva betala fullt pris för att få sina Armaniskjortor tvättade eller få toaletten spolad i sommarstugan – speciellt inte när finans-

ministern själv slagit fast att svensk ekonomi är motståndskraftig tack vare starka offentliga finanser.

Dessa avräkningar kommer att få förödande konsekvenser för de allra mest behövande i världen men även för Sveriges anseende i biståndsvärlden. Från att ha varit ett land att lita på kommer vi alltså att bryta en massa ingångna avtal och dessutom legitimera att även andra länder minskar på sitt bistånd.

Herr talman! I dag har jag svårare att vara stolt över svensk biståndspolitik.

Anf. 14 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 12 under punkt 2.

Sverige ska ha ett generöst och effektivt bistånd. Kristdemokraterna står upp för enprocentsmålet. Sverige bör även verka för att andra länder höjer sina biståndsnivåer.

Världen har efter två års pandemi en situation där utvecklingen backat 20 år. Fler människor svälter, fler omyndiga flickor har tagits ur skolan, gifts bort och fött barn, fler länder har utnyttjat pandemin till att göra allvarliga inskränkningar på medborgerliga fri- och rättigheter.

Till detta kommer effekterna av Rysslands folkrättsvidriga anfallskrig i Ukraina. Förutom de stora humanitära behov som uppstår i krigets spår är Ukraina en av världens största livsmedelsproducenter, och kriget kommer att medföra kraftigt minskad tillgång till spannmål och matolja. Vi har redan sett priserna höjas här i Sverige. Än värre är situationen i Jemen där FN:s livsmedelsprogram tvingades dra in matbiståndet till 8 miljoner människor.

Att den socialdemokratiska regeringen i denna situation beslutat att en femtedel av biståndet ska användas i Sverige ger helt fel signaler om vad internationell solidaritet innebär. När dessutom nedskärningarna ska göras under pågående budgetår ges ingen möjlighet att omfördela för att mildra de negativa konsekvenserna.

Biståndsorganisationerna beskriver hur nedskärningarna kommer att förvärra de humanitära katastroferna i Ukraina, Jemen, Syrien och andra länder. Det kommer också att drabba stödet till civilsamhällesorganisationer, människorättsförsvarare och miljöaktivister.

Allt detta riskerar att göra en osäker värld ännu osäkrare och driva ännu fler människor på flykt på grund av svält men också på grund av det krympande demokratiska utrymme som blir följderna om vårt stöd plötsligt uteblir.

Att till råga på allt göra detta genom ett regleringsbrev till Sida, så att vi inte ens kan ställa frågan för avgörande i riksdagens kammare, är rent ut sagt fegt av den socialdemokratiska regeringen.

Herr talman! Det krävs nytänkande i biståndspolitik. Myndigheter och organisationer måste stärkas för att upprätthålla en hög kvalitet i att följa upp biståndsinsatser. Behoven i världen är stora, och medel ska inte gå förlorade på grund av dålig kontroll, dålig insyn eller korruption.

Sverige och omvärlden måste i högre grad bidra till att hjälpa människor på flykt. I många fall förvandlas tillfälliga flyktingläger till långsiktiga boenden där det är stora humanitära behov. Sverige måste bidra till nya sätt att möta människors nöd och utsatthet. Barn måste ha rätt till undervisning även i flyktingläger. Vatten, mat och sanitet får inte saknas.

Flyktingar behöver få möjlighet att integreras i lokalsamhällena genom utbildning och arbete. Ingen ska tvingas vara flykting i generation efter generation.

Demokratin är på tillbakagång. Runt om i världen trycks det civila samhället, oppositionspolitiker, journalister och jurister tillbaka. Utrymmet för de mänskliga rättigheterna minskar, och detta riskerar att resultera i en ännu mer osäker värld. Stödet till dessa grupper behöver stärkas.

Herr talman! Svenskt utvecklingsarbete måste också ta större hänsyn till det faktum att merparten av världens befolkning betraktar sig som troende. I många länder är det religiösa ledare som åtnjuter störst förtroende hos allmänheten. Religion kan vara en positiv faktor för utveckling men också ett hinder. Därför är det nödvändigt att svenska handläggare på både ambassader och biståndsmyndigheten har kunskap och förståelse för religionens roll i samhällen där sekulariseringen inte har gått lika långt som i Sverige. Då kan man rent av dra nytta av religiösa ledares inflytande för att få till stånd förändringar.

Exempel är PMU i Afrika, som arbetar med församlingsledare för att stärka kvinnors roll, och den organisation som involverade muslimska ledare i Afghanistan för att uppmana män att låta sin gravida hustru gå på kontroller hos mödravården under graviditeten och se till att man har rent, kokt vatten till hands vid hemförlossningen och bara använder nya, oanvända rakblad till att skära av navelsträngen. På så sätt kunde mödra- och barnadödligheten minskas.

Kristdemokraterna vill att en större andel av biståndet ska förmedlas genom civilsamhället. Budgetnivån för det så kallade CSO-anslaget bör minst följa utvecklingen för övrigt bistånd, men dessvärre har civilsamhällets andel i det svenska biståndet minskat i förhållande till andra sektorer. Det måste bli ändring på det.

Sverige har en lång tradition av arbete för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR, oavsett regering. SRHR är ett område där Sverige har ett mervärde som bidrar till att nå de globala målen. Insatserna för SRHR bör stärkas för att motverka till exempel tvångs- och barnäktenskap. Flickors och kvinnors rätt till utbildning och hälsa måste vara en av de högsta prioriteringarna inom svensk biståndspolitik.

Svenskt bistånd behöver i högre grad än tidigare gå till att stärka rättsväsendets institutioner genom hela rättskedjan: polis, domstolsväsen och kriminalvård. Detta kan exempelvis ske genom utveckling av nya fängelser för att främja en välfungerande kriminalvård med humana villkor och personal som utbildats i respekt för mänskliga rättigheter. Verkyget kan också användas effektivt för att bekämpa korruption.

Det är angeläget att stödja den palestinska civilbefolkningen, men Sverige måste bilateralt och via EU ställa hårdare krav på den palestinska ledningen. De allvarliga brotten mot mänskliga rättigheter måste upphöra. Kristdemokraterna vill villkora biståndet till den palestinska myndigheten. Ett fortsatt generöst bistånd hjälper inte fredsprocessen utan bidrar snarare till att cementera konflikten. Sverige ska tillsammans med EU och andra internationella aktörer arbeta för demokrati och mänskliga rättigheter i de palestinska områdena. Detta främjar möjligheterna till en fredlig tvåstatslösning.

Klimatfrågan och utsläppen av växthusgaser är en av vår tids största utmaningar. Klimatbistånd är en investering i framtiden. Befolkningen i

låginkomstländer drabbas hårdast i form av orkaner, översvämningar och torkkatastrofer. Kraftfulla åtgärder behövs för att trygga livsmedelsförsörjningen och för att stoppa öknarna från att breda ut sig. Hållbar livsmedelsproduktion med fokus på småskalighet kan vara en framgångsnyckel.

Slutligen, herr talman, måste det ställas tydligare krav på dem som tar emot bistånd. En stat där den demokratiska utvecklingen går åt fel håll ska inte ha något bistånd. Det ska inte heller organisationer som inte står upp för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Då behöver biståndet styras över till andra organisationer, så som har gjorts i Afghanistan för att lindra konsekvenserna för civilbefolkningen.

Regeringen måste ta ansvar för hela den svenska biståndskedjan, oavsett om stödet kanaliseras via EU, FN-organ eller civilsamhällesorganisationer. I all biståndsverksamhet behövs noggranna kontroller och uppföljningar för att motverka maktmissbruk och korruption. I slutändan handlar det om legitimiteten för biståndet och respekten för skattebetalarnas pengar.

(forts. § 11)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.55 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 8 Frågestund

Anf. 15 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Anders Ygeman, statsrådet Anna Hallberg, näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson och statsrådet Khashayar Farmanbar.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Statsrådet Anders Ygeman besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Förslag om sänkt skatt på bensin och diesel

Anf. 16 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att på söndag sänks skatten på bensin och diesel med 1 krona och 80 öre. Det är den första delen av tre i det förslag som Moderaterna tog fram för att få ned priset vid pump med 5 kronor per liter.

Den här regeringen har från första stund sagt att det är omöjligt och att den inte vill göra någonting av detta. På punkt efter punkt har den helt

enkelt fått ge med sig därför att det har visat sig att det är fullt möjligt att göra detta. Ni som lyssnar på debatten: Vänta med att tanka till på söndag!

Med det sagt finns det en tydlig majoritet i Sveriges riksdag som på ett mycket tydligt sätt har sagt till regeringen att även del två och del tre i förslaget ska genomföras så att vi kommer ned med 5 kronor per liter.

Fru talman! Min fråga till statsrådet Ygeman är helt enkelt: Har regeringen lämnat in en ansökan till EU-kommissionen för att sänka skatten på bensin och diesel under energiskattedirektivets miniminivå?

Anf. 17 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, Edward Riedl, för frågan!

Vi har varit konstruktiva både med oppositionen i riksdagen och med EU. Vi har försökt föra diskussioner med EU och fått nej på en större skattesänkning. Det finns helt enkelt inte stöd för Moderaternas idé bland EU:s medlemsländer.

Då går egentligen svaret på frågan över till er. Kommer svenska folket att få stöd i tid, eller ska det vänta på fler omöjliga förslag från Moderaterna?

Anf. 18 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Nu kan det vara så att statsråden inte talar med varandra. EU-kommissionen skickade i måndags en begäran till EU:s medlemsstater om att inkomma med ansökan för att sänka skatten på bensin, diesel, gas och annat för att komma under miniminivån i energiskattedirektivet. Det kan vara så att det är bristande kunskap hos statsrådet som gör att han inte vet om detta. Även på den punkten kommer den här regeringen att få fel. Det är synd att ni motarbetar bra politik.

Anf. 19 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Vi får väl se vad som blir resultatet. En sak är säker. Vi står på de svenska konsumenternas sida när det blåser i omvärlden, när Putin driver upp priserna och när Moderaterna kommer med orealistiska och ogenomtänkta förslag.

Kulturskillnader och kravaller

Anf. 20 PONTUS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Den 15–17 april skakades Sverige av korankravallerna. Minst 104 poliser skadades i upploppen där unga män, äldre farbröder men även kvinnor och barn deltog.

I en intervju med Expressen får Anders Ygeman frågan om det finns några kulturskillnader att överbygga med anledning av upploppen. Statsrådet svarade då att så inte är fallet och att det inte är bakgrunden till detta. Jag menar tvärtom att detta är det yttersta beviset på att en stor grupp människor inte förstår hur man ska bete sig i Sverige, en misslyckad integration.

Därför är mina frågor till Anders Ygeman följande: Menar statsrådet allvar när han säger att kulturskillnader inte har med upploppen att göra? Sedan när är det i så fall en del av den svenska kulturen att mammor tar

med sig barn till upplopp för att kasta sten på polis, skrika islamistiska krigsrop och tända eld på polisbilar?

Anf. 21 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, Pontus Andersson, för frågan!

Det är naturligtvis inte del av någon kultur att elda upp polisbilar. Det är inte en del av den svenska, den tyska, den amerikanska, den nigerianska eller vilken kultur du än skulle vilja räkna upp.

Det är brottslig verksamhet. Den ska beivras. Gärningsmännen ska lagföras oavsett vilken etnisk bakgrund de har och oavsett vilken hudfärg de har. Det är det enkla budskapet från regeringen.

Vi ska inte göra det som Sverigedemokraterna vill göra genom att straffa sådana som har skött sig, gått i skolan och utbildat sig till att bli läkare eller lärare och bidrar till det svenska folkhushållet.

Anf. 22 PONTUS ANDERSSON (SD):

Fru talman! För mig är det alldeles uppenbart att regeringen har misslyckats, och korankravallerna är bara ytterligare ett bevis på detta.

Vill man bo i Sverige ska man inte bara göra rätt för sig. Man ska också anpassa sig efter vårt sätt att leva och acceptera våra lagar och regler.

Socialdemokraterna släppte in dessa personer i Sverige. Socialdemokraterna finansierade deras leverne i Sverige. När ska migrationsministern se till att dessa våldsvverkare utvisas från Sverige?

Anf. 23 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Det är väl det här som är skillnaden mellan Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna. Ni vill ge brottsligheten en hudfärg, en religion. Den andra brottsligheten talar ni inte om i talarstolen.

Vi har skärpt 70 straff. Vi har satsat 12 miljarder kronor mer på polisen. Jag har nyligen lagt fram förslag på riksdagens bord som ska leda till väsentligt fler utvisningar på grund av brott av dem som inte har hemvist i Sverige.

Gotlands elförsörjning

Anf. 24 LARS THOMSSON (C):

Fru talman! Elförsörjning är någonting centralt för alla samhällen, till och med Gotland. Vi behöver ha en ny elkabel. Vi har i praktiken haft stopp på elförsörjning till nya etableringar sedan 2007.

Vi var lovade det av den förra regeringen 2009, men Svenska kraftnät drog tillbaka det löftet 2017. Nu lyckades vi från Centerpartiets håll förhandla in det i regleringsbrevet för 2020.

Det gör att det nu pågår en nätutredning som jobbar på. Det är extremt centralt för att vi ska komma vidare med klimatomställningen på Gotland, för att vi ska klara en elförsörjning med kvalitet på Gotland och för att Cementa ska kunna ställa om i tid.

Mina frågor är rätt så tydliga: Får vi något tydligare besked? Får vi en kontrollstation längs vägen, eller ska vi vänta ännu ett år till?

Anf. 25 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Tack, Lars Thomsson, för frågan! Som Lars Thomsson sa har diskussionen om en nätkabel till Gotland pågått under lång tid. Den bedömning som vi har fått är att ytterligare en förbindelse behövs till cirka 2030 och att läget nu är stabilt.

Det pågår en utredning, som aviserades den 23 februari, för att hitta de bästa lösningarna för att täcka det ökade behovet. Det handlar både om att ersätta gamla kablar, vars tekniska och ekonomiska livslängd beräknas till 2035, och om att kolla på en eventuell ny kabel. Arbetet bedrivs tillsammans med Vattenfall och Svenska kraftnät.

Jag kan i dagsläget inte ge Lars Thomsson ett tydligare besked än att vi får invänta utredningen och se vad den kommer fram till om vägen framåt. Men en sak kan jag trygga Lars Thomsson med: Vi är väldigt måna om att se till att den gröna omställningen och elektrifieringen fortsätter i samhället.

Anf. 26 LARS THOMSSON (C):

Fru talman! Det är en enorm tidspress. Klimatfönstret håller på att stängas till 2030. Cementa är den andra eller tredje största utsläppspunkten i Sverige, och de vill bygga om och ställa om sin produktion till 2030.

Det innebär att vi måste få besked om att det blir en kabel – inte om den tekniska utformningen utan om att det blir en kabel. Det beskedet behöver verkligen komma fort, och jag hoppas att statsrådet kan hjälpa oss genom att säga att det blir en kabel.

Anf. 27 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Lars Thomsson och jag har samma ambition. Jag förstår att han gärna vill att jag svarar ja på frågan. Det skulle jag också gärna vilja göra.

Den utredning som jag nämnde, Nätutredningen, kommer att bli klar kvartal 4 2022, det vill säga i år. En intressedialog är planerad, och det blir intressant att följa hur arbetet kommer att fortskrida.

Men jag återupprepar: Ambitionen delar vi. Vi ska se till att Gotland har tillräckligt med el. Det är viktigt för både klimatomställningen och säkerhetspolitiken men också för vår gemensamma framtid.

Åtgärder mot islamofobi

Anf. 28 MOMODOU MALCOLM JALLOW (V):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Anders Ygeman. Vi är alla överens om att upploppen under påskhelgen var fruktansvärda på många olika sätt. De ansvariga ska lagföras.

Jag vill också lyfta hur högt uppsatta politiker går högerextremismens ärenden och spår på hat, hot och våld mot muslimer som grupp och skapar splittring i samhället. Vi hör talas om kollektiva bestraffningar, och en del vill utvisa hela familjer till de inblandade. En annan undrar varför polisen inte ville skjuta skarpt. Dessa uttalanden har spätt på oerhört mycket hat och hot mot alla muslimer i landet.

Därför vill jag fråga: Vad tänker Sveriges regering göra för att säkerställa att islamofobin inte tillåts att spridas och utsätta den muslimska befolkningen för mer hat och hot?

Anf. 29 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Regeringen har gjort ett antal insatser för att motverka rasism, kränkningar, hot och hat. Vi har förbättrat säkerhetsinvesteringarna vid våra församlingar, oavsett om de är judiska, kristna eller muslimska.

Det är bara att konstatera att Paludan och hans anhang ökar splittringen och polariseringen i samhället. De enda som har något att vinna på det är högerextremisterna, som får näring av det, och islamisterna, som får näring av det. Det är de två yttersta polerna som förstärker varandra och som offrar stora delar av allmänheten. Det gäller framför allt dem som bor i de utsatta områdena. Det är de som drabbas av det besinningslösa våld som vi såg i kravallerna i påskas och som vi på alla sätt måste ta avstånd ifrån, slå ned och lagföra.

Anf. 30 MOMODOU MALCOLM JALLOW (V):

Fru talman och statsrådet! Självklart jobbar Sverige mot rasism. Men FN har under många år kritiserat Sverige för islamofobin i landet. Därför är det viktigt att vi agerar, framför allt med tanke på att det är högt uppsatta politiker som går ut och uttalar sig på det här sättet.

Det påverkar alla muslimer. Det är några hundra som är inblandade i upploppen, och de ska lagföras. Men alla andra muslimer som bor i det här landet ska inte straffas för det. Och det är det vi ser när högt uppsatta politiker går ut och uttalar sig på det sättet. Det är inte acceptabelt.

Anf. 31 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, Momodou Malcolm Jallow, för frågan! Även om jag kan sympatisera med det som Momodou Malcolm Jallow ger uttryck för ska politisk debatt från sådana man inte gillar mötas av annan politisk debatt.

Jag tror inte att det här är ett område för ytterligare lagstiftning, utan här handlar det om att ta debatten med de politiska motståndare man inte gillar och möta dem och vinna debatten.

Däremot ska vi se till att alla, oavsett vilken religion man har, ska kunna känna sig hemma i Sverige och verka med den religionen här.

En nationell vårdförmedling

Anf. 32 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! I de budgetkompletteringar som riksdagen gjorde fick Kristdemokraterna med den nationella vårdförmedlingen. Det innebär, enkelt uttryckt, att man upprättar en webbsida där patienterna och vårdgivarna kan se var det finns ledig kapacitet i landet. Vi skickar dessutom med pengar till reskostnader för patienten så att man inte behöver lägga ut pengar själv eller behöver vara rik för att kunna ta sig till vården.

I måndags presenterade regeringen hur man genomför det här. Det blev en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner som inte innehåller någon webbsida utan enbart fluffiga ord och oprecisa uttalanden.

De pengar som riksdagen beslutade ska gå till patienter som får vård går alltså inte dit.

Vad gör regeringen för att säkerställa att patienter får den vård de behöver och att man använder den lediga kapacitet som finns i landet?

Prot. 2021/22:104

28 april

Frågestund

Anf. 33 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! I den del som handlar om hemsidor och sådant får jag nog hänvisa frågan vidare till ansvarigt statsråd, för då är vi på en detaljeringsgrad som tyvärr går utöver den som gäller för den allmänna frågestunden.

Men i den övergripande frågan om vad vi gör för att vården ska gå till dem som behöver den och att vi ska ha tillräckliga vårdresurser är svaret att vi har skjutit till många miljarder kronor för att förbättra sjukvården i Sverige. Vi ser hur flera sjukvårdshuvudmän och regioner till och med har överskott i budgetarna efter pandemin.

Jag kan också konstatera att den överenskommelse som regeringen har tecknat med SKR även måste innefatta Kristdemokraterna eftersom ni har representation i SKR, i såväl fullmäktige som styrelse.

Anf. 34 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Det är riksdagen som ställer regeringen till svars för hur man genomför budgetbeslut – inte Sveriges Kommuner och Regioner, som är en förening.

Riksdagen har begärt att man ska inrätta en nationell vårdförmedling. Att det är i form av en webbsida trodde jag ändå att statsrådet kunde hantera. Vi saknar alltså möjlighet att använda ledig kapacitet i landet.

Dessutom har regeringen i överenskommelsen sagt att man inte ska genomföra reseersättningen till patienterna i år utan att man ska återkomma till den nästa år. I år förväntar sig alltså regeringen att det enbart är rika som ska kunna söka vård på annat håll. Varför gör regeringen så här?

Anf. 35 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag överlåter nog till talmannen att informera ledamöterna om arbetsformerna för frågestunden.

Anf. 36 TREDJE VICE TALMANNEN:

Som jag berörde i inledningen handlar det om övergripande frågeställningar av allmänpolitiskt slag eller som avser ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområden.

Myndighetsuppdrag om segregation

Anf. 37 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Också jag riktar min fråga till integrationsminister Anders Ygeman.

Det är inte bara så att långtidsarbetslösheten i Sverige har bitit sig fast med över 180 000 personer, varav lejonparten är utrikes födda och många utrikes födda kvinnor, utan vi ser också att segregationen ökar i landet. Både Försvarshögskolan och Säkerhetspolisen bekräftade nyligen bilden av att också extremismen och radikalismen ökar i vårt samhälle.

Tidigare i dag presenterade regeringen bland annat åtta nya uppdrag kring segregation till ett antal myndigheter. Min fråga till regeringen är: Vilka resultat och vilken effekt ser ni framför er? Det är ju inte första gången regeringen ger sig på de här utmaningarna och problemen, och trots det går utvecklingen tyvärr åt fel håll.

Anf. 38 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! De uppdrag som regeringen gav i dag gavs med anledning av att den borgerliga budgeten vann riksdagens gillande och att Delegationen mot segregation, den myndighet som hade ansvaret för att jobba mot segregation, därmed lades ned. De hade dock tagit fram ett viktigt statistikverktyg där man ned på stadsdelsnivå ska kunna mäta effekterna av olika åtgärder, om de får en positiv eller negativ effekt på segregationen. För att rädda det här verktyget undan riksdagens nedläggning gav vi i uppdrag åt åtta myndigheter att använda sig av verktyget för att analysera effekterna på segregationen.

Jag tror att det kan vara ett viktigt bidrag till debatten om segregation. Om segregationen ökar i några stadsdelar kan Roger Haddad angripa både kommunalråden och regeringen för det. Och omvänt: Om segregationen minskar kan vi dra lärdom av vilka åtgärder som faktiskt har varit framgångsrika. Även om långtidsarbetslösheten ökar minskar ju arbetslösheten bland utlandsfödda.

Anf. 39 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Samhällsutvecklingen i Sverige går åt fel håll, oavsett om vi tittar på skjutningar, brottslighet, segregation eller extremism. När det gäller utsatta områden har dessa under den här regeringens tid ökat från 55 till 61 områden. Det är inget annat än ett misslyckande för svensk integrationspolitik.

Därför frågade jag, fru talman, om regeringen med dagens besked tror sig kunna uppnå några andra, verkliga resultat. Vi har haft delegationer, men det har ändå inte fått effekt.

Anf. 40 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Ett viktigt resultat är att arbetslösheten bland utlandsfödda sjunker. Det måste väl vara ett entydigt bra besked. Att polisen detaljerar sin statistik för att identifiera fler områden är också bra, om man menar allvar med att angripa segregationen.

Jag tror dock, precis som Roger Haddad, att det måste göras mycket mer för att bryta segregationen. Vi har i dag presenterat ett antal åtgärder för att göra just detta. Jag välkomnar Haddad i den diskussionen.

Åtgärder för utsläppminskningar

Anf. 41 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Det finns bara ett klimatparti i den här riksdagen. I går röstade Miljöpartiet som enda parti mot att sänka priset på det som just nu håller på att ödelägga vår planet: de fossila bränslen som Sverige fortsätter att köpa från Putins Ryssland. Detta skedde bara dagar efter att Världsnaturfonden presenterat en rapport som visar att vi redan i år skulle behöva

sänka utsläppen med 20 procent för att klara en rättvis klimatställning i enlighet med Parisavtalets mål.

Regeringen har en skyldighet enligt klimatlagen att uppfylla utsläppsminskningar. Vilka åtgärder planerar regeringen att vidta för att kompensera för den slakt av klimatpolitiken, eller möjligen paus, som regeringen och riksdagen nu har beslutat?

Prot. 2021/22:104

28 april

Frågestund

Anf. 42 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Man ska vara försiktig med orden. Utsläppen i Sverige ökar faktiskt inte; de minskar. De minskar ganska dramatiskt.

Jag tror att Miljöpartiet har en viktig del i det. Men en annan viktig del är det stora skifte vi ser i bilparken. Sverige är det land i Europa där flest människor väljer att köpa en elbil och göra sig fria från fossilberoende. Andra stora skäl är minskningarna i värmesektorn, att vi har en industriell revolution där världens första koldioxidfria stål tillverkas i Sverige och att världens största batterifabrik byggs i Skellefteå.

Vi kommer att presentera ytterligare åtgärder, för vi och Miljöpartiet har samma mål: De svenska utsläppen ska ned, klimatlagen ska följas och Sverige ska fortsätta vara det föredöme vi är i resten av världen. Vi har ett antal gånger blivit framröstade som det land som har världens bästa klimatpolitik.

Anf. 43 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Det är otroligt viktiga åtgärder vi tillsammans med Socialdemokraterna har fått på plats. En av de viktigaste, enligt Klimatpolitiska rådet, är reduktionsplikten. Nu säger regeringen och riksdagen: Nej, det här ska vi pausa. Nej, vi ska sänka priset på fossila bränslen. I stället hade man kunnat stödja hushållen på andra sätt – till exempel, som Miljöpartiet har föreslagit, med sänkt matmoms eller med direkta stöd till dem på landsbygden. Det hade varit en mycket bättre väg framåt.

Anf. 44 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Vi kan vara oöverens om vägen, men jag tror också att vi även här ska vara lite noggranna med orden. Vi pausar väl faktiskt inte reduktionsplikten; vi pausar uppräkningsplikten. Det gör vi för att hålla Sveriges konsumenter mindre skadade av Putins krigföring och mindre skadade av oljepriset.

Jag ser framför mig att vi kommer att se en fortsatt revolution av svensk bilpark – mer el, mer biodrivmedel och lägre utsläpp.

Garantitillägg och kvinnliga pensionärer

Anf. 45 TERESA CARVALHO (S):

Fru talman! Häromdagen ringde en kvinna som ville prata om pensioner. Hon skulle gå i pension om något år, en bit efter sin 65-årsdag. Hon var mycket orolig för hur hon skulle klara sig ekonomiskt efter ett arbetsliv med förhållandevis låg lön och dessutom några år av svår sjukdom som gjort att pensionen inte blir så hög.

Den här kvinnan är inte ensam. Nästan hälften av de kvinnliga pensionärerna i vårt land har någon typ av garantipension för att inkomstpensionen helt enkelt inte räcker till.

Så här kan vi inte ha det. Det är orimligt att människor inte ska ha råd att köpa julklappar till sina barnbarn eller åka med pensionärsorganisationen på sommarutflykten. Det är orimligt att man ska behöva oro sig på det här sättet när man går i pension.

Regeringen har ju föreslagit garantitillägg. Jag undrar hur regeringen ser att detta kan påverka inkomsten för kvinnliga pensionärer.

Anf. 46 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Detta kommer, om det genomförs, att ge i snitt 760 kronor i månaden för Sveriges pensionärer, som har jobbat hårt ett helt yrkesliv – upp till 1 000 kronor i vissa fall. Jag vet att många av dessa kvinnor nu väntar på riksdagens besked: Kommer jag att få de här pengarna? Kommer jag att ha råd att åka på semester och göra det här?

Därför blir riksdagens partier svaret skyldiga. Kommer Moderaterna att rösta för detta, eller kommer man att hålla pensionerna på en för låg nivå? Kommer Sverigedemokraterna att rösta för detta? De har påstått sig stå på pensionärernas sida i valrörelse efter valrörelse. Nu ligger ett skarpt förslag på riksdagens bord. Det är i pensionärernas plånbok som svaret kommer att ges.

Anf. 47 TERESA CARVALHO (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret. Som statsrådet säger kommer garantitillägget att betyda en väsentlig förbättring för väldigt många pensionärer och deras ekonomi redan på kort sikt.

Men sedan behövs det också åtgärder på längre sikt för att fler ska kunna få bättre pensioner. Jag undrar därför hur regeringen vill säkra högre inkomstpensioner också i framtiden.

Anf. 48 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag tackar frågeställaren för frågan.

Sverige har ett av världens bästa pensionssystem. Men det har också en allvarlig brist: Alltför många pensionärer får alltför lite i pension. I ett välfärdsland som Sverige ska man inte vara beroende av privata pensionsförsäkringar för att få mat på bordet eller lite guldkant på tillvaron när man blir äldre. Därför behöver pensionsavgiften höjas och de framtida pensionerna höjas. I Sverige ska man kunna lita på att om man jobbar hela livet ska man ha en bra pension när man går i pension.

Kortare ledtider för nyetablering av gruvor

Anf. 49 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Jag ser att näringsminister Thorwaldsson är redo. Jag tror att han vet att vi kommer att dela samma fråga.

Det handlar om gruvnäringen, en av de näringar som byggt vårt land stort. Vi har brutit malm och framställt metaller i över tusen år. Som mest hade vi 3 000 gruvor i Sverige. Nu har vi bara 12 kvar, och alla är järnmalmgruvor. Aldrig under 2000-talet har intresset för att leta metaller och

mineraler i Sverige varit så litet. Under 2021 kom det in 109 ansökningar om gruvprospekteringar, och det är en tydligt nedåtgående trend.

En förklaring är givetvis det besvärliga regelverk och de långa ledtider vi har. Därför ställer jag frågan till näringsministern: Vad gör vi för att korta ledtiderna?

Prot. 2021/22:104
28 april

Frågestund

Anf. 50 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):
Fru talman! Tack, Elisabeth Björnsdotter Rahm, för frågan!

Vi delar samma passion för att öppna nya gruvor i Sverige, och ett av problemen som bidrar till att vi öppnar för få är att det tar för lång tid från det att man prospekterar tills de öppnar. Regeringen har lagt märke till detta sedan tidigare och tillsatt en utredning som ska ge svar i oktober månad på hur man kan korta tillståndsprocessen. Vi har också gett uppdrag till våra länsstyrelser och våra domstolar att se över hur det ska gå snabbare från det att man ansöker om att starta en gruva tills den startar.

Jag måste ändå säga att de besked vi har fått från LKAB gör detta till en fin vecka för svensk gruvnäring. Man har tryggt mineraltillgången till 2060 med ungefär dubbelt så mycket järnmalm som man har brutit ända sedan man startade på 1800-talet och dessutom i nya fyndigheter – kanske kan det lösa frågan med hela Europas behov av fosfor och sällsynta jordartsmetaller. Det är alltså en stolt minister ansvarig för gruvor som står här i dag.

Anf. 51 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Sverige liksom övriga världen är väldigt beroende av innovationskritiska metaller för att vi ska kunna vara fossilfria 2030. Som statsrådet Ygeman beskrev tidigare har vi ju påbörjat byggnationen av den stora batterifabriken i Skellefteå, vilket är ett positivt tecken. Men just nu köper vi innovationskritiska metaller från Kongo och Kina. Det är inte acceptabelt, ministern.

Anf. 52 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):

Fru talman! Tack för den kompletterande frågeställningen, Elisabeth Björnsdotter Rahm!

Nej, det är inte acceptabelt. Hela Europa är alldeles för beroende av mineralinköp från Ryssland, Kina och Kongo, inte minst av de så kallade sällsynta jordartsmetallerna. Därför tror jag att det här beskedet som kom från LKAB i förrgår kommer att vara ett bra besked för hela EU. Det är faktiskt så att EU har detta som en av de viktigaste prioriteringarna. Jag är säker på att vi kommer att kunna göra jättemycket med svenska gruvor för att lösa ett stort samhällsproblem i framtiden.

Lika villkor för skilda energislag

Anf. 53 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Nyligen lade regeringen fram ett förslag om att slopa det kommunala vetot vid etablering av vindkraft. Det är ett förslag som nu inte ser ut att gå igenom i riksdagen och där Sverigedemokraterna faller avgörandet. Samtidigt har vi en situation där det är förbjudet att bygga ny kärnkraft i 287 av landets 290 kommuner.

Nu finns det aktörer som vill bygga ny kärnkraft och som har intresse från företag och kommuner när det gäller att bygga uppemot 15 nya små reaktorer. Vi ser att det statliga bolaget Vattenfall håller på att utveckla ny kärnkraft utomlands i stället för i Sverige och så sent som i den här veckan meddelade att man tycker att lagstiftningen borde ses över för var man får bygga ny kärnkraft i Sverige, vilket Sverigedemokraterna har föreslagit under lång tid.

Nu har vi forskning i Sverige och vi har företag som vill bygga, och då, fru talman, är min fråga till regeringen och statsrådet Farmanbar varför regeringen så krampaktigt håller emot när det gäller att det ska råda en mer likvärdig konkurrens mellan kraftslagen.

Anf. 54 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Tack, Mattias Bäckström Johansson, för frågan!

Regeringen är teknikoptimistisk. Vi är neutrala och jobbar efter konsumenternas bästa, alltså både vår industri och våra elkonsumenter. Vi vet att små modulära reaktorer på kort sikt inte kommer att påverka elpriset positivt i Sverige. Vi har i dag, trots det höjda prisläget, ett av världens och Europas lägsta elpriser. Det har vi för att vi har satsat på lönsamma energislag och för att marknaden har satsat på lönsamma energislag.

Jag ska påminna Mattias Bäckström Johansson om att samtidigt som vi står här finns det i dag ansökningar för 350 terawattimmar el, vilket motsvarar två och en halv gång mer än vad hela Sverige förbrukar, bara i havsbaserad vindkraft. Trots det vi har hört i medierna finns det noll ansökningar om ny kärnkraft i Sverige trots att det har varit möjligt i tio år och trots att det finns tre siter med framdragna transmissionskablar, utan kommunalt veto och med full möjlighet att ansöka.

Anf. 55 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Det finns kommunalt veto även när det gäller kärnteknikanläggningar, vilket statsrådet borde veta. Ska Sverige lyckas med elektrifieringen kan vi inte stänga dörren för något fossilfritt alternativ. Frågan är varför regeringen är så rädd för att göra det tillåtet att bygga ny kärnkraft där elen behövs som mest och göra det möjligt för alla fossilfria alternativ att finnas.

Nu kan vi se att Storbritannien går fram med myndighetsgodkännande till 2024, och det finns aktörer som vill få det här på plats redan till 2030. Varför vill då regeringen stänga dörren för de olika elkällor som vi kommer att behöva där vi också måste ha planerbar kraftproduktion i framtiden?

Anf. 56 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Där elen behövs, säger Mattias Bäckström Johansson. Den behövs ju här i södra Sverige där det finns tre siter med framdragna transmissionskablar. Just de tre siterna omfattas inte av kommunalt veto. Där är det fullt möjligt att bygga, men det finns noll ansökningar, för det är inte lönsamt. Sedan kan man önska att det skulle byggas någon annanstans – som om man tror att någon skulle säga ja till en gullig liten reaktor på bakgården när man säger nej till vindkraftverk.

Det kommer inte att lösa problem, men vill någon bygga: Varsågod, det finns tre siter!

Anf. 57 SOFIA NILSSON (C):

Fru talman! Jag är en stolt Göingebo. Min hemkommun Östra Göinge var en av de kommuner som under 2015 välkomnade och tog emot allra flest flyktingar. Vi tog ett enormt stort ansvar och gjorde ett extremt stort jobb för att lösa situationen för alla dem som sökte skydd i Sverige. Men mottagandet har också en baksida och stora utmaningar. Utmaningarna är kanske större än vad många faktiskt förstår.

Nu står vi inför en ny flyktingsituation i Sverige. Självklart ska Sverige vara en öppen famn för människor som flyr från Ukraina, men vi får inte göra om misstaget från 2015 vad gäller stora flyktingboenden i små kommuner.

Regeringen uttrycker i dag en vilja till en jämn fördelning i hela landet och till att kommuner som tidigare tog ett stort ansvar inte ska behöva ta ett lika stort ansvar nu. Tyvärr är signalerna de motsatta. Ute i kommunerna, speciellt i min hemkommun Östra Göinge, får vi åter signaler om förfrågningar från Migrationsverket.

Därför, fru talman, går min fråga till statsrådet Anders Ygeman: Kan statsrådet garantera att små kommuner likt Östra Göinge kommun inte kommer att få boenden igen?

Anf. 58 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, Sofia Nilsson, för frågan!

Mitt svar är ja. Små kommuner ska inte behöva ta ett oproportionerligt stort ansvar den här gången. Därför har vi gett i uppdrag till Migrationsverket att de när de upphandlar ska fördela boenden jämnt över landet. Därför ska Migrationsverket upphandla bara på en månads tid. Därför lägger regeringen en ny lag på riksdagens bord inom kort – den är ute på remiss nu med en väldigt kort remisstid på bara tre veckor – där målet är att flyktingar ska fördelas jämnt över landet. Den lagen börjar gälla den 1 juli, och då kommer det också att ske en växling mellan Migrationsverkets boenden som hittills har upphandlats och de boenden som kommunerna tar fram. På det sättet kommer vi att få en jämnare fördelning över landet.

Det är ju som Sofia Nilsson säger att ska Europa klara det här måste alla Europas länder hjälpas åt, och ska Sverige klara det här måste Sveriges alla kommuner hjälpas åt.

Anf. 59 SOFIA NILSSON (C):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Jag är verkligen glad över att regeringen har tagit det här på allvar och hört sammat detta. Men jag vill upprepa min fråga: Var finns planen från regeringens sida? För signalerna är faktiskt de motsatta just nu. Vi får förfrågningar till de anläggningar som tidigare var stora boenden. Nu kommer det återigen förfrågningar från Migrationsverket om man kan tänka sig att starta upp igen.

Därför är min fråga till statsrådet: Vad är planen för att man ska kunna möta detta före juli?

Anf. 60 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Regeringen har presenterat planen. Den innehåller uppdraget till Migrationsverket om att det ska fördelas jämnt över landet. Den innehåller en ny lagstiftning för att se till att alla landets kommuner hjälps åt. Jag hoppas naturligtvis att alla partier här i kammaren kommer att ställa sig bakom den lagstiftningen.

Som jag sa: Även när det gäller de boenden som Migrationsverket har upphandlat hittills är det en månads uppsägningstid, så de går snabbt att säga upp.

Avräkningar på utvecklingsbiståndet

Anf. 61 YASMINE POSIO (V):

Fru talman! Allt fler länder rör sig i konservativ, patriarkal och auktoritär riktning, och allt färre människor får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda. Rysslands anfall mot Ukraina har förvärrat läget än mer.

Ett sätt att stötta människor i kris är bistånd, och Sverige har genom att långsiktigt vara en pålitlig givare bidragit till att skydda de allra mest utsatta.

I det läget väljer regeringen att lägga fram enorma avräkningar på utvecklingsbiståndet. Många civilsamhällesorganisationer och multilaterala organisationer har vänt sig till mig och frågat om regeringen är medveten om vad de osmakligt höga avräkningarna innebär.

Jag kan ju inte svara för regeringen så därför, fru talman, vill jag fråga statsrådet Anders Ygeman om regeringen förstår vad dessa avräkningar kommer att innebära för världens allra mest utsatta och om man inser att Sverige kommer att förlora anseende som en pålitlig givare när många ingångna avtal kommer att brytas.

Anf. 62 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag är stolt över svenskt bistånd. Jag är stolt över att det svenska biståndet ökar, inte minskar. Jag är också stolt över att det ger en möjlighet för Sverige att bistå de människor som flyr undan den ryska aggressionen i Ukraina.

Jag tror att de allra flesta människor förstår att det kostar pengar om man vill hjälpa människor på flykt. Vi behöver bistå dem när de är på flykt. Det gäller när de kommer till Sverige, när de kommer till närområdet och när de flyr i Ukraina.

För mig är det naturligt att vi använder oss av de pengar som vi har avsatt till bistånd för att bistå dem som flyr undan kriget i Ukraina. De behöver vårt bistånd.

Anf. 63 YASMINE POSIO (V):

Fru talman! Det är oroväckande att den internationella solidariteten, som är en viktig del av arbetarrörelsen, så lätt blir satt på undantag när den svenska finansén, enligt finansministern, är stark. Jag undrar varför världens allra mest utsatta ska betala när vi i Sverige gör skatteavdrag till människor med höga inkomster för att de inte ska behöva betala fullt pris för att få sina Armaniskjortor tvättade.

Anf. 64 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Den internationella solidariteten måste nog också omfatta dem som drabbas av kriget i Ukraina. Vår ekonomi *är* god. Därför höjer vi biståndet; vi sänker det inte. Men vi använder biståndet för att bistå dem som har drabbats av Putins krigföring i Ukraina. Jag tycker att vi ska vara stolta över detta bistånd och inte ha den inställning som Yasmine Posio ger uttryck för här.

Utlandssvenskar och anhöriginvandring

Anf. 65 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! I dag bor minst 660 000 svenskar världen över. Man bor, arbetar och studerar där. En del av de personer som har fått jobb utomlands bildar under tiden familj där. Det kan vara en familj som inkluderar en part från tredjeland. När de sedan vill flytta hem till Sverige stöter de på problem. Det är problem som har med regelverket att göra och som kan göra att man skiljs från sina barn. Vi vet att det har skett att man skilts från sina barn i upp till två år. Detta måste vi politiker ta på allvar och åtgärda.

Min fråga till Anders Ygeman gäller därför följande. Vi i Kristdemokraterna har två lösningar som vi ser som möjliga. Den ena är att man gör skillnad på om den som kommer till Sverige är anhörig till en svensk medborgare och därför får söka tillstånd här i Sverige. Den andra är att man prioriterar handläggningen av ärenden som rör utlandssvenskar. Vad tänker ministern om detta?

Anf. 66 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, Hans Eklind, för frågan! Låt mig först säga att jag delar bilden av problembeskrivningen. Utlandssvenskarna har liksom många andra drabbats av en för långsam handläggningstid. Handläggningstiderna har under ganska lång tid varit för långa på Migrationsverket. Det är bakgrunden till att vi i regleringsbrevet har gett myndigheten i uppdrag att prioritera kortade handläggningstider.

Fru talman! Man ska väl också vara sjyst och säga att kriget i Ukraina och att vi har fått den värsta flyktingsituationen i Europa sedan andra världskriget inte har underlättat för Migrationsverket att korta sina handläggningstider. Det gäller oavsett hur man väljer att dela in handläggningsområdena. Det gäller tyvärr även andra områden än utlandssvenskar.

Jag ser fram emot att vi i framtiden ska kunna komma med gladare besked till utlandssvenskarna om att handläggningstiderna faktiskt kortas.

Anf. 67 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! Jag delar absolut ministrerns åsikt om att det som har hänt under de senaste månaderna naturligtvis måste vägas in. Men jag hade två förslag. Det ena förslaget var att om man är anhörig till en svensk medborgare ska man kunna få söka tillstånd när man kommit till Sverige. Huvudregeln är att man gör det innan man kommer till Sverige. Den delen har inte ett smack med Ukrainasituationen att göra. Det hoppas jag att ministern är enig med mig om.

Vi måste inse att vi kommer att få en alltmer internationell arbetsmarknad. Därför måste vi åtgärda detta.

Anf. 68 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag delar Hans Eklinds uppfattning om att det här måste åtgärdas. Det förslag som han kommer med skulle innebära en lagändring och strida mot den praxis vi har i utlänningslagen. Det vore olyckligt. Huvudspåret måste vara att satsa resurserna på att få ned handläggningstiderna på Migrationsverket och se till att de har rätt resurser så att alla angelägna grupper får en rimlig handläggningstid.

Hatbrott mot muslimer i Sverige

Anf. 69 MUBARIK MOHAMED ABDIRAHMAN (S):

Fru talman! Även min fråga är riktad till statsrådet Anders Ygeman. Jag vill lyfta upp en fråga som har varit aktuell den senaste tiden, nämligen islamofobi.

I min hemstad Malmö har vi tagit fram en rapport som visar att nästan allt hat och hot på nätet riktar sig just mot muslimer och människor från Mellanöstern. Enligt rapporten riktas nästan 70 procent av alla hatkommentarer på sociala medier mot muslimer. Tidigare har vi i en rapport kunnat läsa om att det sker minst ett angrepp i veckan mot moskéerna i Sverige. Utöver detta möter jag många vittnesmål. Det är framför allt kvinnor som blir bespottade och attackerade för att de bär slöja.

Vad kommer regeringen att göra för svenska muslimer som utsätts för hatbrott?

Anf. 70 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, Mubarik Mohamed Abdirahman, för frågan! Det är naturligtvis viktigt att samhället står starkt mot främlingsfientlighet, främlingsrädsla och mot hat och hot på nätet, i verkligheten och i attacker i alla former.

Vi har tillsammans med Brottsförebyggande rådet tagit fram en studie om islamofobi. Myndigheten har tagit fram ett stöd för att kunna komma till rätta med det här. Under 2022 kommer vi före sommaren att ta fram särskilda åtgärdsprogram mot olika former av rasism, däribland islamofobi, för att på så sätt ytterligare kunna stärka vårt arbete mot främlingsfientlighet och rasism, som vi ju står enade mot.

Anf. 71 MUBARIK MOHAMED ABDIRAHMAN (S):

Fru talman! Jag vet att regeringen gör mycket, men jag vill berätta att i min hemstad Malmö har vi 180 olika nationaliteter och att det talas över 150 olika språk. För oss är mångfalden en styrka. Samtidigt finns det högerextrema krafter som vill dela upp samhället i ett vi och dom. Jag hoppas att regeringen kan göra ännu mer för att skydda våra minoriteter.

Anf. 72 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Det ska vi naturligtvis göra, men tyvärr är det inte bara högerextremister som vill så split och splittring i det svenska samhället. Det finns också militanta vänsterextremister och islamister. Vi måste ta

spjörn mot alla dem som vill så split och splittring mellan människor och öka motsättningar och polarisering i Sverige. Vi måste slå till stenhårt mot dem som vill använda hat, hot och våld som en del i sin politiska verksamhet.

Prot. 2021/22:104

28 april

Frågestund

Sveriges strategi för immaterialrätten

Anf. 73 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Jag har en angelägen fråga som inte får tillräckligt med utrymme i debatten. I ljuset av det allvarliga läget i Europa är det viktigare än någonsin för näringslivet att immaterialrättsliga tillgångar kan skyddas och tillvaratas. Så mycket som 90 procent av bolagsvärden ligger i dag i dessa tillgångar.

EU:s industristrategi från 2020 har som en av sina huvudpunkter intellectual property action plan, det vill säga en handlingsplan för immaterialrättsliga tillgångar. Denna punkt, och även skrivningar i regeringens industristrategi, saknar immaterialrätt.

Vårt grannland Finland har sedan länge en nationell immaterialrättsstrategi, vilket gör att arbetet på EU-nivå kopplas på ett bra sätt hemåt och kan följas upp nationellt. Danmark har nu också en plan, en immaterialrättsstrategi, och den är sjösatt.

Därför ställer jag min fråga till statsrådet Karl-Petter Thorwaldsson: När blir den svenska strategin av?

Anf. 74 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Ann-Charlotte Hammar Johnson för en mycket viktig fråga.

Det är alldeles riktigt som Ann-Charlotte Hammar Johnson säger att det är tack vare vår kraftiga innovationspolitik i Sverige att så många nya uppfinningar och nya upptäckter görs av vårt kreativa näringsliv. Därför är verkligen risken för kopiering och stölder mycket större för de innovativa företagen än för andra.

Jag medverkade förra veckan i en stor konferens om immaterialrätt som myndigheten jobbar med i Sverige, och det finns anledning att återkomma ytterligare till att följa upp efterlevnad av lagen och att immaterialrätt blir en viktigare sakfråga för det svenska samhället.

Om man har uppfunnit och lagt hela sin tid och själ i att starta ett företag baserat på en idé, för att sedan se den stulen av en konkurrent som bara kopierar, gör det att man kanske inte startar ett nytt företag eller använder sin bästa tankeförmåga att få fram de bästa idéerna. Immaterialrätt är verkligen viktigt, och vi måste stärka arbetet för framtiden.

Nollemissionshus och renovering i glesbygd

Anf. 75 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Direktivet om byggnaders energiprestanda och regeringens vision för år 2050 är att alla byggnader ska vara nollemissionsbyggnader senast 2050.

I vår glesbygd övergår ofta de normala renoveringskostnaderna av huset värdet på marknaden. Ännu svårare blir det att få ihop kalkylen när en

renovering innebär att huset ska bli ett nollemissionshus och det inte räcker med en vanlig renovering. Att inom 28 år renovera alla hus och gårdar i Sverige till nollemissionshus kräver enorma investeringar, om inte många hus ska rivras.

Har regeringen några planer, statsrådet Khashayar Farmanbar, för hur det ska bli lönsamt att renovera byggnader i glesbygd? Eller är avsikten att husen ska rivras innan de 28 åren har gått?

Anf. 76 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan från Mikael Eskilanderesson.

Förordningen diskuteras just nu och förhandlas än så länge i Europiska unionen. Vi får se var slutresultat hamnar.

Sveriges hållning är att det måste råda stor flexibilitet i genomförandet. Det handlar om flexibilitet i hur finansieringen går till, och det handlar om flexibilitet i tidsramen och slutligen handlar det om flexibilitet i vilka byggnader som kan omfattas eller inte omfattas. Till exempel byggnader av kulturhistoriska värden kanske vi inte vill ska innefattas i detta över huvud taget.

Innan själva slutprodukten är på plats är det svårt att uttala sig exakt om hur nästa steg i finansieringen ska vara. Men jag tror att vi kan vara överens om en sak, nämligen att det kommer att behövas en avsevärt större flexibilitet än vad en del länder i södra Europa vill se vid genomförandet för varje medlemsstat.

Turkiets angrepp mot kurder

Anf. 77 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! År 2014, när terrorsektorn Daish attackerade Kobane i västra Kurdistan och Syrien, var det de kurdiska befrielsekämparna i YPG och YPJ som såg till att bekämpa dem. I Shingal var det också de kurdiska styrkorna som skyddade det yazidiska folket.

Den här kampen förde de inte enbart för det kurdiska folket utan för demokrati och rättvisa världen över. Vi har uttryckt vår stolthet och tacksamhet för det som de kurdiska styrkorna gjorde.

Just nu attackeras samma befrielsekämpare av turkiska statsmaktens stridsflygplan. Människor mördas och dödas dag för dag.

Vad tänker den svenska regeringen göra för att försvara kurdernas rätt till frihet och demokrati? Vad gör man för att stoppa de senaste dagarnas bombningar från turkiska statens sida?

Anf. 78 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag tackar Daniel Riazat för frågan.

Tyvärr är detta inte någon ny företeelse. Sverige har genom historien, och gör det fortfarande, stått upp för fred, frihet och demokrati, för varje folks rätt till frihet, för varje lands rätt till frihet.

Vi tar naturligtvis avstånd från väpnade angrepp varhelst de uppstår i världen, och det kommer vi att göra även i fortsättningen.

Anf. 79 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Min fråga går också till statsrådet Ygeman.

Regeringen har nyligen presenterat flera olika förslag för att komma till rätta med de ökande drivmedelspriserna, till exempel drivmedelskompensationen och ett förbättrat tillfälligt bostadsbidrag för barnfamiljer. Det är åtgärder som eftersom de beslutas i riksdagen kan komma på plats ganska snabbt. Men många bor i områden där man är helt beroende av bilen för att kunna ta sig till och från jobbet. Det nuvarande reseavdraget har legat stilla länge.

Mot den här bakgrunden undrar jag om regeringen tänkte vidta ytterligare åtgärder och när det i så fall kan bli aktuellt med förändringar i reseavdraget.

Anf. 80 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag tackar Ingela Nylund Watz för frågan.

Beskrivningen är naturligtvis helt riktig. Många människor i vårt avlånga land har långa vägar till och från jobbet och höga kostnader för att transportera sig till och från jobbet.

Därför är det angeläget att vi dels kan göra om reseavdragssystemet, dels stärka reseavdraget. Ett sådant förslag kommer regeringen att presentera inom mycket kort.

Resultatet av intensivåret

Anf. 81 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! För drygt ett år sedan sjösattes intensivåret, till en kostnad av ungefär 100 miljoner kronor. Ett år senare kan vi konstatera att detta har blivit ytterligare ett integrationspolitiskt sorgebarn. Det saknas utbildningsplatser för att lära sig svenska och ett yrke. Dessutom har bara 2 av drygt 800 deltagare fått en så kallad mentor, vilket har varit ett huvudfokus.

Detta följer ett mönster. Ett visst antal hundra miljoner kronor satsas på ett visst projekt. Verksamheten är sällan genomtänkt eller ändamålsenlig. Ytterst få får några faktiska jobb i slutändan. Syftet verkar snarare vara att ge statsråden någonting att prata om i medierna.

Jag skulle därför vilja fråga om Anders Ygeman kan berätta inför kammaren hur många av dem som ingick i det första intensivåret som hittills har fått ett arbete utan stöd, det vill säga ett icke-subventionerat jobb.

Anf. 82 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Det blir lite ironiskt med Ludvig Asplings ironi. Om han menar att hela stödets roll är att statsråden ska få tala om det verkar det osedvanligt dumt att ta upp just den saken i kammaren så att statsrådet än en gång ska få tala om stödet.

Men jag tackar naturligtvis Ludvig Aspling för den möjligheten.

Svaret på Ludvig Asplings fråga är att jag inte vet eftersom detta sorterar under statsrådet Ekström. Men vad jag kan säga är att vi har en bra

utvärdering av de olika insatser som görs. Vissa kommer att vara framgångsrika, och vissa kommer att vara mindre framgångsrika.

Ett resultat vi ser av regeringens politik är att fler och fler med utomnordisk bakgrund går till jobbet. Fler och fler barn med utomnordisk bakgrund får se sina föräldrar gå till jobbet. Däremot lyckas alltför få av de långtidsarbetslösa komma in på arbetsmarknaden, och där måste vi göra större insatser.

Industrins gröna omställning och bruksorterna

Anf. 83 SOFIE ERIKSSON (S):

Fru talman! Först och främst vill jag ta tillfället i akt och uppmärksamma att det i dag är Workers' Memorial Day, då vi minns alla arbetare som mist livet. Vårt krav måste vara att ingen ska dö av sitt arbete.

Nu till min fråga. Ljuset kommer från norr, brukar man säga, men det är Ludvika som tänder lampan. På Dalarnas största privata arbetsplats Hitachi Energy arbetar tusentals människor med att möjliggöra grön omställning genom världsledande energiöverföring.

För några veckor sedan fick jag göra praktik där, och då var jag med och byggde en ventil som ska stå till havs utanför Tyskland.

Hitachi utökar nu med 500 nya jobb i Ludvika och nyetablerar sig i Smedjebacken.

I Borlänge ser vi att Kvarnsvedens pappersbruk i stället blir Northvolt med 1 000 nya jobb.

Bruksorter som blivit utmålade som nedgångna och fula får nu vara med och bidra. Hur ser näringsministern på den här utvecklingen för industrin i Sverige?

Anf. 84 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):

Fru talman! Ibland skulle man verkligen vilja ha en kvart på sig att berätta svaret, men man har bara en minut.

Det är klart att den stora industrietablering som sker i framför allt norra Sverige men som snabbare och snabbare sprider sig söderut ger nytt hopp till människor runt om i landet.

Jag var själv i Sollefteå kommun i går. Jag var med och diskuterade när man presenterade en idé att skapa 100 nya jobb för att göra flygbränslen – 10 procent av Sveriges flygbränslen ska tillverkas där i framtiden. För första gången på decennier görs en stor satsning på nya arbeten. Det hopp det ger medborgarna där ser man hos alla man möter.

Vi såg bilderna från informationsmötet om Northvolt i veckan, som fyllde hela Galaxen – 800 personer var där för att ta del av informationen om nyetableringen.

Vi ska ta till vara det hopp som den här gröna revolutionen ger för hela Sverige så att industrin kan fortsätta växa och ge jobb till människor runt om i hela landet. Det är jättebra.

Anf. 85 ELSEMARIE BJELLQVIST (S):

Fru talman! Massflyktsdirektivet har inneburit att flyktingarna från Ukraina ganska snabbt har registrerats och då fått möjlighet att skaffa sig ett arbete. Dock är det många som rapporterat att det tar tid att få ett samordningsnummer, som är nödvändigt för att komma igång med jobb och skaffa bankkonto.

Min fråga till statsrådet Ygeman är därför vad regeringen gör för att ukrainare som flytt hit snabbt ska kunna få ett samordningsnummer.

Anf. 86 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, Elsemarie Bjellqvist, för frågan!

Det ska sägas att många av de ukrainare som kommit hit också har fått samordningsnummer. Men i dag är det så att det är två separata processer när man kommer. Först måste man gå till Migrationsverket, och sedan ska man gå till Skatteverket.

Tanken är att den processen nu ska samordnas så att man när man ansöker om skydd enligt det så kallade massflyktsdirektivet, eller temporary protection directive som det heter på engelska, automatiskt ska få ett samordningsnummer. Med den åtgärden kommer det att gå ännu snabbare för de ukrainare som söker skydd i Sverige att ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Jag tror att det kommer att vara en bra och viktig åtgärd för att få in fler ukrainare i sysselsättning.

Frågestunden var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.04 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.20, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 27 april

UU15 Mänskliga rättigheter i länder och regioner m.m.

Punkt 1 (Iran)

1. utskottet
2. res. 1 (V)

Votering:

263 för utskottet

21 för res. 1

1 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2021/22:104
28 april

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 54 M, 53 SD, 28 C, 1 V, 18 KD, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 1: 20 V, 1 -

Avstod: 1 SD

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Christina Höj Larsen (V) anmälde att hon avsett att rösta nej men markrats ha röstat ja.

Punkt 2 (Kina)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

3. res. 3 (C)

4. res. 4 (KD)

5. res. 5 (L)

Förberedande votering 1:

18 för res. 4

15 för res. 5

252 avstod

64 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Förberedande votering 2:

28 för res. 3

18 för res. 4

239 avstod

64 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 3:

55 för res. 2

28 för res. 3

202 avstod

64 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

169 för utskottet

55 för res. 2

61 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 54 M, 21 V, 12 MP, 1 -

För res. 2: 54 SD, 1 -

Avstod: 28 C, 18 KD, 15 L

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 3 (House of Sweden i Taipei)

1. utskottet

2. res. 6 (S)

Votering:

205 för utskottet

80 för res. 6

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 54 M, 54 SD, 28 C, 21 V, 18 KD, 15 L, 12 MP, 2 -

För res. 6: 80 S

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Gustaf Lantz (S) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 5 (Övriga länder och regioner)

1. utskottet

2. res. 7 (M)

Votering:

204 för utskottet

53 för res. 7

28 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 1 M, 54 SD, 21 V, 18 KD, 15 L, 12 MP, 2 -

För res. 7: 53 M

Avstod: 28 C

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

**SfU23 Återkallelse av uppehållstillstånd som har meddelats av Rege-
ringskansliet i vissa fall**

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU20 Migration, asylpolitik och anhöriginvandring

Punkt 1 (Migration och asylpolitik)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

3. res. 7 (MP)

Förberedande votering:

55 för res. 2

12 för res. 7

218 avstod

64 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Prot. 2021/22:104
28 april

Huvudvotering:
81 för utskottet
55 för res. 2
149 avstod
64 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 81 S
För res. 2: 54 SD, 1 -
Avstod: 54 M, 28 C, 21 V, 18 KD, 15 L, 12 MP, 1 -
Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 8 (Fri rörlighet för EU-medborgare)

1. utskottet
2. res. 28 (L)
Votering:
143 för utskottet
15 för res. 28
127 avstod
64 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 81 S, 28 C, 21 V, 12 MP, 1 -
För res. 28: 15 L
Avstod: 54 M, 54 SD, 18 KD, 1 -
Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 9 (Asylprocessen)

1. utskottet
2. res. 31 (C)
Votering:
81 för utskottet
28 för res. 31
176 avstod
64 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 81 S
För res. 31: 28 C
Avstod: 54 M, 54 SD, 21 V, 18 KD, 15 L, 12 MP, 2 -
Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 11 (Barn och unga i asylprocessen)

1. utskottet
2. res. 41 (V)
Votering:
136 för utskottet
22 för res. 41
127 avstod
64 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 28 C, 15 L, 12 MP

För res. 41: 21 V, 1 -

Avstod: 54 M, 54 SD, 18 KD, 1 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 12 (Mottagande av asylsökande)

1. utskottet

2. res. 46 (KD)

Votering:

121 för utskottet

18 för res. 46

146 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 28 C, 12 MP

För res. 46: 18 KD

Avstod: 54 M, 54 SD, 21 V, 15 L, 2 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 17 (Diplomatiska garantier)

1. utskottet

2. res. 61 (M, SD, KD)

Votering:

157 för utskottet

126 för res. 61

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 27 C, 21 V, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 61: 54 M, 53 SD, 18 KD, 1 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU16 Ändring av andelstal i gemensamhetsanläggningar

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Lantmäterimyndighetens prövning av beslut om ändring av andelstal)

1. utskottet

2. res. 1 (C)

Votering:

257 för utskottet

28 för res. 1

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2021/22:104
28 april

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 54 M, 54 SD, 21 V, 18 KD, 15 L, 12 MP, 2 -

För res. 1: 28 C

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 3 (Processen för godkännandeprövningen)

1. utskottet

2. res. 2 (SD, C, KD)

Votering:

184 för utskottet

101 för res. 2

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 54 M, 21 V, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 2: 54 SD, 28 C, 18 KD, 1 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

CU17 Ett bättre underlag för åtgärder på bostadsmarknaden

Punkt 2 (Analys av efterfrågan på bostäder och bostadsbehovet för särskilda grupper)

1. utskottet

2. res. 1 (SD, C)

Votering:

202 för utskottet

82 för res. 1

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 54 M, 21 V, 18 KD, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 1: 53 SD, 28 C, 1 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 8 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU5 Hyresrätt m.m.

Punkt 1 (Hyran m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (C, L)

Votering:

242 för utskottet

43 för res. 1

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 54 M, 54 SD, 21 V, 18 KD, 12 MP, 2 -

För res. 1: 28 C, 15 L

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 2 (Avhysning m.m.)

1. utskottet
2. res. 2 (V)

Votering:

263 för utskottet

22 för res. 2

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 54 M, 54 SD, 28 C, 18 KD, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 2: 21 V, 1 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 4 (Bristande fastighetsförvaltning och underhåll)

1. utskottet
2. res. 4 (SD)
3. res. 5 (L)

Förberedande votering:

57 för res. 4

15 för res. 5

213 avstod

64 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Mattias Jonsson (S) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

215 för utskottet

55 för res. 4

15 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 54 M, 28 C, 21 V, 18 KD, 12 MP, 1 -

För res. 4: 54 SD, 1 -

Avstod: 15 L

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 5 (Bostadshyresgästens användning av lägenheten och rökning)

1. utskottet
2. res. 6 (M)

Votering:

175 för utskottet

54 för res. 6

56 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 28 C, 21 V, 17 KD, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 6: 54 M

Avstod: 54 SD, 1 KD, 1 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 9 (Främjande av ägarlägenheter m.m.)

1. utskottet
2. res. 12 (S, V, MP)

Votering:

170 för utskottet

115 för res. 12

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 54 M, 54 SD, 28 C, 18 KD, 15 L, 1 -

För res. 12: 81 S, 21 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 10 (Hyrköpsystem)

1. utskottet
2. res. 13 (S, V, MP)

Votering:

170 för utskottet

115 för res. 13

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 54 M, 54 SD, 28 C, 18 KD, 15 L, 1 -

För res. 13: 81 S, 21 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU6 Familjerätt

Punkt 1 (Ventilen i fråga om månggiften)

1. utskottet
2. res. 1 (S, C, V, MP)

Votering:

142 för utskottet

143 för res. 1

64 frånvarande

Kammaren biföll res. 1.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 54 M, 54 SD, 18 KD, 15 L, 1 -

För res. 1: 81 S, 28 C, 21 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 2 (Äktenskap mellan kusiner)

1. utskottet
2. res. 2 (SD, KD, L)

Votering:

195 för utskottet

89 för res. 2

1 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 53 M, 28 C, 21 V, 12 MP

För res. 2: 1 M, 54 SD, 18 KD, 15 L, 1 -

Avstod: 1 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 4 (Digital bekräftelse av föräldraskap före barnets födelse)

1. utskottet

2. res. 4 (S, C, V, MP)

Votering:

142 för utskottet

143 för res. 4

64 frånvarande

Kammaren biföll res. 4.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 54 M, 54 SD, 18 KD, 15 L, 1 -

För res. 4: 81 S, 28 C, 21 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 5 (Vårdnadsöverflyttning och adoption vid familjehemsplaceringar)

1. utskottet

2. res. 5 (M, SD, L)

Votering:

161 för utskottet

123 för res. 5

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 28 C, 21 V, 18 KD, 12 MP, 1 -

För res. 5: 54 M, 53 SD, 15 L, 1 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 8 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 10 (Testamentsregister)

1. utskottet

2. res. 10 (S, C, V, MP)

Votering:

142 för utskottet

143 för res. 10

64 frånvarande

Kammaren biföll res. 10.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 54 M, 54 SD, 18 KD, 15 L, 1 -

För res. 10: 81 S, 28 C, 21 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU13 Hushållningen med mark- och vattenområden

Punkt 5 (Småskalig vattenkraft)

1. utskottet
2. res. 4 (S, V, L, MP)

Votering:

156 för utskottet

129 för res. 4

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 54 M, 54 SD, 28 C, 18 KD, 1 -

För res. 4: 80 S, 21 V, 15 L, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Gunilla Carlsson (S) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 6 (Miljöanpassning av vattenkraften)

1. utskottet
2. res. 5 (SD, C)

Votering:

187 för utskottet

83 för res. 5

15 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 54 M, 21 V, 18 KD, 12 MP, 1 -

För res. 5: 54 SD, 28 C, 1 -

Avstod: 15 L

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 7 (Översyn och utvärdering av regelverk för vattenkraft m.m.)

1. utskottet
2. res. 7 (SD, KD)

Votering:

212 för utskottet

73 för res. 7

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 54 M, 28 C, 21 V, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 7: 54 SD, 18 KD, 1 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU22 Djurskydd

Punkt 15 (Burhållning)

1. utskottet
2. res. 14 (V, MP)

Votering:

197 för utskottet
34 för res. 14
54 avstod
64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 54 M, 1 SD, 28 C, 18 KD, 15 L

För res. 14: 21 V, 12 MP, 1 -

Avstod: 53 SD, 1 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 16 (Fjäderfåhållning)

1. utskottet
2. res. 15 (MP)

Votering:

273 för utskottet
12 för res. 15
64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 54 M, 54 SD, 28 C, 21 V, 18 KD, 15 L, 2 -

För res. 15: 12 MP

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 19 (Regler om vilka djur som får hållas och förevisas)

1. utskottet
2. res. 19 (KD)

Votering:

201 för utskottet
18 för res. 19
66 avstod
64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 54 M, 28 C, 21 V, 15 L, 1 MP, 1 -

För res. 19: 18 KD

Avstod: 54 SD, 11 MP, 1 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Prot. 2021/22:104
28 april

Punkt 22 (Ny teknik, digitalisering och artificiell intelligens)

1. utskottet
2. res. 23 (M, C, V, KD, MP)

Votering:

151 för utskottet

134 för res. 23

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 54 SD, 15 L, 1 -

För res. 23: 54 M, 28 C, 21 V, 18 KD, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 19 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Punkt 26 (Alternativ till koldioxidbedövning vid slakt)

1. utskottet
2. res. 30 (M, V, KD, MP)

Votering:

177 för utskottet

106 för res. 30

1 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 52 SD, 28 C, 15 L, 1 -

För res. 30: 54 M, 21 V, 18 KD, 12 MP, 1 -

Avstod: 1 SD

Frånvarande: 19 S, 16 M, 8 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Staffan Eklöf (SD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Patrik Jönsson (SD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 28 (Minkars behov, beteende och välfärd)

1. utskottet
2. res. 33 (SD)

Votering:

229 för utskottet

55 för res. 33

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 54 M, 28 C, 21 V, 18 KD, 15 L, 12 MP, 1 -

För res. 33: 54 SD, 1 -

Frånvarande: 20 S, 16 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 4 KD, 5 L, 4 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 11 (forts. från § 7) **Internationellt utvecklingsbistånd** (forts. UU6)

*Internationellt
utvecklingsbistånd*

Anf. 87 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Våra riksdagsdebatter är kanske sällan särskilt sexiga att titta på, men när man lyssnar på debatten om svenskt bistånd kan man konstatera att det är för mycket S&M i svensk politik.

Det man kanske tänker på allra främst är långsiktigheten. När vi pratar om bistånd och utveckling är det klart att mycket handlar om att få till en politik som långsiktigt skapar en positiv utveckling som lyfter människor ur fattigdom och lyfter in människor i frihet och som ser till att vi klarar de hållbarhetsutmaningar vi har framför oss.

Om man tittar på några av dessa utmaningar kan man konstatera att både Socialdemokraterna och Moderaterna misslyckas med att föra en biståndspolitik som är just hållbar. I debatten i dag har vi hört att regeringen väljer att minska biståndet radikalt. Den socialdemokratiska regeringen minskar dessutom biståndet allra mest på de områden som kanske är allra viktigast för att få till stånd just en långsiktigt hållbar utveckling.

Det man minskar allra mest på är för övrigt just hållbar utveckling. Allt bistånd handlar ju i någon mening om hållbar utveckling, men den del av biståndet som faktiskt är riktad till just hållbar utveckling minskar regeringen med nästan 50 procent.

Sedan fortsätter man: Det man vill minska näst mest är det bistånd som går till mänskliga rättigheter, till demokrati och till att upprätthålla rättsstatens principer. Det är också nästan 50 procent.

På tredje plats kommer det bistånd som går genom svenska organisationer i civilsamhället, alltså de organisationer som är proffs på bistånd – de organisationer som ofta är allra bäst på att faktiskt utföra det som biståndet är till för i verkligheten. Det minskar regeringen tredje mest på.

Detta skulle jag säga inte är en hållbar biståndspolitik, fru talman. En biståndspolitik ska nämligen syfta till att vi på sikt inte ska behöva något bistånd därför att det råder fred och frihet i hela världen och därför att alla människor har lyfts ur fattigdom.

Det är väldigt långt kvar till dess, men om man vill uppnå det måste man ju se till att vi har respekt för rättsstatens principer, att vi har demo-

krati och att vi satsar på en hållbar utveckling. Det är ju bara då man långsiktigt kan se till att just lyfta människor ur fattigdom och se till att alla de andra biståndsmålen faktiskt uppfylls. Det är därför Liberalerna alltid har prioriterat och fortsätter att prioritera just demokratibiståndet.

Fru talman! Jag tror att nästan alla ställer upp på detta. Alla partier vill nog egentligen att vi inte ska behöva något bistånd i världen. Det vore såklart bättre om det inte fanns några problem som behövde lösas, men vi förstår ju alla att det inte kommer att ske i morgon, under nästa budgetår eller under överskådlig tid.

Det är därför Moderaternas idé om biståndspolitiken inte heller är hållbar. Deras fokus är nämligen inte att stärka demokratibiståndet, och deras fokus är inte att se till att vi får mer hållbar utveckling eller får stärka de civilsamhällesorganisationer som hanterar mycket av det bistånd som faktiskt fungerar. Deras biståndspolitik handlar om att marknadsföra deras nollvision för biståndet. Deras biståndspolitik handlar om att se till att vi inte uppfyller enprocentsmålet utan att vi i stället ska ha ett 0,7-procentsmål.

Om vi pratar på mycket lång sikt tror jag såklart att alla partier ställer upp på att det bästa vore om vi hade en värld där bistånd inte behövdes. Men här och nu är det absolut inte långsiktigt hållbart att försöka minska på biståndet på det sättet. Det är inte en hållbar politik.

Fru talman! Jag tror också att många ställer upp på Moderaternas idé. De säger alltså att vi ska ha 0,7 i stället för 1 procent – medan Liberalerna ju är för enprocentsmålet, det vill säga att vi ska ge minst 1 procent i bistånd – men Moderaterna lägger också till att de klarar det där med 0,7 procent därför för att de ska vara så effektiva.

Men det är ju ingen som är emot effektivitet, fru talman. Det är ingen som är emot att biståndet ska vara effektivt. Det är ju alla för. Det finns ingen konfliktlinje här; det är en falsk konfliktlinje de försöker måla upp. Tvärtom är det självklart att minst 1 procent ska gå till bistånd – och att det ska användas effektivt, så att vi får ut så mycket som möjligt för biståndspengarna.

Fru talman! När det gäller långsiktighet är det handel, öppenhet, att människor, varor och tjänster och kapital rör sig fritt över världen samt att vi bygger demokrati som kommer att göra att människor lyfts in i frihet i morgon, i övermorgon och i framtiden. Här och nu har vi dock inte uppnått alla de här målen, och därför behövs det ett generöst bistånd som hjälper till och ser till att människor kan få drägliga liv och en hållbar utveckling.

Det har ju varit mycket debatt om avräkningar på biståndsområdet. Liberalerna är principiellt emot utifrån hur avräkningar går till i dag. Vi har ju ett regelverk för detta, OECD-Dac; det känner säkert alla som lyssnar på den här debatten till. Vi menar att de här reglerna måste göras om i grunden, för det finns alldeles för mycket saker som man får räkna av på biståndet som man inte borde kunna räkna av.

Sedan finns det dock andra saker som borde få ingå i biståndet, till exempel demokratibistånd till länder som inte är fattiga – Ryssland har nämnts här i debatten, som ett exempel, och det finns även andra exempel. Vad som ska få räknas som bistånd eller inte behöver alltså omdefinieras, och reglerna måste göras om. Man måste tajta till reglerna så att det inte går att göra lika stora avräkningar för de saker som vi debatterar här i dag. Det är Liberalernas politik på det området.

Fru talman! Vi vill som sagt upprätthålla enprocentsmålet fram till dess att OECD-Dacreglerna gjorts om, och för övrigt efter det också. Men utöver att vi vill göra om reglerna vill vi från Liberalernas sida se additionellt bistånd på ett par områden, vilket kan vara värt att nämna här.

Ukraina har nämnts i debatten, och där har vi gått fram med ett förslag om att använda oss av Sveriges beredskapskredit. För er som lyssnar på debatten: I Sverige har vi en beredskapskredit på 40 miljarder som ska kunna användas vid olika former av kriser. Liberalerna har sagt att vi skulle kunna ta 10 av dessa 40 miljarder och använda som additionellt stöd till Ukraina. Detta är alltså utöver biståndsbudgeten, och det kan man använda på olika sätt. Ett sätt kan vara den typ av bistånd som Ukraina behöver.

En annan sådan sak är klimatet. Vi har pratat väldigt lite om klimatet i dag i denna biståndsdebatt. Det är lite märkligt, kan jag tycka. Klimatet är ju vår tids största hot mot människors frihet – det absolut största hotet mot människors frihet. Så är det under våra levnadsår här på jorden. Vi kommer att behöva bistånd för att parera de förändringar som klimatförändringarna innebär i människors liv men också för att se till att klimatförändringarna blir mindre. Där har Liberalerna föreslagit att pengarna från det som lite slarvigt kallas för klimattullar på EU-nivå, CBAM, Carbon Border Adjustment Mechanism, ska gå till additionellt klimatbistånd, fullt ut.

Det handlar just om att vi inte ska bygga en struktur som innebär protektionism och inte ska bygga en struktur som innebär att vi får mindre handel och öppenhet i världen, det som skapar långsiktig hållbarhet. Det handlar i stället om att få en struktur som ser till att parera klimatförändringarna med additionellt bistånd.

Fru talman! Jag vill med detta påminna dem som tittar om att det är för mycket S och M i svensk politik. Och jag vill yrka bifall till vår reservation 6. För tids vinning yrkar jag inte bifall till våra andra reservationer, men vi står såklart bakom allihop.

Anf. 88 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Fru talman! När Liberalerna väljer att prata mycket om Moderaternas politik kan jag såklart inte göra annat än att gå upp och bemöta vissa delar.

Joar Forssell pratar om att det är viktigare för Moderaterna att marknadsföra en nollvision. Så är det inte alls, utan det handlar om en principiellt viktig fråga för oss: Vilka mål är det vi faktiskt ämnar uppnå? Vi har satt en nollvision, om vi nu ska kalla det för det, på väldigt många andra områden också. Och det är ju för att vara väldigt tydlig med vart vi vill vara på väg någonstans. Om vi går ifrån den stora puckeln i biståndsdebatten i dag, enprocentsmålet, handlar det faktiskt om vilka mål vi vill uppnå. För oss är det otroligt viktigt att vi faktiskt poängterar att det är hit vi vill nå. Därför kommer vi att stå fast vid att hålla det för ögonen och ingenting annat. Det är det som detta handlar om.

Sedan pratar Joar Forssell om att effektivitet och enprocentsmålet inte står i motsats till varandra, men det har ju visat sig att det gör det på vissa områden, när medarbetare på Sida känner en press att generera stora utbetalningar i stället för att använda verktyg, som till exempel garantiinstrumentet. Det har Riksrevisionen konstaterat i sin rapport. Låt oss diskutera en stor biståndsbudget i stället för att falla i fällan av utbetalningspress!

Det är därför enprocentsmålet är en sådan viktig del i biståndsdebatten för Moderaternas del.

Anf. 89 JOAR FORSSELL (L) replik:

Fru talman! Men Moderaterna vill inte diskutera en stor biståndsbudget. Moderaterna vill diskutera en sänkning av biståndsbudgeten. Det är liksom grunden för Moderaternas politik på detta område.

Ledamoten Storckenfeldt pratar om att vi måste fokusera på målet. Ja, men alla är överens. Alla är överens om att vi skulle vilja ha en värld där människor lever i fred och frihet, där alla lever i rikedom och där det finns välstånd och välfärd varthän man än reser. Men så är inte verkligheten. Så ser inte verkligheten ut. Och så länge inte verkligheten ser ut så behöver vi diskutera hur vi gör biståndet bättre, inte hur vi gör biståndet mindre.

Vi behöver se till att biståndet blir effektivare – det håller jag helt med om. Och en sådan sak – och där är jag kritisk också mot regeringen och Socialdemokraterna – är att jag tror att det är effektivt att låta biståndet gå genom civilsamhället, våra civilsamhällesorganisationer. De är nämligen duktiga på att se till att pengarna används på ett bra sätt.

Det är inte så att behoven är så små i världen att man måste få ut biståndet bara till onödiga projekt för att det inte finns något bra att lägga biståndspengar på. Tvärtom är biståndsbehoven i världen enorma. Då kan man inte svara på det med att sänka biståndet. Då måste man svara med en offensiv biståndspolitik där man också prioriterar det som är viktigast.

Jag tycker att vi ska prioritera just demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer och låta civilsamhället vara en stor och viktig del i detta och inte tappa bort den hållbara utvecklingen, som jag sa i mitt anförande.

Men, fru talman, jag skulle vilja veta hur Moderaterna menar att det är enklare att uppnå välstånd på hela jorden genom att sänka biståndet. Det tycker jag är väldigt märkligt.

Anf. 90 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Fru talman! Politik är att prioritera – det vet vi allihop. Och här har Moderaterna gjort en annan prioritering. Så är det. Vi ser att vi måste gå till 0,7 procent av bni i stället. Vi har gjort en annan prioritering, helt enkelt. Vi ser att vi har väldigt stora behov även här hemma i Sverige. Då gäller det att också kunna ställa utgiftsområde mot utgiftsområde, och det har vi gjort här.

Joar Forssell pratar om verkligheten och effektiviteten. Då handlar det också om att faktiskt kunna använda andra verktyg. Att ha en stor biståndsbudget och att vara mer effektiv ställs inte mot varandra. Men vi ser att som systemet är uppbyggt i dag används inte alla till buds stående medel för att uppnå de mål som vi vill nå.

Moderaterna prioriterar demokrati, mänskliga rättigheter, SRHR-frågor och global hälsa. Det är några av de områden som är absolut högst prioriterade av oss. Här ser vi att Sveriges bistånd behöver fokuseras på ett helt annat sätt än tidigare, så att vi faktiskt uppnår de mål som vi vill och kan åstadkomma på de områden som vi är bra på och som vi historiskt har varit bra på.

Anf. 91 JOAR FORSSELL (L) replik:

Fru talman! Argumentationen från Moderaterna är lite märklig, tycker jag. Moderaterna ställer upp på, precis som alla partier, att biståndet ska vara effektivt. Och Moderaterna ställer upp på, precis som alla partier, att vi helst vill ha en värld där biståndet inte behövs för att människor redan lever i välstånd, frihet och fred.

Sedan säger Moderaterna att biståndet inte fungerar perfekt i dag. Det tror jag faktiskt också att alla ställer upp på. Jag tror att alla – alla partier och förmodligen också alla medborgare – ställer upp på att biståndet inte fungerar perfekt i dag. Men då ska man leverera förslag om hur man ska se till att systemet funkar bättre, inte förslag om hur man ska skära ned.

Om man ställer upp på de två första punkterna, alltså att vi behöver bistånd därför att världen inte har nått upp till de mål vi har satt upp och därför att vi inte har en hållbar värld, behöver vi fortsätta att ha ett generöst bistånd från Sverige.

Men visst finns det problem, och visst finns det saker som ska åtgärdas. Vi behöver bli mer effektiva. Vi har förslag om det från Liberalernas sida. Vårt svar är inte att vi ska skära ned för att någonting inte funkar. Så gör vi inte på något annat politikområde heller, om man ska vara ärlig.

Moderaterna säger inte så här: Vi ser att skolresultaten inte är perfekta över hela landet. Därför skär vi ned på skolorna över hela landet. Vi ser att sjukvården inte funkar. Därför ska vi skära ned på sjukvården över hela landet. Det kan också gälla försvaret. Att vi inte är tillräckligt duktiga på att försvara vårt land tror jag att många ställer upp på, men svaret är inte att vi därför ska skära ned på försvaret.

Svaret är att vi ska se till att sjukvården funkar bättre, att skolan funkar bättre och att vi får en bättre försvarspolitik. Vi är överens om Natomedlemskap. Men det ska såklart också vara så att biståndet ska funka bättre och bli mer effektivt. Det ställer vi alla upp på.

Men Moderaterna försöker måla upp denna falska konflikt för att man inte är intresserad av att prata om hur biståndet ska bli bättre. Man är inte intresserad av detta, för egentligen är den viktigaste kärnan i Moderaternas politik att biståndet ska sänkas. Och det beklagar jag.

Anf. 92 ANDERS ÖSTERBERG (S):

Fru talman! Jag är i dag näst sist ut i min sista debatt om det svenska biståndet. Jag är tacksam för att kunna stå här och kommentera den värld som vi befinner oss i.

Jag har precis kommit tillbaka efter en 30 timmar lång resa, enkel väg. Vägen kanske förresten inte var så enkel. På vägen dit förklarade en ung tjej att det inte längre tar fem timmar från Lviv till Kiev med tåget, utan det tar många fler timmar. Tågen och – framför allt – rälsen har bombats sönder.

Väl framme i Kiev mötte en av mina barndomsvänner upp. Vi hade bara 20 minuter på oss innan utgångsförbudet började gälla. Sedan kom natten och flyglarmen.

I Ukraina träffade jag ministrar och kollegor till oss – olika ledamöter från diverse utskott. Jag återkommer till det.

2020-talet har gjort det svårt för oss att blicka bakåt för att ta ansats och se framåt. Först drabbades vi av en pandemi som blev mer omfattande än vad någon av oss kunde tro, och när vi trodde att det hade lugnat ned

sig blev 2022 året då vi den 24 februari vaknade upp med en ny världsordning.

Än så länge är det svårt att se alla konsekvenser av Rysslands vidriga anfallskrig i Ukraina, men en sak som vi kan se redan nu är att livsmedelsproduktionen i både Ukraina och Ryssland kommer att drabbas. Det kommer att få till följd att de som redan i dag är hungriga kommer att bli ännu hungrigare. Ännu fler kommer att svälta, inte bara i Ukraina och Ryssland utan även i Afrika och Mellanöstern. Det kommer i sin tur att bidra till ännu mer krig och konflikter i världen. Hade jag fortsatt att vara aktiv i rikspolitiken efter valet hade jag nog valt att ha stenhård koll på Afrika och Mellanöstern och utvecklingen som sker där i både pandemins och krigets spår.

Fru talman! Vi tar en liten tillbakablick på hur världen ser ut nu när vi nästan har avverkat en fjärdedel av seklet.

En allt större andel av världens fattiga lever i konfliktzoner. I början av 2020 beräknade OECD att tre fjärdedelar av de människor i världen som lever i extrem fattigdom bor i konfliktdrabbade eller sköra stater.

Vi vet att yttrandefriheten har minskat i världens alla regioner sedan mitten av 00-talet. Även friheten på nätet minskar, då politiska ledare i stället använder denna möjlighet till att övervaka människor och sprida propaganda. Auktoritära regimer stärker sitt grepp om medierna, och antalet länder som är säkra för journalister att arbeta i minskar. Varje år sedan 2006 har fler länder gått bakåt i sin demokratiska utveckling jämfört med antalet länder som har blivit mer demokratiska.

Vi ser också hur det civila samhället får svårare att verka, särskilt de organisationer och människor som arbetar för jämställdhet, fackliga frågor, hbtqi-frågor, miljö och landrättigheter.

Pandemin försvårade en redan allvarlig humanitär situation. Nu mer än någonsin behöver vi ha samverkan, både multilateralt och mellan Sverige och andra länder, i biståndet.

Vi behöver också ha ett bistånd som är smart och effektivt. Utifrån ett svenskt perspektiv ska vi se till att varenda skattekrona används på rätt sätt; därom råder det nog inte några större politiska skillnader mellan de partier som är här i dag.

Vi kan också känna oss någorlunda trygga med att det svenska biståndet håller god klass. Det utvärderades så sent som 2019 av OECD-Dac, som konstaterade att det håller mycket god klass. Faktum är att det håller världsklass.

Fru talman! Vi står upp för det humanitära och det långsiktiga utvecklingsbiståndet, som bidrar till ökad jämställdhet, minskad hunger, minskad svält, minskad korruption och färre konflikter. Det ökar också fackliga rättigheter, stöttar demokratiutveckling och bidrar till en mer hållbar, stabil och trygg värld. Därigenom bidrar vi också till ett bättre och tryggare Sverige.

Fru talman! På tal om trygghet: Låt mig återvända till Borodjanka, Markariv, Butja och Irpin. Jag har vandrat runt där tillsammans med fullmäktigeledamöter och träffat frontsoldaterna som var med och slog tillbaka det ryska anfallet samt överlevare bland civilbefolkningen.

”Jag heter Magnusson”, berättade en man för mig. ”Visst är det ovanligt för en ukrainare att heta Magnusson?” Han sa att hans farfar var en

etnisk svensk som tillhörde en etnisk svensk minoritet utanför Sankt Petersburg, eller Leningrad, och blev avrättad i en av Stalins utrensningar.

Den Magnusson jag träffade berättade att hans lägenhet var totalförstörd, att hans mamma hade blivit levande bränd i ett av de ryska anfällen och att hans dotter hade slutat att prata därför att hon var chockskadad. Hon var chockskadad eftersom hon hade fått gömma sig i badrummet medan de ryska trupperna upprättade en eldställning i vardagsrummet. Hennes hem blev alltså en skådeplats för strid.

Samtalet avslutades med att han sa att de nu var tvungna att fly – kanske till Sverige. Kanske var det deras familjs öde att hamna här.

Ur ett annat hus i Makariv gräver man fortfarande fram döda kroppar. Ivan förlorade hela sin lägenhet, och inte bara det – hela femvåningshuset var helt utskjutet. Detta var i Irpin. Vi gick runt i askan på femte våningen. Taket fanns inte kvar i det som en gång var hans vardagsrum och bibliotek. Där hade han en gång haft 1 500 böcker. Av detta var det bara aska och stenbitar kvar. Men han sa också att han var glad för att hela familjen hade klarat sig.

Ivan åker tillbaka till Irpin två gånger i veckan för att mata herrelösa hundar och katter, som också blivit offer i kriget. Han skämtar hela tiden. Det är någonting som man möter i hela Ukraina – humorn är en del av motståndsviljan och motståndskampen i landet.

Längs Butjafronten kom det fram soldater och berättade om hur de slog tillbaka invasionsstyrkorna. I de utbrända stridsvagnarna kunde man fortfarande se spår av allting som ryssarna har plundrat.

Befälhavaren drog ett par sovjetiska skämt med en ukrainsk tvist. Sedan frågade han mig: Vet du vad SKR är? Jag sa att jag visste det och frågade hur han visste vad SKR är. Han sa att de jättegärna, så fort de har vunnit kriget, fortsätter att samarbeta med SKR. De har haft biståndsprojekt tidigare.

Han sa att det är jättebra med den svenska kommunaliseringen. Det är jättebra att flytta ned makten, för det minskar korruptionen. Han sa att dessa gemensamma projekt och det svenska biståndet måste fortsätta efter segern.

De säger att Sverige har varit en otroligt bra vän till Ukraina, och de nämner både nuvarande regering och tidigare borgerliga regeringar.

Såväl ministrar och civila som parlamentsledamöter – i princip alla – lyfte fram den svenska modellen med decentralisering.

Det som också lyftes fram av alla var behovet av mer vapen för att möta hotet från den ryska offensiv som pågår just nu. Alla i Kievregionen är lättade över att de kunde slå tillbaka det ryska angreppet, men alla har också ont i magen när de tänker på situationen i Mariupol.

Detta är som sagt min sista biståndspolitiska debatt – hoppas jag. Jag vill framföra mitt tack till riksdagsförvaltningen, till utskottets personal och inte minst till chefen för utrikesutskottet, som har den goda smaken att komma från Borås.

Jag vill också tacka alla mina kamrater i utskottet, även om en del säkert föredrar att bli kallade kollegor. Vi har alltid haft goda debatter med varandra, och vi har alltid haft bra samtal.

Jag vill rikta ett särskilt stort tack till ordföranden för utskottet. Kenneth G Forslund är en politiker vi behöver men inte alltid förtjänar. Han är lugn och metodisk och har oftast ett stort tålamod med sådana per-

sonligheter som jag. Jag tycker dessutom att han hanterar utskottet alldeles utmärkt när det kommer olika förslag. Han respekterar även oppositionen på ett bra sätt, vilket får oss alla att växa.

Fru talman! Avslutningsvis: Estlands president sa en gång att hans politiska mål är att Estland ska bli ett normalt och tråkigt nordiskt land. Låt detta vara även vår vision! Steg för steg försöker vi från alla de olika partierna, med våra olika utgångspunkter, att göra det vi tror är rätt för Sverige och världen.

(Applåder)

Anf. 93 YASMINE POSIO (V) replik:

Fru talman! Jag tackar Anders Österberg för skildringen av hans resa i dagens Ukraina.

Det känns som om allt går bakåt i världen, även om vi som jobbar med bistandsfrågor vet att mycket bra saker uppnås tack vare bistånd.

Utan bistånd hade dessutom allt sett ännu värre ut. I spåren av pandemin ökar fattigdom och svält likaväl som mäns våld mot kvinnor. Färre barn går i skolan, speciellt flickor. Demokratiska rättigheter minskar i många länder. Klimatförändringen slår hårdare för varje år som går. Denna fruktansvärda utveckling ökar sedan Putin inlett sitt anfallskrig mot Ukraina.

Sedan regeringen aviserade att de kommer att använda biståndsposten till att bekosta flyktningmottagandet har jag överösts av mejl, telefonsamtal och meddelanden på sociala medier från civilsamhällesorganisationer, biståndsorganisationer och engagerade medborgare. Vi vet hur hårt de allra svagaste i världen kommer att drabbas om vi drar undan 20 procent av biståndet, som skulle ha gått till dem men nu i stället går tillbaka till den svenska kassan – en kassa som bekostar att människor med sommarstugor ska slippa åka till dem för att spola i toaletten och som bekostar att aktiebolag kan tjäna storkovan på låg lärartäthet och glädjebetyg.

Fru talman! En person som arbetar i en världsomspännande humanitär organisation frågade mig om regeringen och Socialdemokraterna inte är medvetna om vad den stora minskningen i biståndet till behövande länder kommer att innebära. Jag kan inte svara för Socialdemokraterna utan ställer helt enkelt frågan till ledamoten Anders Österberg: Förstår Socialdemokraterna vad denna minskning kommer att innebära?

Anf. 94 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Fru talman! Då förstår jag att Yasmine Posio är lycklig över att leva i ett land där vi haft en socialdemokratiskt ledd regering sedan 2014 och där biståndsbudgeten tack vare goda finanser och god ekonomi har ökat med 15,7 miljarder sedan 2014. I år ökade biståndsramen med 5 miljarder kronor. Nu tvingas vi på grund av ett vidrigt ryskt anfallskrig att göra vissa avräkningar. Men som många andra har frågat efter sätter vi ett tak för de här avräkningarna på cirka 9 miljarder kronor, vilket är jätteviktigt. Förhoppningsvis kommer det ryska anfallet att slås tillbaka och Ukraina vinna kriget. Därigenom kommer vi inte heller att behöva använda de här pengarna.

Jag vill även påpeka att det är självklart att vi värnar de mest utsatta och de fattigaste länderna. Det är därför exempelvis Afrika hör till de

områden som fortsatt är prioriterade. Det är också därför biståndet till Ukraina och Östeuropa fortsatt är kvar.

Butja har varit ett av de värsta områdena. En lokal fullmäktigeledamot berättade att ungefär 70 procent av de civila som dödats där hade blivit skjutna på nära håll med pistolskott i huvudet. Den här kvinnan, som hade fött två tvillingar, begravde sin man i fredags. Hon frågade: Kommer Sverige att kunna prioritera att ta emot fler flyktingar? Kan jag fly till Sverige?

Vilket är ditt svar till henne, Yasmine Posio? Hur vill Vänsterpartiet finansiera flyktingmottagandet?

Anf. 95 YASMINE POSIO (V) replik:

Fru talman! Jag tackar Anders Österberg för svaret, även om det är oroväckande att den internationella solidariteten, som är en viktig del av arbetarrörelsen, så lätt får stryka på foten trots att de svenska finanserna enligt finansministern är starka.

Jag lyfte i mitt tidigare anförande att det får göras massvis med skatteavdrag av människor med höga inkomster, till exempel för att de ska slippa tvätta sina Armaniskjortor själva. Det finns alltså andra sätt att finansiera flyktingmottagandet.

Detta flyktingmottagande tycker vi är självklart från Vänsterpartiets sida. Vi har alltid stått upp konkret för flyktingar som kommit till Sverige, och vi gör det även nu för dem som kommer från Ukraina.

Nu är det inte bara avräkningarna för flyktingmottagandet som kritiseras, utan även bristen på transparens. Vi ser nu att vi har haft rätt i vår kritik. Regeringen har gått från att i höstbudgeten beräkna kostnaden per person i mottagningssystemet till 61 000 kronor till att nu plötsligt beräkna den till 121 000 kronor. Dessutom har regeringen sedan 2015 alltid prognostiserat antalet flyktingar högre än det faktiskt kommit att bli.

Detta sker i en tid när omvärldens behov av en rättvis, jämlik och jämställd värld är större än på länge. Det sker i en tid när den internationella solidariteten behövs som allra mest, precis som Anders Österberg lyfte i sitt svar till mig, och när behoven även på plats i Ukraina är stora.

Fru talman! Jag och civilsamhällesorganisationerna med mig undrar vad som kommer att göras för att förbättra transparensen, så att vi inte får så stora diskrepanser i kostnaderna och så att vi inte behöver bryta avtal som ingåtts med länder och biståndsorganisationer.

Anf. 96 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Fru talman! Jag ställde en fråga till den vänsterpartistiska ledamoten. Jag hörde inget svar. Hur vill Vänsterpartiet finansiera det ökande flyktingmottagandet? Jag hörde att man vill hitta alternativa källor för att kunna finansiera det, men inte vilka.

Det som den socialdemokratiska regeringen gör är att följa ett regelverk som är helt i enlighet med OECD-Dac. Jag vill tillägga att jag hoppas att man inte kommer att behöva använda detta.

Jag delar Yasmine Posios analys att vi behöver vara en stark svensk röst i världen. Vi skiljer oss åt på så sätt att jag hävdar att vi fortfarande är det – tack vare att vi har en bra svensk ekonomi som gör att det svenska biståndet växer i kronor och ören långsiktigt. Vi står fortfarande fast vid enprocentsmålet, vilket det också är väldigt viktigt att göra, speciellt nu

när biståndet ifrågasätts från många håll. Det här är temporärt. Vi hoppas att det ska gå över, och jag tror att det kommer att göra det.

Jag vill även passa på att tacka Yasmine Posio för hennes stora engagemang för folk här i Sverige och i världen.

Anf. 97 MAGNUS EK (C) replik:

Fru talman! Jag ska börja med att göra något av det mest irriterande man kan behöva göra som riksdagsledamot, nämligen att säga att jag har haft fel. Det rör just avräkningar från biståndet. Jag har hävdad – inte här i kammaren, men till exempel i en debatt med Olle Thorell – att regeringen under förra mandatperioden kommunicerat till riksdagen att man haft en överenskommelse om att begränsa biståndet och ha ett tak på 8 procent. Det stämmer inte, utan det är någonting som jag hade fått för mig. Jag hade fel och kommer inte att hävda det igen. Då var det sagt. Plåstret är avrivet!

Så till saken, som också rör just de avräkningar från biståndet som aviserats! Det görs historiskt stora avräkningar på uppåt en femtedel av den svenska biståndsbudgeten, fru talman. Det sker i ett läge där det inte bara är kriget i Ukraina som ställer krav på svensk solidaritet med utsatta människor och med dem som drabbas av krig, konflikter, nöd och förtryck, utan där vi också ser att biståndet behövs i resten av världen.

Vi har en begynnande livsmedelskris. Vi har enorma behov efter pandemin. Hundratals miljoner riskerar att halka tillbaka ned i fattigdom. Vi har pågående konflikter i Afghanistan, i Jemen och på Afrikas horn. Man skulle kunna tänka sig att det är oerhört svårt att säga att vi nu ska plocka bort pengar. Jag tror att de flesta av oss känner att även om biståndet inte kan göra allt är det precis i det här läget det behövs som allra mest.

I det läget väljer man att göra stora avräkningar från regeringens sida. Det är dessutom så att detta proportionellt sett drabbar just det bilaterala biståndet högre. Regeringen har under flera år prioriterat det multilaterala biståndet ekonomiskt. Det är där de stora delarna av tillväxten skett. Nu är det så att sparbetinget drabbar just det bilaterala svenska biståndet och de organisationer som jobbar med att bygga svenska värden ute i världen.

Här vill jag ha raka svar från regeringens sida. Hur ser man på det här? Hur har man landat i att det är just denna prioritering som ska göras? Varför behöver det vara så stora avräkningar? Varför håller man inte igen i det här läget?

Anf. 98 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Fru talman! Magnus Ek säger att han erkänner att han haft fel. Det är inte ovanligt att oppositionen har fel, tycker i alla fall vi som regeringsparti. Det tillhör också en demokrati. Ni tycker att vi har fel ibland, och vi tycker att ni har fel ibland. Det är också därför vi inte alltid enas.

När det gäller avräkningarna i biståndet är ambitionen att de mest sårbara människorna inte ska påverkas avsevärt. Samtidigt som det här sker måste vi också kunna ge stöd till och kunna betala för de tusentals kvinnor och barn som just nu flyr från Ukraina. Vi följer det regelverk från OECD-Dac som finns.

Anf. 99 MAGNUS EK (C) replik:

Fru talman! Här har vi ett tankefel. Det är inte så att Dac säger att vi måste göra de här avräkningarna. Man *får* göra dem. Vi har enats och

kompromissat oss fram till att man får göra den här typen av avräkningar. Det finns en rimlighet i det i vissa lägen, till exempel när vi tar emot grupper som kommer att rota sig i Sverige, arbeta och via transfereringar skicka tillbaka pengar till sina lokalsamhällen. Det är indirekt ett väldigt effektivt bistånd.

Jag är dock inte så säker på att vi är i det läget, utan vi har att hantera en situation där vi givetvis ska välkomna ukrainska flyktingar. Vi har en historiskt bred enighet om detta i riksdagen; det är ingen som säger emot.

Det denna konflikt handlar om är om vi måste finansiera detta via biståndet. Och måste vi i detta läge, innan vi är säkra på hur många som kommer till Sverige, lyfta pengarna? Även om avräkningarna inte realiseras måste man börja spara in nu. Biståndsorganisationerna får ställa in projekt. De som arbetar med svenskt bistånd på Sida och våra andra biståndsmyndigheter får dra i handbromsen. Projekt som vi har aviserat att vi vill vara med i blir inte av.

Det Anders Österberg gjorde i förra replikskiftet var att i bästa fall måla upp en ganska elak halmgubbe. Konflikten gäller inte om vi ska vara solidariska med ukrainska flyktingar, för där är vi överens. Det konflikten handlar om är om vi behöver göra historiskt stora avräkningar. Jag vet att man får, men frågan är om man bör i ett läge då behoven är historiskt stora världen över.

Låt mig betona att vi måste lyssna till dem som arbetar med detta, och det bilaterala biståndet drabbas särskilt hårt. Det är bra att värna det humanitära stödet, men när det gäller exemplet Anders Österberg tog upp med den som har samarbetat med sina svenska kollegor i SKR är det precis den typen av projekt, fast i andra länder, som ställs in.

Varför måste man nödvändigt göra så här stora avräkningar?

Anf. 100 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Fru talman! Biståndsramen har ökat med 5 miljarder kronor tack vare att Sveriges ekonomi går bra. Vi har klarat av pandemin alldeles utmärkt, och företagen funkar ännu bättre. Regeringen har aviserat att man med dessa 5 miljarder ska göra vidare satsningar på hälsa, klimat och humanitärt stöd och höja de geografiska anslagen. Det humanitära stödet kommer att vara kvar, men det övriga får man skjuta lite på framtiden.

Enligt OECD-Dacs regelverk kan man räkna av 4 miljarder, och vi väljer att följa detta överenskomna regelverk. Detta gör att vi både kan ta emot tusentals kvinnor, barn och män från Ukraina och fortfarande vara en av de största biståndsgivarna i världen. Det är Sverige, Norge och Nederländerna, tror jag, som når enprocentsmålet, och det fortsätter Sverige att göra. Utöver det är det fem länder som når upp till 0,7-procentsmålet.

Jag delar Magnus Eks grundtanke att det är jätteviktigt att stå upp för enprocentsmålet. Låt oss fortsätta att göra det. Det här är bara temporärt. Det kommer att bli bättre sedan.

Anf. 101 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru talman! Vi lever i en allt farligare tid. Rysslands invasion i Ukraina gör att säkerhetsläget försämrats drastiskt i vårt närområde. Den europeiska säkerhetsordningen är ifrågasatt. En demokrati i Europa har blivit invaderad av en auktoritär stat som försöker frånta landet rätten till frihet och självbestämmande.

Det finns starka misstankar om grova krigsbrott, som inkluderar våldtäkter och massmord på civila. Putins krigsföring har också redan resulterat i att miljontals människor tvingats på flykt, antingen inom Ukrainas gränser eller till närliggande länder, däribland Sverige.

Vi ser nu ännu tydligare att EU:s beroende av rysk olja och gas är ett miljöproblem men framför allt ett säkerhetspolitiskt problem. Vi måste ställa om energipolitiken. Förnybart är det säkerhetsmässigt och miljö-mässigt hållbara. Vi kan helt enkelt inte fortsätta att vara beroende av auktoritära stater och fortsätta att pumpa in pengar i Putins krigskassa.

Kriget i Ukraina får också andra stora konsekvenser i en väldigt instabil och utsatt värld. Vi ser hur bränslepriser och matpriser stiger, och nu syns protester i länder som Jemen och Sudan där människor redan lider på gränsen till svält. Vi riskerar en global svältkatastrof, som dessutom kommer att drabba länder som redan är hårt ansatta av konflikter, fattigdom och klimatförändringar.

I en sådan värld, där demokratin också i allt större utsträckning hotas och inskränks, krävs mer global solidaritet, inte mindre.

Miljöpartiet föreslår därför en höjning av biståndet till 1,25 procent av bni. Vi behöver en tryggare värld, och vi behöver hjälpas åt.

Dessutom säger vi nej till regeringens avräkningar. Vi tycker att avräkningar från biståndet ska minimeras, och under vår tid i regering med Socialdemokraterna begränsade vi detta. Men tyvärr verkar det nu vara helt bortblåst.

Sverige ska fortsätta att driva en feministisk utrikespolitik som sätter fokus på kvinnors rättigheter, politiska deltagande, ekonomiska egenmakt, inflytande i fredsarbete, frihet från våld och rätt till reproduktiv hälsa. Respekten för kvinnors och flickors rättigheter och möjligheter behöver öka. Fler kvinnor ska vara med och fatta de viktigaste besluten.

Sverige har och ska fortsätta att ha en ledarroll för att lösa den globala klimatkrisen. Det gör vi genom att leva upp till våra egna klimatlöften och nå nollutsläpp senast 2035 men också genom att hjälpa andra länder att klara klimatomställningen. Sverige ska hjälpa länder att skydda känsliga områden mot exploatering av olja och fossilgas och verka för ett globalt förbud mot subventioner av fossila bränslen.

Sveriges bistånd ska vara hållbart, stärka demokratin och rusta samhällen för att minska fattigdom och utsatthet. Det ska möta klimatutmaningen, motverka korruption och driva på för fred och stabilitet i världen i linje med de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Sverige ska stå fast vid minst 1 procent i bistånd, och i detta svåra läge bör det ökas.

Det är dags att ta ett steg fram i denna svåra tid, inte ett steg tillbaka.

Jag står bakom alla Miljöpartiets reservationer men yrkar bifall till reservation 14.

(Applåder)

Anf. 102 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Fru talman! I dagarna fick vi höra att Miljöpartiet vill höja biståndet till 1,25 procent av bni. Det hörde vi också i dagens anförande. Det var udda att det inte syntes särskilt mycket utan att man närmast smög ut det. Det handlar alltså om en höjning med flera miljarder, 13 för att vara exakt. Det ger en totalsumma på klart över 60 miljarder.

Vi vill i stället prioritera om Sveriges redan enorma bistånd och fokusera biståndet dit där det behövs mest och gör störst nytta, lösa korrupsionsproblemen, kroka arm med andra aktörer och tänka lite mer innovativt.

Men innan jag drar några förhastade slutsatser frågar jag Janine Alm Ericson: Hur avser Miljöpartiet att finansiera dessa 13 miljarder? Var ska pengarna tas?

Anf. 103 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Det var ganska många konstateranden av hur svenskt bistånd ser ut, och precis där behöver vi vara. Svenskt bistånd är i världsklass. Det stärker länder och människor och ger både samhällen och individer hjälp och högre motståndskraft.

I en artikel där man för ut en nyhet går det inte att resonera som i en hel debatt eller i en seminariereserie. Men vi ser akut ökade behov. Slår man upp vilken tidning som helst vilken dag som helst ser man att det internationella samarbetet för att hjälpa och stötta hela tiden ökar.

Precis som Moderaterna är vi i färd med att skriva vår följdmotion till regeringens budgetproposition, så jag får bli svaret skyldig i några dagar.

Det som regeringen kommer att dra ned på är just det långsiktiga utvecklingssamarbetet. Det är bra att det humanitära finns kvar, men det är ett väldigt dyrt bistånd. Det är det absolut sista halmstrået för att få människor att bara precis överleva. Vi vill ju vara med och bygga starka, motståndskraftiga samhällen, och då behövs det långsiktiga samarbetet otroligt väl.

Sverige har en oerhört stark ekonomi. Vi ser att det finns resurser att ta av. Det finns omprioriteringar att göra, men framför allt finns det ett ekonomiskt utrymme. Jag kan förstå att detta kan vara svårt att förstå för Moderaterna, som bara vill ha utrymme för att sänka skatterna. Vad är ert svar på de stora behoven i världen?

Anf. 104 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Fru talman! Miljöpartiet har tidigare tydliggjort att man står bakom bland annat en beredskapsskatt, alltså att finansieringen av ett stärkt försvaret ska komma från en höjd skatt. Detta anser Moderaterna är orimligt. Jag tror att många där ute, som kanske tittar på debatten nu, redan känner: Inte mer skatt. Sverige har redan bland världens högsta skattetryck, med världens högsta marginalsatser. Företagen går redan på knäna efter en lång pandemi med restriktioner och nu elpriser som för många har fyrdubblats. Bensin- och dieselpriiserna påverkar alla som inte har tillgång till tunnelbana.

Jag ser fram emot när vi väl får svar på frågan hur de 13 miljarderna ska finansieras. Jag tycker att det är ett viktigt svar, och det är viktigt att väljarna får det. Jag hoppas innerligt att man inte avser att höjningen av biståndet ska ske via skattsedel.

Anf. 105 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Jag noterar att Helena Storckenfeldt inte svarar på min fråga och inte pratar något om ambitionerna i biståndet, som hon ju själv efterfrågade från mig, utan detta blev snarare en skattedebatt. Det tycker jag är djupt ovärdigt.

Sverige är ett rikt land. Vi ligger mestadels fem-i-topp, men ibland sjunker vi ned till någonstans mellan fem och tio, i stort sett i alla internationella index. Vi är inte i närheten av att ha en svårighet i likhet med den som vi nu ser på många ställen i världen.

Frågan är vem det är som Moderaterna vill svika. Vem är det som inte ska få del av en möjlighet till en bättre värld? Vilken del i hela Agenda 2030 är det som Moderaterna inte vill ska bli uppfylld? Jag vet att det får bli en retorisk fråga eftersom detta är min avslutande replik. Jag hoppas verkligen att Moderaterna återkommer med svaret på den frågan, för detta är en skam.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 4 maj.)

§ 12 Socialtjänstens arbete m.m.

Socialutskottets betänkande 2021/22:SoU19
Socialtjänstens arbete m.m.
föredrogs.

Anf. 106 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! I dag debatterar vi ett betänkande som rör en bredd av frågor inom socialtjänstens område och frågor i nära anslutning till det.

De senaste åren har socialtjänsten präglats av ett allt större uppdrag genom att fler människor behöver hjälp under en del av livet. Samtidigt har personalbristen blivit akut inom flera områden, och såväl kontinuitet som kvalitet påverkas.

Om socialtjänsten tillåts försämrats genom brist på personal och ekonomiska resurser när uppdraget ökar uppstår ett välfärdssvek. Människor har på goda grunder rätt att förvänta sig att socialtjänsten klarar sitt uppdrag som yttersta skyddsnet och att den kan ge stöd och hjälp till den som inte klarar sig själv.

Fru talman! Socialtjänsten och dess medarbetare utför ett viktigare och svårare arbete än vad de får erkännande för. Att ytterligare stärka professionens ställning, kompetens och auktoritet i det arbetet är därför en viktig politisk uppgift.

Genom stöd och handledning samt möjligheter till specialist- och vidareutbildning stärks kompetensen hos personalen i den sociala barn- och ungdomsvården och den andra delen av socialtjänsten. En långsiktig satsning behövs för att stärka kompetensen.

Efter förslag från oss och andra partier under riksdagsåret 2020/21 har ett tillkännagivande getts till regeringen om kompetenskrav inom socialtjänsten. Regeringen bör snarast återkomma om det och lägga till åtgärder till stöd för socialsekreterarna.

I stödet till utsatta barn har socialtjänsten och socialsekreteraren en avgörande roll. I deras arbetsuppgifter ingår att fatta svåra och ingripande beslut som kan vara livsavgörande för det enskilda barnet. Erfarenhet, kontinuitet och förtroende är viktiga förutsättningar för det arbetet. Regeringen bör därför verka för att kommunerna ska säkerställa att socialtjänsten

är en attraktiv arbetsgivare som erbjuder konkurrenskraftiga villkor så att de kan rekrytera och behålla socialsekreterare.

Socialsekreterare och ombud som är involverade i rättsliga processer som rör barn bör vara väl förtrogna med barns behov och beteenden. Detta är särskilt viktigt när yrkesverksamma ska prata direkt med barnet, i synnerhet om barnet självt är brottsoffer. För att stärka barnperspektivet bör regeringen se över hur en särskild utbildning kan inrättas för personal inom socialtjänsten som är involverade i rättsliga processer som rör barn. Därför vill jag, fru talman, för Kristdemokraternas räkning yrka bifall till reservation nummer 8.

Fru talman! I socialutskottets betänkande föreslås tre tillkännagivanden. Kristdemokraterna står bakom samtliga dessa.

Efter motionsyrkande bland annat från oss finns ett förslag till tillkännagivande, en uppmaning, från riksdagen till regeringen att se över möjligheterna att erbjuda koordinatorstöd och en fast myndighetskontakt till familjer och andra anhöriga till barn med funktionsnedsättning.

För familjer som behöver hjälp och stöd på olika sätt därför att deras barn har en funktionsnedsättning är det vanligt med väldigt många myndighetskontakter. Det är kontakter som de själva oftast måste samordna och där det alltför ofta saknas kontinuitet i kontakterna. Därför är det viktigt att få till koordinatorstöd och en fast myndighetskontakt för familjer som är i denna situation. Jag är därför glad över det föreslagna tillkännagivandet.

Utskottet har också en uppmaning till regeringen i en annan mycket angelägen fråga. Statens ansvar för dem som vistas i olika institutionsboenden är omfattande. Det finns dessvärre historiska exempel på att staten gravt underlåtit att leva upp till detta ansvar. Tydligast är kanske exemplet med Medicinalstyrelsens odontologiska försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i mitten av 1900-talet. Utskottet noterar att Historiska museet vid Lunds universitet har inlett ett flerårigt forskningsprojekt om vården vid Vipeholm, bland annat med avsikten att klarlägga orsakerna bakom de förhöjda dödstal som fanns där i början av 1940-talet.

Utskottet ser förstas väldigt positivt på dessa vetenskapliga ansträngningar, och vi delar den förhoppning som socialministern gav uttryck för när hon ställdes till svars här i kammaren den 23 mars i år om att denna forskning ska följas av andra projekt som kan kasta ljus över förehavanden på andra anstalter.

För utskottet framstår det emellertid som möjligt för staten att ta ett mer aktivt ansvar för att få till stånd ett arbete med att granska hur verksamheten vid olika inrättningar i statlig regi bedrevs under 1900-talet och bringa klarhet i frågor om vanvård och övergrepp. Ett sådant arbete kan medverka till ökad öppenhet och medvetenhet om denna problematiska del av det förflutna och därmed också bidra till att något liknande inte upprepas i framtiden. Det kan också ge ett samlat underlag för ytterligare arbete med frågor om hur staten förhåller sig till historiskt begångna oförrätter.

Följaktligen bör regeringen enligt ett enigt utskott överväga om och i så fall hur staten kan agera för att få till stånd en granskning av hur verksamheten vid olika inrättningar i statlig regi bedrevs under 1900-talet, i syfte att bringa klarhet i frågan om vanvård och övergrepp. Grunden för

utskottets eniga yttrande är motionsyrkanden från Kristdemokraterna och Liberalerna.

Jag är glad över samtliga tre förslag till tillkännagivanden från utskottet.

Anf. 107 MATS WIKING (S):

Fru talman! I dag debatterar vi socialtjänstens arbete. Jag vill först yrka bifall till reservation nummer 27.

Jag vill börja mitt anförande med att berätta en historia. Det handlar om Nils som växer upp i en familj där mamma Johanna är psykiskt sjuk och pappa Ben dricker för mycket. Pappa Ben blir aggressiv när han är full och slår Johanna. Detta gör att Nils blir orolig på nätterna och kissar på sig.

På förskolan upplevs Nils som rastlös, och han ger sig på andra barn. Personalen på förskolan tar ändå sitt ansvar och gör en orosanmälan. Socialtjänsten, som är hårt belastad, träffar mamma Johanna som tydligt deklarerar att familjen inte behöver hjälp. Mötet bidrar dock till en förbättring i familjen för en kortare tid.

Åren går. Ben fortsätter att misshandla Johanna, som blir alltmer orkeslös. Nils får ta hand om sig själv men vill inte heller vara hemma under alla dessa ständiga bråk. Skolan ser problemen först i högstadiet, sätter in extraresurser och gör orosanmälningar. Motvilligt tar familjen emot insatser från socialtjänsten, men problemen i familjen kvarstår.

Fru talman! Mamma Johanna vågar inte berätta om våldet i familjen. Hon är rädd att förlora barnen. Men Nils tillhörighet blir i stället traktens kriminella gäng som sysslar med stöld och narkotika.

När Nils är 16 år är han etablerat kriminell och har suttit på ungdomshem vid två olika tillfällen. Nils har sedan återvänt till förorten där gänget väntar. Hur det går för mamma Johanna vet vi inte.

Fru talman! Vad vill jag då ha sagt med denna berättelse? Jo, att vi ganska tidigt kan känna igen problemen och att insatserna sätts in för sent trots att man redan i förskolan har sett signalerna. Resultatet av bristfälliga tidiga insatser är att det kostar skyhögt mer, både mänskligt och ekonomiskt, när vi behöver gå in med tvångsåtgärder sent i livet.

Barn och familjer som behöver stöd ska inte utsättas för godtyckliga insatser. Även socialt arbete ska bygga på beprövad erfarenhet.

Fru talman! Det är därför viktigt att utredningen om en ny socialtjänstlag är tydlig med att det förebyggande arbetet och den systematiska uppföljningen måste vara prioriterat och bygga på evidens.

I Nils fall hade förmodligen en systematisk uppföljning av de orosanmälningar som ändå kom in under resans lopp gjort att man gått in med tidigare åtgärder i familjen.

Med rätt evidensbaserade metoder i det förebyggande arbetet hade socialtjänsten också haft större möjlighet att ge Johanna stöd och avlastning i föräldraskapet.

Framför allt hade det varit lättare för mamma Johanna att berätta om sin och barnens utsatthet om det hade byggts upp ett förtroende mellan Johanna och socialtjänsten.

Fru talman! När vi höjer kraven, vilket vi behöver göra, behöver personalen inom socialtjänsten ha hög kompetens och kontinuerligt erbjudas

vidareutbildning. År 2014 infördes därför ett krav på att man skulle vara socionom för att få utföra vissa arbetsuppgifter inom socialtjänsten.

För att stötta kommunerna att höja bemanningen och kompetensen har regeringen gjort särskilda satsningar. Åren 2016–2019 satsades årligen 210 miljoner för en höjd bemanning och 40 miljoner för att just höja kompetensen.

Fru talman! Det är positivt att kommunerna jobbat mera aktivt med frågan. Men 2019 var det fortfarande hälften av kommunerna som upplevde att de har svårt att klara kompetenskraven.

Vid kontakt med fackliga företrädare inom socialtjänsten talar man mycket om arbetsbelastningen och utsattheten i yrket. Många nyutbildade har inte med sig tillräckligt från sin utbildning och får ta sig an svåra ärenden utan stöd och handledning.

Här vilar ett stort ansvar på kommunerna att skapa rimliga arbetsförhållanden. Men det behövs också att högskolornas och universitetens utbildningar inom socialt arbete är tillräckliga.

Fru talman! Samverkan mellan olika funktioner och myndigheter är helt avgörande för att skapa ett gott skydd för barn och unga som är i riskzonen. Just nu har Socialstyrelsen och Skolverket ett uppdrag att stärka samverkan mellan elevhälsa, barn- och ungdomspsykiatri och socialtjänsten. Arbetet handlar mycket om att bygga en helhet kring barn som är i behov av insatser från flera aktörer.

Samarbetet mellan myndigheterna pågår hela tiden. Men för att kunna ha fasta strukturer i arbetet krävs en förändring i lagstiftningen gällande sekretess och organisation. Samverkan ska vara för den enskildes bästa, och då ska inte olika organisationer och olika sekretessregler vara ett hinder. I berättelsen om Nils skulle ett större samarbete mellan skola och socialtjänst ha skapat ett bättre skyddsnät runt Nils.

Fru talman! Mäns våld mot kvinnor pågår hela tiden, varje dag och varje natt, och samhällets insatser måste skruvas upp för att stoppa både det fysiska och det psykiska våldet.

Vi män har en stor och avgörande roll att stå upp för dessa utsatta kvinnor, göra vad vi kan och inte stå tysta och acceptera situationen. Det är positivt att det i betänkandet finns många motioner om hur vi kan stärka detta arbete.

Regeringen har också i årets budget satt av betydande ekonomiskt stöd till kommunerna och kvinnojourer för att höja kvaliteten och kunskapen inom detta viktiga område.

Fru talman! I en kommande proposition stärker regeringen barnperspektivet för barn som följer med våldsutsatta vårdnadshavare till skyddat boende. Barns behov av skola, sjukvård och tillgång till egen handläggare på socialtjänsten ska tillgodoses.

För Nils och Johanna i berättelsen skulle en tidig flytt till skyddat boende kanske ha förändrat allt. Att slippa leva med våld och trakasserier skulle ha hjälpt Johanna att orka vara mamma och kanske gett Nils en möjlighet att koncentrera sig på skolan.

Fru talman! Sammantaget vill jag slutligen säga att de som jobbar inom socialtjänsten är oerhört viktiga välfärdsarbetare, precis som lärare, vårdpersonal och alla andra som jobbar inom välfärden. Men personal inom socialtjänsten lämnas alltför ofta utan tydliga riktlinjer och stöd i arbetet.

Därför vill jag peka på att kommunernas socialtjänst behöver lyftas fram och diskuteras mer, precis som vi gör här i dag.

Regeringen har sett behoven inom välfärden och skjutit till historiskt höjda statsbidrag till kommunerna. Detta ger kommunerna en möjlighet att öka bemanningen och därigenom minska socialtjänstens höga arbetsbelastning.

Det är också genom att ha tillräckligt många välutbildade socialarbetare vi blir bättre på just det förebyggande arbetet. Det som hände i Nils familj ska inte behöva hända om vi är beredda att jobba förebyggande – att göra det vi vet kostar lite mer i starten men sparar desto mer i slutet.

Anf. 108 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD) replik:

Herr ålderspresident! Tack, ledamoten, för anförandet!

Jag delar verkligen ledamotens uppfattning att det är så mycket mer man behöver göra i tidiga insatser. Då krävs det att alla i skola, socialtjänst och i det civila samhället finns där. Det är så mycket som brister och som vi borde göra bättre.

Är det ledamotens uppfattning att regeringen den här mandatperioden har haft energi och kraft att påverka och sett till att socialtjänsten har fått bättre förutsättningar?

Har det varit driv från regeringen att hjälpa socialtjänstens medarbetare, socialsekreterarna, att få bättre arbetsvillkor och förbättra situationen när det gäller kompetensförsörjning, möjlighet till fortbildning och inte minst att kunna arbeta utan att behöva skydd?

Det handlar om att inte behöva begära skyddad identitet för att man jobbar som socialsekreterare. Så ser situationen ut i dag för många socialsekreterare. De går in i yrket och behöver förändra sitt och sin familjs liv för att kunna fortsätta att arbeta.

Det som har hänt under ganska många år, kanske 15–20 år, är en utveckling som inte är positiv. Vi behöver socialtjänsten till många fler uppdrag, och socialsekreterarna står mitt i detta. De får en allt tuffare situation.

Jag vill säga att regeringen inte har haft energi i den här frågan. Det som har hänt inom den sociala barn- och ungdomsvården har vi i oppositionen tvingat fram från regeringen.

Om vi tittar på den övriga delen som rör socialsekreterarna: Anser ledamoten att regeringen haft kraft och energi och gjort viktiga saker för socialsekreterarna den här mandatperioden?

Anf. 109 MATS WIKING (S) replik:

Herr talman – ursäkta, herr ålderspresident! Det är första gången för mig i talarstolen när herr ålderspresidenten leder sammanträdet.

Jag pratade om kompetensen och kvaliteten inom socialtjänsten, Acko Ankarberg Johansson, och jag sa just i mitt anförande att vi delvis förra mandatperioden och delvis denna mandatperiod har tillskjutit medel från regeringen för att förstärka kvaliteten på det sociala arbetet. Det handlar också om att kunna höja bemanningen. Vi har också ställt krav sedan 2014 att man ska vara lägst socionom. Det är en grund, tänker jag, som ändå gör att man ställer krav på kommunerna.

Sedan är det ett stort ansvar, herr ålderspresident, som det är viktigt att kommunerna tar. Jag sa i mitt anförande att vi nu har skjutit till rätt mycket medel i välfärdsmiljarder som ska gå till kommuner och regioner, och det

är ju kommunerna som har kompetensen när det gäller att tillse att medlen kommer till användning på rätt sätt.

Jag har väldigt mycket kontakt med kommunerna och socialtjänsten, och jag ser att det görs satsningar. Men som Acko Ankarberg Johansson också säger har arbetsbelastningen blivit mycket större under de senaste åren. Jag menar att vi alla, både regeringen, oppositionen i riksdagen och kommunerna, har ett ansvar för att driva dessa frågor. Och kommunerna ska göra sitt arbete.

Jag tycker ändå att vi har haft diskussioner i kammaren som för frågan framåt, och det har kommit många intressanta förslag som vi jobbar med i regeringen. Inte minst har ni i oppositionen drivit på frågan bra, så jag tycker att vi gör ett bra arbete tillsammans.

Anf. 110 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD) replik:

Herr ålderspresident! Även för mig är det första gången jag talar via herr ålderspresidenten, så vi får kämpa lite så att vi verkligen säger rätt.

Jag är tacksam för ledamotens svar, och vi är överens om att vi har gjort jättemycket från utskottet. Det är tillkännagivanden, och vi har bra diskussioner. Det är ett väldigt kunnigt utskott, som är engagerat i frågorna.

Men min fråga var: Vad har regeringen gjort den här mandatperioden? Man kan ju inte bara titta på och se att det blir värre och värre. Socialsekreterarna har i dag en väldigt utsatt situation. Vi har dessutom kunnat se att man använder socialtjänsten för att påverka Sveriges säkerhet, vilket är en väldigt allvarlig fråga. Socialsekreterarna står mitt i allt detta. De ska varje dag se till att ge stöd och hjälp till människor som behöver dem samtidigt som de utsätts för tryck med hot och våld som berör dem personligen.

Jag tycker inte att regeringen har gjort tillräckligt – långt därifrån. Jag är fullständigt medveten om att kommunerna har ansvar för socialtjänsten. Så ska det vara; det är vi överens om. Men om det inte är tillräckligt och det finns brister måste en regering kliva in. Annars skulle vi inte behöva ha en regering. I så fall kunde vi bara ha ett finansdepartement som skickar ut våra skattepengar, och sedan får kommunerna lösa resten.

Vi har ändå fackdepartement med ansvar för olika saker. Vi har en socialminister. Då förutsätter jag att man också tittar på de problem och brister som finns och ser vad vi kan göra från den nationella nivån för att stödja och säkerställa att det faktiskt blir bättre.

Jag saknar åtgärder från regeringens sida när det gäller socialtjänsten, kompetensförsörjningen och socialsekreterarnas situation. Och den är allvarlig. Jag skulle snarare vilja vädja till ledamoten, som ändå tillhör regeringspartiet, om att göra vad ni kan. Det behöver vi alla göra, men inte minst behöver ni socialdemokrater öka trycket så att regeringen genomför åtminstone det som riksdagen har uttalat.

Anf. 111 MATS WIKING (S) replik:

Herr ålderspresident och Acko Ankarberg Johansson! Jag sa tidigare i replikskiftet att det har satsats resurser både under förra mandatperioden och under denna mandatperiod. Det kan vi vara överens om.

Om det sedan är tillräckligt kan man givetvis alltid ifrågasätta. Det finns alltid mer medel man kan tillföra för att ge möjlighet till ett bättre

arbete; så är det inom alla verksamheter. Men vi har alltså tillfört medel under socialdemokratiskt styre. Det skulle vara intressant om Acko Ankarberg Johansson kunde tala om hur mycket den borgerliga regeringen under tidigare mandatperioder har tillfört socialtjänsten.

Sedan kan vi alltid vara överens om att mer behöver göras och att vi behöver skjuta till mer medel. Men jag är helt på det klara med att kompetensen finns ute i verksamheten också för att förändra den. Det stöd vi kan ge är givetvis genom lagstiftning, och det är sådant vi jobbar med ganska hårt i utskottet tillsammans. Vi har ju en proposition på väg upp nu, och det kommer säkert fler propositioner som avser att förbättra situationen och regelverket för socialtjänsten. Jag hoppas alltså att det blir en förbättring.

Men det vore som sagt också intressant att höra vad den borgerliga regeringen gjorde under tidigare mandatperiod. Det fick vi inte svar på.

Anf. 112 JOHAN HULTBERG (M):

Herr ålderspresident! Detta är den sista mer övergripande debatten vi har denna mandatperiod om socialtjänstens så viktiga frågor.

Det gör att det i dag finns anledning att blicka tillbaka lite grann på de år som har gått sedan det senaste valet. Vad har hänt nationellt när det gäller socialtjänsten? Det korta svaret är: på tok för lite. Varken den tidigare S-MP-regeringen eller den nuvarande renodlade socialdemokratiska regeringen har visat någon vidare handlingskraft. Tvärtom har förslagen och initiativen från regeringen varit få. Bara några enstaka propositioner har landat på riksdagens bord. Och de propositioner som ändå har kommit har varit magra, väldigt magra.

Jag kan ta regeringens proposition *Språkplikt – deltagande i vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) för rätt till försörjningsstöd*, som exempel. Den propositionen, som vi behandlade i fjol, innebar ett tillägg i socialtjänstlagen om att den enskilde, om det behövs, som grundregel ska delta i svenska för invandrare för att kunna erhålla försörjningsstöd. Tillägget innebar egentligen inte mycket mer än att gällande praxis kodifierades i lag.

Vi moderater menar bestämt att det inte alls räcker att ställa krav på att människor deltar i sfi för att få rätt till försörjningsstöd. Också krav på ansträngning och prestation behövs för att personer som har invandrat till Sverige snabbt ska lära sig hygglig svenska och därmed få den absolut viktigaste nyckeln in på den svenska arbetsmarknaden och för att bli en integrerad del av det svenska samhället.

Herr ålderspresident! Med 1,3 miljoner svenskar som i dag inte är självförsörjande och med en långtidsarbetslöshet som är den högsta någonsin är behovet av en återupprättad arbetslinje akut. Det behöver löna sig bättre att arbeta. Det behövs ett bidragstak för att säkerställa att man inte kan stapla bidrag på varandra så till den milda grad att man faktiskt förlorar på att ta ett jobb.

Det behövs också åtgärder – som Moderaterna föreslår i det betänkande vi nu debatterar – för att säkerställa att försörjningsstöd, alltså socialbidrag i folkmun, inte urholkar drivkrafterna till arbete.

I reservation 20 föreslår vi moderater tillsammans med Kristdemokraterna att nyanlända som får etableringsersättning inte också ska ges rätt till

kompletterade försörjningsstöd. Vad som också behövs rent generellt är mer restriktiva regler för försörjningsstöd samt inte minst tydliga krav.

Därför, herr ålderspresident, vill jag yrka bifall till reservation nummer 15, som för det första innehåller förslag om en mer restriktiv och enhetlig hantering av försörjningsstöd över landet. Kommuner ska i grunden inte kunna avvika från riksnormen för ekonomiskt bistånd.

För det andra innehåller reservationen förslag om en ändring i socialtjänstlagen så att det blir tydligt att den som uppbär försörjningsstöd och som är arbetsför ska vara skyldig att stå till arbetsmarknadens förfogande i hela landet. Socialdemokraternas passiva bidragslinje måste ersättas med en aktiv arbetslinje.

Herr ålderspresident! Riksdagen har, i tydlig kontrast till regeringen, varit synnerligen aktiv och initiativrik under mandatperioden i frågor som rör socialtjänsten. Det gäller inte minst frågor som rör socialt utsatta barn.

Vi moderater tog tidigt i mandatperioden ett så kallat utskottsinitiativ för att stärka skyddet för barn som vårdas enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. När regeringen inte lade fram några skarpa lagförslag trots att slutbetänkandet från Utredningen om tvångsvård för barn och unga kom redan 2015 agerade Moderaterna och samlade en majoritet här i riksdagen för lagändringar som stärker skyddet för placerade barn.

Arbetet fortsätter, herr ålderspresident, med lex Lilla hjärtat i syfte att säkerställa att det som hände fyraåriga Esmeralda inte ska hända igen. Esmeralda, flickan som kallades "Lilla hjärtat", hittades död bara tio månader efter att hon hade återvänt till sina biologiska föräldrar. Det enskilda barnets bästa måste väga tyngre än de biologiska föräldrarnas rätt till sitt barn. Vi moderater kommer inte att ge oss förrän svensk lagstiftning garanterar att det enskilda barnets bästa alltid sätts främst.

Till lex Lilla hjärtat återkommer vi, herr ålderspresident, om några veckor i ett särskilt betänkande och en särskild debatt. Jag lyfter det nu mest som ett exempel på hur riksdagen har tagit ansvar och visat ledarskap i avsaknad av dito från regeringen.

Det som sammanfattar den här mandatperioden är att riksdagen har drivit regeringen framför sig. Jag nämnde tidigare att regeringen bara lämnat några enstaka propositioner till riksdagen avseende socialtjänstens arbete och socialtjänstlagen. Riksdagens tillkännagivanden, alltså skarpa uppmaningar till regeringen, har däremot varit många. I samband med fjoljårets betänkande om socialtjänsten, exempelvis, gjorde vi hela tolv tillkännagivanden till regeringen om bland annat kompetenskrav för socialtjänstens personal, evidensbaserade metoder för socialtjänstens barnutredningar och åtgärder för att förbättra placerade barns skolgång och hälsa.

I dag, herr ålderspresident, föreslår utskottet ytterligare tre tillkännagivanden till regeringen, tillkännagivanden som min kollega Acko Ankarberg Johansson från Kristdemokraterna redan väl beskrivit men som alltså handlar om den vanvård och de övergrepp som skett vid Vipeholm och andra statliga institutioner, om barn i skyddat boende samt om koordinatörstöd och fast myndighetskontakt för anhöriga.

Anhöriga till barn med funktionsnedsättningar drar i dag ett mycket stort lass. Genom att erbjuda koordinatörstöd och en fast myndighetskontakt tror vi att livet för anhöriga till barn med funktionsnedsättningar skulle kunna bli något enklare.

Avslutningsvis, herr ålderspresident, vill jag tacka socialtjänstens medarbetare runt om i Sveriges 290 kommuner för de fantastiska insatser ni gör. Ni jobbar hårt, året runt, för att förebygga sociala problem och för att stötta och hjälpa människor som av vitt olika anledningar är i behov av samhällets stöd och hjälp. Ni förtjänar och behöver bättre förutsättningar, bland annat i form av en ny socialtjänstlag. Det kommer inte att hända den här mandatperioden, inte med den här regeringen, men om 136 dagar kan Sverige få en ny regering – en regering med kraft och förmåga att få ordning på Sverige.

Anf. 113 LINDA LINDBERG (SD):

Herr ålderspresident! Nu har vi i socialutskottet återigen anträt kamarsalen. Det känns nästan som att vi är mer här än i vår utskottssal numera.

Socialutskottet är energiskt, herr ålderspresident. I dag föreslår vi ytterligare tre tillkännagivanden till regeringen som denna gång rör socialtjänstens arbete.

Vi sverigedemokrater har drivit ett av dessa tillkännagivanden sedan 2012, nämligen det om att föräldrar med ett funktionsnedsatt barn ska ha rätt till koordinatorstöd och en fast myndighetskontakt.

Vi vet att föräldrar till barn med funktionsnedsättning i större utsträckning riskerar sämre fysisk och psykisk hälsa än andra föräldrar. Föräldrarna lägger onödigt mycket tid på administration gentemot olika myndigheter. Detta problem har inte heller blivit mindre då regeringen fullständigt har misslyckats med att skapa förutsättningar för Försäkringskassan att hantera inte minst omvårdnadsbidraget och merkostnadsersättningen på ett tillfredsställande sätt. Mängder med familjer har fått vänta onödigt länge på beslut, och många familjer har också fått sänkta stöd – något som socialförsäkringsminister Shekarabi har bedyrat för mig här i kammaren inte var avsikten. Trots allt har vi fortfarande samma problematik.

Här ser vi också att föräldraansvaret har kommit att spela en stor roll i bedömningarna om rätt till ersättning. Både myndigheten och olika organisationer anser och har framfört att just föräldraansvaret är svårtolkat.

Inte minst detta haveri stärker ytterligare behovet av stöd i form av en person som helt enkelt kan fungera som spindeln i nätet. Det skulle öka tryggheten och avlasta föräldrarna från den omfattande administration som i dag till största del åligger just dem, samtidigt som yrkesarbete, föräldroll och andra vardagliga saker ska hinnas med.

Det är Sverigedemokraternas mening att föräldrar till barn med funktionsnedsättning ska ha samhällets stöd så att vardagen fungerar och så att de också har utrymme till ork och välmående i en redan tuff vardag.

Det projekt som gjorts med koordinatorstöd via NKA menar vi ska permanentas och implementeras i landets samtliga kommuner. Det ska inte vara frivilligt, utan alla ska ha rätt att få stöd. Det är därför extra härligt att vi i dag tillsammans med Kristdemokraterna har fått majoritet i frågan i utskottet och därför kan föreslå detta viktiga tillkännagivande till regeringen.

Även detta betänkande, herr ålderspresident, innefattar en rad viktiga frågor. Jag vill passa på att prata om situationen för barn som lever på skyddade boenden.

Regeringen har haft två mandatperioder på sig att säkerställa barns trygghet och uppföljning på skyddade boenden, det vill säga stärka barnperspektivet. Ändå ser vi ännu inte något konkret. Tiden går och går. Visst, vi vet att det finns ett arbete bortom hörnet, men detta är angeläget.

I dagens betänkande föreslår utskottet ytterligare ett tillkännagivande till regeringen om hur angeläget vi tycker att detta är. Samma sak gjorde utskottet senast förra året.

Sverigedemokraterna vill se att i de fall ett barn följer med sin förälder till ett skyddat boende ska ett beslut om barnet också tas. Här behöver lagen ändras så att boendeinsats för barn också regleras i socialtjänstlagen.

Eftersom barnet i dag inte får ett eget beslut kan uppföljning inte göras vare sig under eller efter vistelsen. Det finns heller inga krav på dokumentation, genomförandeplaner eller risk- och säkerhetsbedömningar. Det är således helt upp till personalen på de skyddade boendena att möta barnens behov, då avsaknaden av beslut gör att boendena inte har något uppdrag alls kring barnen. Det gör att vissa boenden möter barnens behov och andra inte. Detta är en oerhörd brist, enligt oss.

Vidare framför vi i detta betänkande behovet av att certifiera landets skyddade boenden för att upprätthålla en viss kvalitet och kompetens. Vi anser också att det ska tas fram ett nationellt register över skyddade boenden i Sverige, likt det vi framfört när det kommer till familjehem.

Herr ålderspresident! Det är mycket som behöver göras när det kommer till skyddade boenden. Jag vet att arbete är igång, men jag kan ändå inte låta bli att vara högst kritisk. Detta framför jag också i många debatter, och det tål att sägas igen.

Hur kan det komma sig att ett parti som suttit vid makten onödigt många år gång på gång faktiskt misslyckas med så mycket, i synnerhet när det kommer till riktiga och viktiga samhällsproblem för att stärka och skydda landets kvinnor – i en regering som dessutom är feministisk?

Hur kan vi ha denna utsatthet bland landets socialsekreterare? Hur kan vi ha så många kvinnliga fattigpensionärer? Hur kan vi ha så stor andel kvinnor mitt i livet med psykisk ohälsa? Hur kan vi ha brister inom förlossningsvården? Hur kan vi ha en allt större grupp kvinnor som söker sig till skyddade boenden? Hur kan vi ha en havererad situation för föräldrar till barn med funktionshinder där assistans dras in och stöd saknas? Hur kan vi ha flickor som utsätts för könsstympning? Hur kan Sverige sakna stöd och skydd till kvinnor som faller offer för prostitution? Hur kan vi ha brister i kompetensutveckling inom socialtjänsten, som är en kvinnodominerad yrkesgrupp?

Jag ställer mig ofta dessa frågor, herr ålderspresident.

Vidare ställer jag mig frågan hur vi i Sverige kan ha så bristfälligt stöd från samhället till alla dem som utsätts för relationsvåld. Vi vet att största delen av det våld som förekommer i hemmet utförs av mannen mot kvinnan.

Hur kommer det sig att kvinnor som är fast i destruktiva förhållanden inte får den hjälp och det stöd som borde vara självklart utan möts av okunskap och hinder? Vi vill se ett Sverige som sträcker på sig i denna fråga. Vi vill att vi får en nationell plan för hur samhället på bästa sätt stöttar och är det skyddsnet som behövs och efterfrågas.

Herr ålderspresident! Många kvinnor vittnar om en tuff resa och en livslång kamp för att få en vardag i frihet. Samhället i stort behöver få en

ökad förståelse och en ökad kunskap om våld i nära relationer. Ingen ska mötas av synen att det som man varit med om inte var så farligt.

Vi behöver aktivt arbeta för en nollvision i den här frågan. Det ska finnas ett underlag och en plan som tydligt pekar ut ansvarsfördelning, styrning och samordning mellan socialtjänst, psykiatri, vård och eventuella ideella organisationer. Det behövs helt enkelt ett gediget nät som fångar upp den utsatta och eventuella barn. Särskild vikt bör ligga på att barn på ett metodiskt och strukturerat sätt får det stöd och den hjälp som behövs.

Vi kan inte acceptera att fler kvinnor mördas för att skydds nätet inte finns. Denna fråga sträcker sig över flera politikområden – det är jag väl medveten om – men inte minst vårt där socialtjänsten är en viktig part.

Denna fråga hanteras förenklat i detta betänkande och kan därför inte yrkas på, men jag yrkar i stället bifall till vår reservation nummer 28 som rör just frågan om framtagandet av ett nationellt register för skyddade boenden och att dessa också ska certifieras. Det vill jag yrka bifall till.

Anf. 114 MARTINA JOHANSSON (C):

Herr ålderspresident! Socialtjänsten utför ett otroligt viktigt arbete. Det har tidigare talare här i talarstolen poängterat, och jag håller fullständigt med.

Det görs väldigt mycket bra arbete ute i socialtjänsten, men det skulle kunna bli ännu bättre. Det skulle kunna bli mer enhetligt i hela landet om vi hade tydliga och enhetliga metoder som baserar sig på forskning. Det skulle kunna ge tydligare beslut och tydligare förklaringar för familjer som ibland har svårt att förstå skälen till socialtjänstens beslut.

Jag skulle även vilja se fler verktyg för att kunna införa någon form av mellantvång när frivilligheten inte finns där hela vägen ut men när det inte handlar om att det behövs så kraftiga åtgärder som att omhänderta någon. Det är någonting som jag skulle vilja se mer av.

Vi måste också få in mer kunskap och erfarenhetsutbyte så att vi lär av varandra och hela tiden blir bättre. Här borde det finnas ett mycket mer strukturerat samarbete mellan olika verksamheter som arbetar för att skydda våra medborgare i samhället. Det handlar om kvinnojouurer, om socialtjänsten, om vårdgivare och om kontakter mellan olika verksamheter i kommuner.

Herr ålderspresident! Det är väldigt många som har ansvar för olika delar inom det här området som vi pratar om. Det är många olika myndigheter – MFoF, Socialstyrelsen, IVO, Justitiedepartementet, Socialdepartementet, socialtjänsten i kommunerna, skolorna och domstolar – som jobbar med samma typ av frågor. Det tror jag är ett av skälen till att det ibland brister. Vi är inte tillräckligt bra på att jobba ihop och vara tydliga med varandra om vad som gäller. Det är mitt skäl till att jag vill se mycket mer tydlighet i hur vi jobbar och hur vi byter information med varandra.

Herr ålderspresident! Det pågår ett arbete, men jag håller med tidigare talare om att man skulle kunna göra så mycket mer. Det finns väldigt många utredningar och studier, men det är inte lika mycket verkstad.

Något som, vad jag förstår, finns på bordet nu är att Statens beredning för medicinsk och social utvärdering har fått i uppdrag att sammanställa det vetenskapliga underlag som finns och används i socialtjänsten i deras utredningsmetoder när det handlar om barn och unga. Jag hoppas verk-

ligen att det ger ett bra underlag och att det är vetenskapliga metoder som används och att vi, om det inte är det, ser till att det blir det så att det faktiskt gör skillnad och vi får bra riskbedömningar som säkerställer att barn inte far illa. Det är min drivkraft i det här arbetet. Jag hoppas innerligt att det här inte blir en produkt som bara hamnar på ett bord så att det inte blir någon verkstad.

Det är alldeles för många barn som drabbas av våld av det ena eller det andra skälet. Kvinnor drabbas av våld. Män drabbas av våld. Här behöver vi också se till att vi jobbar med flera saker samtidigt. Vi måste skydda den som blir utsatt för våld, men vi måste också se till att stödja den som faktiskt brukar våld så att den personen slutar bruka våld. Annars kommer våldet aldrig att försvinna.

IVO har i uppdrag att utöva tillsyn av våra myndigheter. Det gör de för det mesta bra, men de behöver också bättra sig. Och när de gör det måste de också kunna samla på sig goda exempel där man har bra metoder för att sedan lära ut till andra så att det blir bra överallt.

Barn i skyddat boende måste få vara sig själva. Barn är aldrig någons egendom, inte heller i ett skyddat boende. Därför måste barnen få sitt eget fokus i det skyddade boendet så att vi skyddar både den som har behov av skyddat boende och barnet.

Herr ålderspresident! Jag tänker nu gå över till ett annat ämne som inte direkt rör socialtjänsten – jo, det gör det, för annars skulle det inte vara med i det här betänkandet – och det handlar om internationella adoptioner.

Det här är en fråga som jag när jag kom in i riksdagen 2018 upplevde inte fanns så högt upp på regeringens agenda. Jag uppmärksammade att det fanns bekymmer – det var inte bara jag, utan jag har en kollega, en vänsterpartist, som också uppmärksammade detta ganska tidigt – och oegentligheter i samband med internationella adoptioner som hade skett tidigare.

Jag började ställa frågor till regeringen: Vad gör vi? Hur ska vi se till att det här inte händer igen? Hur kan vi stötta de här personerna som faktiskt har fått sin barndom stulen? Min upplevelse var att regeringen inte var sådär himla närvarande utan tyckte: Nej, vi kan inte göra något, för vi väntar på en utredning i ett annat land och kan inte göra något på individnivå.

Men det har börjat hända saker, och jag hoppas att det här kommer att bli bra. För i dag finns det faktiskt ett mer organiserat individuellt stöd, på projektnivå, till personer som är internationellt adopterade. Det finns förslag från Socialstyrelsen som kom alldeles nyligen om att permanenta detta. Socialstyrelsen föreslår också att man ska utveckla föräldrautbildningen och permanenta stödet för den som är adopterad att söka sitt eget ursprung.

I höstas kom det även ett besked om att regeringen ska utreda och klargöra på vilket sätt vi har varit inblandade i eventuella oegentligheter i andra länder för att se hur vi har agerat och vad vi kan lära för framtiden. Jag hoppas innerligt att regeringen klarar av att göra verkstad av det resultatet, för vi kan inte riskera att fler barn hamnar i oegentligheter.

Herr ålderspresident! Jag står bakom samtliga motioner som vi har väckt tidigare och så vidare men yrkar bifall till reservation 8 och ber om ursäkt för att jag drog över min talartid lite grann.

Anf. 115 JON THORBJÖRNSSON (V):

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att yrka bifall till Vänsterpartiets reservation 3.

I början av 2018, innan den här mandatperioden började, uppmärksammade SVT Nyheter misstänkta oegentligheter vid adoptioner från Chile under 1970- och 1980-talen. Nyheten passerade dock ganska snabbt och försvann från nyhetsrubriker och tv-sändningar. Men kvar fanns de som hade frågor och funderingar, de som hade misstankar om att allt inte gått rätt till och de som redan hade letat under lång tid. De hade letat efter föräldrar, syskon och barn.

För många var det ingen enkel uppgift att nysta upp trådarna i sina adoptioner. Förfalskade dokument och förvanskade identiteter gjorde det svårt. Språket kan också vara ett hinder i arbetet med olika dokument och myndigheter i ursprungslandet. I exempelvis Chile sker allt utredningsarbete på spanska och alla dokument är på spanska.

Det som uppdagats i Chile är inte bara allvarligt på grund av det lidande som åsamkats barnen, de biologiska föräldrarna och adoptivföräldrarna, utan det strider även mot barnkonventionen och barns rätt till sitt ursprung.

Herr ålderspresident! I Sverige blev det till en början ingen utredning om de internationella adoptionerna. Vi i Vänsterpartiet lade fram förslag om en utredning men fick till en början inget gehör. Men vi fortsatte att driva frågorna rörande de internationella adoptionerna, vilket även bland annat Centerpartiet förtjänstfullt gjort.

När DN gjorde en stor och prisbelönt artikelserie om de illegala adoptionerna i början av 2021 fick frågan ny fart i medierna, och riksdagen fattade under våren samma år beslut om en utredning av de internationella adoptionerna till Sverige, vilket jag är väldigt glad över.

Utredningen ska inte bara fokusera på adoptionerna från Chile utan på alla internationella adoptioner. Larmsignaler har kommit angående adoptioner också från andra länder, även om det än så länge bara är Chile som ursprungsland som har utrett hur det har gått till. Där utreder myndigheterna över 600 fall av adoptioner till Sverige.

Detta är en del i att lyfta upp frågan, ge de drabbade upprättelse och från samhällets sida ge hjälp och stöd. Vi har ett ansvar för hur det här har gått till och för de människor som har kommit hit eller har påverkats av adoptionerna.

Herr ålderspresident! Regeringen gav 2020 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, MFoF, i uppdrag att genomföra ett pilotprojekt om stöd till adopterade i samband med ursprungssökning. MFoF fick använda 2 miljoner kronor under 2020 för genomförandet av uppdraget. Det är bra. Stödet behövs. Regeringen har sedan ökat anslaget något för detta stöd, och MFoF ska fortsätta med stödet under 2022–2023. Det finns också ett projekt med samtalsstöd under samma period. Det är bra. Men vi kan göra mer.

I dag finns omkring 60 000 internationellt adopterade i Sverige, enligt MFoF. De internationella adoptionerna började ta fart på 1960-talet, men de förekom också tidigare och har fortsatt fram till i dag. De flesta adopterades på 1970- och 1980-talen då som mest 1 776 personer adopterades under ett år. Det gör att det i dag i Sverige finns personer som är adopterade från andra länder i alla åldrar, från små barn till pensionärer.

Vi behöver därför se på adoptioner utifrån ett livslångt perspektiv. De som är adopterade är adopterade hela livet med allt vad det innebär. Olika skeden i livet har olika prövningar, och det är viktigt att de som så behöver kan få adekvat stöd utifrån sin livssituation. Flera studier har funnit en överrepresentation av psykisk ohälsa och sociala problem hos landets vuxna utlandsadopterade. Dessutom är suicidalrisken större hos adopterade än hos genomsnittsbefolkningen. Det är problem som måste tas på allvar.

Herr ålderspresident! I dag är kommunerna ansvariga för att förbereda och utreda lämpligheten hos dem som ansöker om att få genomföra en adoption. Det är också kommunerna som är ansvariga för att följa upp adopterade i deras familjer. Det blir många huvudmän, och en utredning från Statskontoret 2021, *Organiseringen av den internationella adoptionsverksamheten*, visar på bristande kvalitet och likvärdighet.

För några veckor sedan släppte dessutom Socialstyrelsen en rapport som handlar om samhällets stöd till de adopterade. Enligt en övergripande analys och bedömning möter de vård- och stödinsatser som erbjuds adopterade och deras adoptivföräldrar inte de behov som finns. Kartläggningen visar att adopterade kan ha behov under hela livet som kan härledas till adoptionen. Behoven kan kräva särskild uppmärksamhet, och barn och föräldrar kan behöva adoptionsspecifikt stöd.

Forskning har visat att stöd efter adoption på de områden som är adoptionsspecifika ger positiva resultat och har kopplat samman uppfyllda stödbehov med ett sämre utfall. Socialstyrelsen redovisar en lista på saker som behöver utvecklas, bland annat att ta fram en modell för PAS, *post adoption service*.

Herr ålderspresident! Avslöjandena om illegala adoptioner visar på vilka problematiska situationer adopterade och anhöriga kan ställas inför, och där det kan behövas speciellt stöd och speciella kompetenser utöver det jag redan har talat om. En adoption är en genomgripande och stor process för alla inblandade, och det är viktigt att det finns ordentligt stöd och kompetens för att möta dessa personer genom hela livet. Vi behöver ta fram hur ett statligt center kan utformas och fungera för att ge adopterade ett livslångt stöd. Det har vi ett ansvar att göra.

Anf. 116 JUNO BLOM (L):

Herr ålderspresident! I dag debatterar vi socialtjänstens arbete. Det är en otroligt viktig myndighet för alla de barn och unga som utsätts av närstående men också för vårdnadshavare som av olika skäl har svårt att hantera den viktigaste uppgiften i livet, nämligen att ge sina barn en trygg och tillitsfull barndom.

När man i dag debatterar socialtjänstens arbete är det otroligt viktigt att belysa den situation som socialsekreterare befinner sig i. Strax före det fruktansvärda kriget i Ukraina skedde en enorm påverkanskampanj riktad mot socialtjänsten. Krafter utanför Sverige men definitivt även i Sverige ville ge en bild av att socialtjänsten kidnappar barn och säljer barn till personer som utnyttjar barnen sexuellt. Det var en fruktansvärd hat- och hotkampanj som också är ett hot mot hela vår demokrati.

Vi har också kunnat ta del av beskrivningar från socialsekreterare som berättar hur de redan före denna kampanj har känt sig hotade i sin yrkesutövning. De har känt rädsla för att fatta viktiga och avgörande beslut.

Under de fruktansvärda händelserna under påsken kunde vi se barn som även tillsammans med vårdnadshavare var ute och hatade och hotade polisen. De kastade sten och betedde sig på ett fruktansvärt sätt. Även det är ett hot mot hela vår demokrati.

Jag har under många år arbetat tillsammans med socialtjänsten. Vi ansvarade för en nationell stödtelefon som riktade sig till myndighetspersoner som hade kommit i kontakt med barn och unga som var utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Även där fick vi höra, herr ålderspresident, att det fanns en rädsla för att fatta avgörande beslut. Man kände inte det stöd som man önskade från chefer på den lokala nivån. Man kände tyvärr heller inte det stöd som man önskade från politiker. Snarare fick man många gånger i stort sett kriga för både rätten och möjligheten att fatta beslut som skulle ge barn och unga den frihet, den trygghet, det stöd och det skydd som de har rätt till och behov av.

Av denna anledning menar vi i Liberalerna att det inte räcker med bara kunskap. Kunskap är oerhört viktigt. Vi har pratat om utbildning. Absolut. Varenda socialsekreterare ska få den utbildning som de är i behov av för att kunna göra sitt viktiga arbete. Men i vissa lägen måste man också ha en hållande struktur som gör att man verkligen med trygghet kan känna att man kan utföra sitt livsviktiga arbete.

Liberalerna anser därför att det bör finnas en nationell stödstruktur. Det kommunala självstyret är här något självklart. Det här bygger på socialsekreterare och socialnämnder på den lokala nivån, herr ålderspresident, som ber om hjälp. Det här kan vi se när vi tar del av kommuners upplevelser av den gängkriminalitet som breder ut sig. Det sker en rekrytering av barn. En gängkriminell, som hade många barn på sitt samvete, kallade dem barnsoldater. Om man sätter ihop samhällsutvecklingen med den oro och rädsla som människor kan känna i sin yrkesutövning tror Liberalerna att detta är nödvändigt.

I betänkandet tas även vikten av att tillsätta ett nationellt center för försvunna barn upp. När jag läste Försäkringskassans rapport blev jag än mer övertygad om hur viktig den åtgärden är. I rapporten konstateras att det är 10 000 skolpliktiga barn som saknas i Sverige – 10 000 barn som vi inte vet var de är, 10 000 barn som ingen letar efter, 10 000 barn som inte kan svara på var de faktiskt befinner sig.

Jag säger inte att alla dessa barn befinner sig i en extremt utsatt situation och har blivit utsatta för barnäktenskap eller könsstympning. Men jag vet att vi inte vet. Och det gör mig djupt oroad. Jag tänker ofta på vad som händer med dessa barn, och jag tänker än mer ofta på varför det inte är en större aktivitet bland politiker kring att ta reda på det.

Om jag hade varit ansvarigt statsråd hade det varit bland det första som jag hade sett till att följa upp. Här var det fråga om välfärdens pengar. Jag utgår från barnen, barnen som är vår framtid.

Nationella stödtelefonen har fått in samtal som rör 495 barn och som man under några år har identifierat som barn som har blivit förda ut ur landet. Då är det viktigt att komma ihåg, herr ålderspresident, att detta är barn vars föräldrar sökt stöd och skydd i Sverige för att undkomma krig, förtryck och utsatthet. När barnen kommer hit vill de åtnjuta sina grundläggande fri- och rättigheter som de ser att andra barn har och som vår lagstiftning säger att varje barn ska ha tillgång till. När de åtnjuter dessa

rättigheter blir det en bestraffning att ta tillbaka barnen till hemländerna och dumpa dem där i deras ensamhet.

Jag kommer inte att ge mig. Jag kommer att söka stöd bland er andra politiker för att vi verkligen ska ta tag i dessa frågor på ett tillräckligt sätt. Att stå och säga att det är viktigt med arbetet för alla barns rätt till frihet är ganska enkelt. Men det är först när vi vidtar de åtgärder som krävs som det verkligen blir skillnad.

Det finns ytterligare en skrämmande fråga som jag har drivit sedan jag kom in i riksdagen och som jag har fått Morgan Johansson att ta in i en utredning. I dag kan man upphäva barns svenska medborgarskap om de har dubbelt medborgarskap. Jag har mött barn som har blivit förda ut ur landet. Samtidigt har vårdnadshavaren tryckt på en knapp och upphävt deras svenska medborgarskap. Då är det inte så enkelt som att barnen när de kommer tillbaka hit bara kan skrivas in igen, utan då får barnen söka asyl i landet som de fördes ut ur.

När det gäller den livsviktiga uppgift som socialtjänsten har – varje enskild socialsekreterare – har vi en skyldighet att se till att de har rätt förutsättningar att göra sitt arbete för att varje barn ska känna trygghet att leva ett liv i Sverige fritt från alla former av förtryck och våld.

Anf. 117 MARGARETA FRANSSON (MP):

Herr ålderspresident! Jag står självklart bakom alla våra yrkanden, men för att vinna tid yrkar jag bifall endast till reservation 10 som handlar om bättre verktyg och kompetens i socialtjänsten.

I dag finns det en del lagar och förordningar som styr socialtjänstens arbete men som faktiskt kan motverka arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Exempel på det är återföreningsnormen, det vill säga normen om att en familj i konflikt i första hand ska återförenas, samt regeln om att föräldrarna alltid ska kontaktas vid en orosanmälan. Vi anser att det bör övervägas hur vi kan stärka socialtjänstens möjligheter att motverka hedersrelaterat våld och förtryck och hur socialtjänstens kompetens i hur man arbetar med hedersrelaterade ärenden kan stärkas.

Herr ålderspresident! Vi i Miljöpartiet har sedan länge drivit på för att barnkonventionen ska bli svensk lag. Nu är vi där, och det blir tydligare att barn är egna individer med egna rättigheter. Men det är inte så enkelt att bara för att barnkonventionen har blivit svensk lag börjar alla barns rättigheter att tillgodoses.

Nu återstår den långa resan att säkerställa att alla som möter barn, alla som arbetar med barn men också vi som fattar beslut om barn säkerställer att barns rättigheter omsätts i alla delar av vårt samhälle, och i detta fall inom hela socialtjänsten.

Jag vill också passa på att lyfta fram vikten av att man som barn känner ett stort förtroende för socialtjänsten och att det ska kännas naturligt att vända sig dit. Vi kommer att återkomma till denna fråga när vi ska debattera och fatta beslut om lex Lilla hjärtat.

Herr ålderspresident! Det finns mycket kvar att göra för att förbättra livssituationen för personer med funktionsnedsättning. Ett exempel som berör just socialtjänstlagen är vårt förslag om att du som individ ska kunna bidra till att kalla till en samordnad individuell plan, en så kallad SIP. I dag får du, om du har behov av hjälp och stöd från både regionen och kommunen, vänta tills någon aktör agerar och kallar samman alla berörda.

Prot. 2021/22:104

28 april

*Socialtjänstens arbete
m.m.*

Vi tycker också att anhöriga, om den enskilde inte har något emot det, skulle kunna bidra till att kalla till en SIP. Det ökar individens egen makt, inflytande och delaktighet.

Vi behöver göra mycket i dag, men vi behöver också göra upp med vår historia. Individer och anhöriga har drabbats av den förda politiken under 1900-talet mot personer med funktionsnedsättning, och de övergrepp som den har medfört har inneburit många trauman. Det är en historia med tvångssterilisering, omyndigförklarande och orättvis särbehandling. Institutionsvården är ett mörkt kapitel i vår historia där våld, misskötsel och medicinska experiment förekom.

Jag kan förstå att man om man har drabbats personligen gärna skulle vilja glömma dessa hemska övergrepp och gå vidare. Men vi som samhälle har en skyldighet att minnas och säkerställa att historien inte upprepas.

Jag anser att en stor del av den förda politiken i mångt och mycket har osynliggjorts. Men den förda politiken ger också eko in i nutiden och i hur vi ibland ser på personer med funktionsnedsättning och även i hur vi bygger vårt samhälle med ständiga särlösningar i stället för att göra rätt från början. Men om historien inte blir känd och om upprättelse inte ges, hur ska vi som samhälle då lära av vår historia?

Det är därför väldigt viktigt med detta tillkännagivande. Inom ramen för detta hoppas jag att situationen för personer med funktionsnedsättning genom tiderna blir belyst på ett enhetligt sätt. En sanningskommission, en upprättelse, en ursäkt och en lärdom framöver är högst angelägna.

Herr ålderspresident! Jag kan också konstatera att detta är min sista debatt i kammaren. Jag vill rikta ett varmt tack till utskottets ordförande och vice ordförande, hela utskottet, utskottskansliet och kanslipersonalen i kammaren. Jag kommer att bära med mig denna erfarenhet för resten av mitt liv.

(Applåder)

Anf. 118 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD) replik:

Herr ålderspresident och ledamoten Fransson! Jag vill bara returnera tacket. Varmt tack, Margareta Fransson för att du har verkat i vårt utskott. Vi har haft glädjen att möta flera miljöpartister i utskottet. Du har precis som de andra bidragit med många erfarenheter som är viktiga i vårt gemensamma arbete. Vi har olika politiska uppfattningar, vi bryter dem mot varandra och ibland hittar vi gemensamma nämnare. Ett varmt tack för det arbete som du har gjort! Du kanske kommer tillbaka, vad vet jag. Lycka till i allt som kommer i din väg framöver!

Anf. 119 MARGARETA FRANSSON (MP) replik:

Herr ålderspresident! Jag tar tillfället i akt att replikera, för jag har inte haft så många sådana tillfällen här i kammaren.

Jag skulle vilja säga att det när man som jag kommer in under en mycket kort period är väldigt betydelsefullt att mötas av en varmhjärtad ordförande som bidrar och hjälper till. Man känner sig både välkommen och slipper trampa så mycket i klaveret.

(Applåder)

Anf. 120 BENGT ELIASSON (L):

Herr ålderspresident! Gandhi sa att varje samhälle bör bedömas efter hur det behandlar sina mest utsatta. Detta blev en grundvärdering som satte ut riktningen för vår gemensamma välfärd – för vårt Sverige.

Jag kommer att tala enbart om det tillkännagivande som föreslås under punkt 5, Vanvård och övergrepp som skett vid statliga inrättningar, herr ålderspresident.

Sverige har inte alltid varit till för alla sina medborgare, även om vi kanske lever i den tron. Ända fram i våra dagar, mycket nära i historien, finns det medborgare som har behandlats mycket illa. Ibland har de behandlats illa för att de tjänat som medel för kollektivets bästa, ibland har det sagts vara för deras eget bästa eller deras näras bästa.

Herr ålderspresident! Institutionsvården är en del av Sveriges historia som det sällan berättas om. Än i dag tystas berättelsen ned och tas inte på allvar. Nu är det dags att staten ger alla de människor som drabbats ett erkännande för det man har gjort möjligt och gräver djupt i sitt innersta efter hela sanningen bakom det som skedde och varför det återspeglas ända in i våra dagar. De drabbade, deras anhöriga och närstående behöver få upprättelse och ett erkännande, men de behöver kanske framför allt bli lyssnade på.

I vårt land har vi så länge som vi kan minnas levt i uppfattningen att de starka inte ska trycka ned de svaga. De ska inte plundra de svaga eller skaffa sig fördelar på andras bekostnad. Men trots detta blev några människor ett medel för folkmajoritetens mål, herr ålderspresident. Några ansågs inte passa in. Andra ansågs underlägsna. De fick uppleva folkhemmets verkliga baksida och skuggsida.

Det handlar om tvångssteriliseringar, lobotomier, tvångsomhändertaganden och medicinska experiment – kort sagt en människosyn som är förskräcklig och som vi i dag tar avstånd ifrån. Men den återspeglas även i dagens syn på människor, herr ålderspresident. Det handlar om icke önskvärda människor som på den tiden plockades bort och placerades på institutioner, och ja, ni känner igen vibbarna av vad som händer i dag.

Ett tydligt exempel på den människosyn som fanns i Sverige för inte så länge sedan är de experiment som genomfördes på sjukhuset Vipeholm i Lund. Vipeholm öppnades 1935 och stängdes 1982. När det var som störst fanns det plats för över 1 000 patienter. De människor som var intagna skulle i dag benämnas som personer med intellektuell funktionsnedsättning, men då kallades de sinnesslöa, obildbara idioter och svårskötta. De ansågs ligga samhället till last. Dessa människor skulle låsas in och gömmas undan, och de kunde användas som försöksdjur – de kände och upplevde ju inget.

Herr ålderspresident! Det är viktigt att minnas detta i vår tid och för framtiden, inte bara övergreppen i sig utan även att de ansågs rättfärdiga därför att de ansågs gynna majoriteten. Institutionerna ansågs vara för den enskildes bästa. Vi ska minnas detta för att hedra de drabbade och deras nära, och vi ska minnas det för att undvika att göra liknande misstag. Därför behövs den här sanningskommissionen, herr ålderspresident, och den måste följas av en officiell ursäkt från statens sida för de övergrepp som skedde på Vipeholmsanstalten och liknande institutioner.

Herr ålderspresident! Må det aldrig kunna hända igen.

(Applåder)

Prot. 2021/22:104

28 april

Socialtjänstens arbete

m.m.

Prot. 2021/22:104
28 april

Socialtjänstens arbete
m.m.

Kulturarvsfrågor

Anf. 121 MARTINA JOHANSSON (C):
Herr ålderspresident! Jag ska bara göra en rättelse, då jag yrkade på fel reservation tidigare. Jag yrkar bifall till reservation nummer 22.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 4 maj.)

§ 13 Kulturarvsfrågor

Kulturutskottets betänkande 2021/22:KrU6
Kulturarvsfrågor
föredrogs.

Anf. 122 CHRISTER NYLANDER (L):

Herr ålderspresident! Jag är mycket glad att kulturutskottet i detta betänkande slår fast att staten måste höja tempot och ambitionerna i försörjningsarbetet med det samiska folket.

Utskottet menar att staten måste skynda på återlämnandet av samiska kvarlevor, och för att göra det behöver man snarast utreda de juridiska, ekonomiska och praktiska förutsättningarna för att så ska kunna ske. Ett sammanhållet regelverk och en process som fungerar för identifiering och återbördande av samiska föremål och kvarlevor måste skapas. Det ska sägas att en hel del har gjorts och att en hel del håller på att göras, men tempot och ambitionerna måste höjas. Sverige ska vara ett internationellt föredöme på det här området.

Herr ålderspresident! Det finns en del politisk sprängkraft i frågorna kring kulturarv. Hanteringen av samiska kvarlevor är ju ett exempel på detta, men det finns många fler.

När nationer och nationalstater en gång skulle byggas var det viktigt att kunna visa upp en lång historia, gärna en ärorik sådan, och utifrån ett kulturarv – myter, museer, monument och berättelser – försökte man skapa en sammanhållning i det nya nationsbygget. I berättelsen om den nya nationen fanns det såklart också, som i alla berättelser, både inre och yttre fiender. Det är viktigt att komma ihåg detta: Nationer så som vi känner dem är en ganska ny företeelse, och en nation är faktiskt en uppiktad sak.

Frågan om en kulturkanon för att stärka sammanhållningen har gång på gång dykt upp i den kulturarvspolitiska debatten, herr ålderspresident. Personligen har jag en ganska avdramatiserad syn på det där med kanon. Det är klart att det finns vissa verk som är särskilt viktiga för att vi ska förstå vad det är att vara människa och för att vi ska förstå vad man tidigare har tyckt att det är att vara människa. Det finns också vissa verk som är särskilt viktiga för att vi ska förstå hur man förr har tänkt kring det svenska och hur vi nu tänker kring vad som är svenskt.

För egen del tycker jag att det är ganska bra att få vägledning när jag försöker stärka min egen bildning, men jag ogillar tanken att en statligt sanktionerad kanon – oavsett om det gäller litteratur, film, konst eller arkitektur – används för att forma mina tankar. Det där är två diametralt olika sätt att se på frågan om kanon: Antingen ser man den som ett verktyg för individens personliga bildning, utveckling och växande, eller också ser man den som statens sätt att försöka forma medborgarnas tankar rätt.

Som liberal är det självklart för mig att avfärda det där uppifrånperspektivet, men det är lika självklart att gilla underifrånperspektivet – det individuella underifrånperspektiv som också finns i kanondebatten. En kanon ska inte vara statens verktyg, utan den ska vara individens verktyg. På samma sätt ser jag på hela kulturarvet: Museer finns inte till för att lära mig hur jag ska tänka. De är inte statens verktyg för att få mig att tänka rätt, utan de finns till för att få mig att veta mer, tänka bättre och förstå lite ytterligare.

Den politiska sprängkraft som finns i kulturarvsfrågor syns ju också i konflikter – inte minst i militära konflikter, som den vi nu ser i Ukraina efter Rysslands attack. Men vi har sett liknande tendenser runt om i världen, där religiösa och världsliga arv förstörs av politiska skäl efter att ha sparats i generation efter generation.

Herr ålderspresident! Slutligen: Genom århundraden har det judiska folket gång på gång drabbats av antisemitiska attityder. Antisemitism förekommer i många olika delar av samhället och tar sig många olika uttryck. De fördomar om och fiendebilder av judar som har sin förankring i svensk och europeisk tradition och som i europeisk nutidshistoria har fått så katastrofala följder lever kvar.

Samtidigt har vi många svenskar som kommer från länder där antisemitism är statligt sanktionerad genom statskontrollerade medier, skolor och religiösa institutioner.

Oavsett varifrån antisemitismen kommer och var den återfinns i samhället innebär den att många människor utsätts och att deras frihet begränsas. Vi har ett särskilt ansvar att bekämpa antisemitiska attityder. Det har vi alla; det är ett ansvar som ligger på var och en av oss.

Det behövs en ökad medvetenhet om hur antisemitismen i Sverige tar sig uttryck i dag. I Malmö har det nyligen genomförts en kartläggning som visar att antisemitiska attityder bland stadens invånare sätter sin prägel på tillvaron för Malmös judiska befolkning. Bland annat undviker judiska elever att gå i vissa skolor. Det bör genomföras en liknande kartläggning i hela Sverige.

Det får heller aldrig förekomma att skolor undviker att diskutera antisemitism därför att ämnet anses vara känsligt.

Mot bakgrund av detta vill jag och Liberalerna att regeringen tar initiativ till en nationell kartläggning av förekomsten av antisemitiska attityder.

Herr ålderspresident! Med detta yrkar jag bifall till reservation 11.

Anf. 123 ÅSA KARLSSON (S):

Herr ålderspresident, ledamöter och åhörare! I dag debatterar vi kulturutskottets betänkande 2021/22:KrU6. Betänkandet innehåller 116 yrkanden i motioner från den allmänna motionstiden under detta riksmöte.

Jag vill börja med att ställa mig bakom reservation 1, men för tids vinning yrkar jag inte bifall till den. Jag yrkar avslag på övriga reservationer och bifall till förslaget i betänkandet.

Herr ålderspresident! Jag vill inleda mitt anförande med att beröra situationen i Ukraina. Vi befinner oss i en tid som vi för bara några månader sedan inte kunde föreställa oss. Det finns ett tydligt före den 24 februari och ett tydligt efter den 24 februari. Det är ett datum som vi aldrig kommer att glömma.

Europa befinner sig i krig. Ryssland har invaderat det demokratiska landet Ukraina, och vi får dagligen ta del av information om fruktansvärda händelser som utspelar sig i Ukraina.

Krig mot ett demokratiskt land är oförsvarbart, och att se hur civila drabbats är outhärdligt. Vi vet att civila mål har bombats – barnsjukhus med födande kvinnor, äldreboenden och civila boenden. Vi vet också att civila förvägras att komma i säkerhet; det är krigsbrott som vi måste ta kraftigt avstånd från. Människor – civila, män, kvinnor, barn och äldre – ska inte behöva svälta ihjäl för att de inte tillåts lämna den plats de befinner sig på. De ska inte behöva bli våldtagna, skjutna eller dödade.

Herr ålderspresident! I dag debatterar vi kulturarv. Utöver det mänskliga lidandet i Ukraina innebär Rysslands invasion också ett allvarligt hot mot Ukrainas kulturarv. Det menar bland annat Unesco, och FN-organisationen arbetar nu tillsammans med Ukrainas regering för att skyndsamt skyddsmärka byggnader och föremål.

Kulturarbetare som finns på plats i Ukraina vittnar om att den ryska militären visar mindre och mindre hänsyn till kulturbyggnader. Museer, teatrar, bibliotek och kyrkor har varit hårt utsatta i anfällen från ryska styrkor alltsedan kriget utbröt.

Det historiska museet i Tjernihiv, med flera verk av konstnären Marija Prymatjenko, totalförstördes i början av invasionen. Kloster och kyrkor förstördes också, till exempel katedralen i Charkiv, som knappt hunnit återställas sedan Ryssland senast förstörde den för nästan 100 år sedan. Katedralen återställdes 2009, men nu är den återigen förstörd.

Att sikta in sig på ett lands kulturarv är tyvärr vanligt i väpnade konflikter, och vi ser det ofta. Det handlar om psykologisk krigföring – om att sabotera och underminera en folkgrupp eller en nationell identitet. Kulturföremålen är viktiga för folket som bor i ett land. Kulturarvet är en del av identiteten och av historien. Det är det som förenar ett folk och ett land. Kulturarvet är något som enar.

Att avsiktligt förstöra ett kulturarv är ett krigsbrott. När FN-organet Unesco och Ukrainas regering nu försöker att skyddsmärka Ukrainas kulturarv handlar det till stor del om att senare kunna utkräva ansvar av Ryssland. Det handlar om att kunna samla information och data för att ha så mycket information som möjligt när frågan om krigsbrott blir aktuell och ska avgöras. Ukraina och Ryssland har båda skrivit under Haagkonventionen, som handlar om att skydda kultur och egendom i väpnad konflikt.

Historiens dom kommer att falla tungt på Vladimir Putin och den politiska ledningen i Ryssland. De bär det yttersta ansvaret för kriget, för krigsbrotten, för attackerna mot civila i Ukraina och för förstörelsen av kulturarv. En dag ska de också få svara för sina krigsbrott och tvingas att ta sitt ansvar.

Herr ålderspresident! Apropå Socialdemokraternas reservation är frågan om repatriering av samiska mänskliga kvarlevor och religiösa föremål otroligt viktig. Den ska framdeles främjas genom rättssäkra, transparenta och effektiva processer i samarbete mellan de berörda parterna.

Rättsliga förutsättningar finns i dag inom ramen för befintligt regelverk, vilket vi kunde se vid repatrieringen i Lycksele 2019, som var den största repatriering som någonsin gjorts i Sverige. Efter det har det skett ytterligare repatrieringar, bland annat till Ájtte, det svenska fjäll- och samemuseet i Jokkmokk.

Den 10–11 maj i år kommer det att hållas en konferens om repatriering just på det svenska fjäll- och samemuseet Ájtte i Jokkmokk. Konferensen sker i samråd med Sametinget och Riksantikvarieämbetet. Konferensens slutsatser kommer att vara en del av grunden för framtida repatrieringsprocesser.

Att utreda de juridiska förutsättningarna för identifiering och återbördande av samiska föremål och kvarlevor vore att störa en redan pågående process. Vi socialdemokrater tycker att processerna för repatrieringen bör ske inom ramen för det samiska självbestämmandet och i nära dialog med Sametinget, inte genom en utredning begärd av riksdagen och framtagen av regeringen. Det finns redan nu en pågående dialog mellan regeringen och Sametinget om just repatrieringsfrågan.

Dessutom är det viktigt att slå vakt om museernas självständiga roll gentemot regeringen och principen om armlängds avstånd. Att regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att analysera och föreslå hur museer ska arbeta med specifika föremål vore olämpligt.

De senaste åren har det skett ett flertal större reformer just inom urfolkspolitiken. En viktig reform är konsultationsordningen i frågor som rör samiska intressen. Den innebär att samiska företrädare ska involveras i alla frågor med samiskt intresse, till exempel hanteringen av kulturarv. Konsultationsordningen trädde i kraft den 1 mars i år och är alltså en alldeles ny ordning.

Den 3 november 2021, vilket också är alldeles nyligen, beslutade vi att införa en sannings- och försoningskommission som bland annat har i uppdrag att ta fram förslag på åtgärder för försoning i framtiden. Där ingår repatriering som en mycket viktig del.

Vi tycker därför att förslaget om en utredning förekommer viktiga initiativ som redan tagits för en förstärkt urfolkspolitik.
(Applåder)

Anf. 124 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Herr ålderspresident! Under brinnande krig i vårt närområde gör man nu sitt bästa och sitt yttersta för att rädda, skydda och gömma det ukrainska kulturarvet. Det är både sorgligt och förskräckligt att en stor del av deras kulturarv aldrig kommer att kunna visas upp igen till följd av förstörelse och stöld.

Det måste göras mer för att rädda kulturarvet. Våra länder har många berättelser som förenar oss.

Herr ålderspresident! Sverigedemokraterna har i flera mandatperioder lyft fram vikten av ett rikt och levande kulturarv. I det finns vår historia med berättelser från tidigare generationer. Vi kan genom det få en bättre förståelse för hur vi har utvecklats och för dagens traditioner, seder och bruk.

Det är av den anledningen vi i vår budget har flera satsningar kopplat till att synliggöra vårt kulturarv, inte minst genom att digitalisera det. Här måste man öka takten från regeringens sida. Under den här mandatperioden har man inte gjort en enda satsning kopplat till kulturarvet. Det är tydligt att nästa regering som intar Rosenbad inte kan vara en socialdemokratisk eller miljöpartistisk sådan. Engagemanget eller kunskapen från deras håll för vårt kulturarv finns inte.

Herr ålderspresident! Vårt immateriella kulturarv berättar om våra traditioner, vad vi äter och ätit och hur vi brukat. På Institutet för språk och folkminnen kan vi ta del av en förteckning över vårt levande kulturarv. När jag läste igenom den hittade jag några av mina högst personliga favoriter, nämligen spettekakan, den beridna högvakten, allemansrätten och givetvis fika.

Herr ålderspresident! Vi har motionerat om att stärka arbetet vid Institutet för språk och folkminnen. Där har vi en reservation, nummer 14, som jag vill yrka bifall till.

I betänkandet behandlar vi frågor som ligger vårt parti nära hjärtat. Vi har totalt fem reservationer, flest av alla partier. Vi har hela den här mandatperioden debatterat och motionerat om mer stöd till kulturarvet. Vi är det parti som lägger absolut mest pengar och som har den mest bearbetade politiken på kulturarvsområdet.

Det har på sistone uppdragats att länsstyrelserna inte har beredskapsplaner för hur länen ska skydda sitt kulturarv. I beredskapsplanen har man prioriterat matförsörjning och skyddsrum. Det kan man tycka är en god prioritering, men vi kommer att göra vad vi kan för att även kulturarvet ska inkluderas omgående. Vi vet av erfarenhet att krig kan bryta ut när man minst anar det. Då måste man ha en plan för vad som ska skyddas och i vilken ordning. Har vi inget kvar som berättar om vår historia, vad är vi då?

När jag ändå är inne på skydd och vård av vårt kulturarv kan jag säga att vi har motionerat om att öka digitaliseringstakten, inte minst för våra museer, som handlar en stor del av vårt kulturarv, men även för våra arkiv, bibliotek med mera. För oss handlar det inte bara om att skydda det för generationer framöver. För oss handlar det även, och framför allt, om att visa upp det för fler. Vårt kulturarv är vårt gemensamma. Det ska inte ligga undangömt i ett lager eller en källare. Det ska visas upp för oss alla.

Herr ålderspresident! Jag hoppas att nästa regering prioriterar vår gemensamma skatt: vårt kulturarv.

Anf. 125 CATARINA DEREMAR (C):

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 10, även om jag såklart står bakom samtliga reservationer från Centerpartiet.

Herr ålderspresident! Vårt kulturarv kan innebära både trygghet och stolthet. Äldre generationer berättar vidare för yngre generationer. Kulturarvet kan vara i det lilla och i det stora. Jag tänkte börja med det lilla: våra fäbodrar.

Våra fäbodrar är, trots relativt ringa omfattning, mycket viktiga bland annat för bevarande av den biologiska mångfalden, värdefull natur och byggnads- och kulturmiljöer och inte minst för att värna utrotningshotade husdjursraser. En fäbod förutsätter ett hållbart sätt att leva och på sitt sätt en cirkulär ekonomi i praktiken. Fäbodarna är välbesökta och därför viktiga för besöksnäringen. Fäbodbrukarna är företagare som behöver bra villkor för lönsamhet för att kunna verka. Då finns det en rad regler som man behöver anpassa mer för små företag som förädlar livsmedel.

Att öka kunskapsspridningen om fäbodbruket, underlätta generationsövergångar, ge bättre möjligheter att förebygga och skydda sig mot rovdjursangrepp på djuren och ge förutsättningar för ökad lönsamhet genom

bättre stöd och villkor är olika sätt att verka för att kulturarvet ska finnas kvar. Därför bör en samlad handlingsplan för att värna ett levande fåbodus bruk tas fram.

Hur kan man då lära om kulturarvet? I min hemkommun Tierp har vi gott om fina brukssamhällen som är väl värda att besöka. Här finns ett bra samarbete mellan kommunens grundskolor och det ideella föreningslivet. Eleverna i kommunens grundskolor får ett slags kulturarvsgaranti, kan man säga. En gång per läsår får eleverna besöka bruken och lära sig om livet och den järnhantering som var aktuell för våra bruk tidigare. I Söderfors har vi ju fortfarande ett bruk som är i full gång.

Bakgrunden är hämtad ur läroplanen, och satsningen är initierad av kultur och fritid i Tierps kommun. Man har tillsammans med föreningarna på de olika bruken och hembygdsföreningar utarbetat en plan för att eleverna ska få se att det som de läser om i historieböckerna faktiskt finns runt husknuten.

Detta är ett praktiskt exempel på hur barn får lära sig om sin omgivning och sin närmiljö och i detta fall föra kunskapen om kulturarvet vidare. Här möts också flera generationer, och jag är övertygad om att man lär av varandra. Eleverna i första klass besöker Vendel, som är en historiskt intressant plats för alla. I nian är man i Tobo bruk. Däremellan hade jag kunnat berätta om alla våra bruk. Man klarar av ett per läsår. Men jag ska spara det. Det kan ju vara någon annan debatt som behöver lite bruk.

Jag vill också säga något om det kulturarv som vi nu på alltför nära håll ser förstöras eller riskera att förstöras. Kriget i Ukraina visar detta med skrämmande tydlighet. Ryssland utradar aktivt det ukrainska folkets kulturarv. Samma fenomen återfinns i historien, från nazisternas plundring av Europa under andra världskriget till talibanernas sprängningar av buddistiska helgedomar i Afghanistan.

Herr ålderspresident! Naturligtvis är det mänskliga lidandet det första vi tänker på. Men kulturarvet är ändå något som vi ska ha kvar den dag när kriget är slut och man återigen ska bygga upp sitt land. Jag hoppas verkligen att Sverige kan vara behjälpligt på många sätt. Det handlar om landets konstskatter, böcker och historiska föremål. De kommer att spela en mycket stor roll för de människor som lever kvar och för dem som återvänder till sitt hemland när kriget är slut.

Kulturarv i vår egen historia kan också vara något man önskar inte hade inträffat. Men det går inte att suddas ut, utan vi får bära med oss de misstag som tidigare generationer gjort. Mina partivänner i konstitutionsutskottet har i en kommittémotion lyft upp ämnet hågkomst. Centerpartiet vill ge Forum för levande historia i uppdrag att berätta, beskriva och förklara hur Sverige har behandlat samer, tornedalingar och andra nationella minoriteter – detta för att inte glömma och kanske ge någon upprättelse.

Anf. 126 VASILIKI TSOUPLAKI (V):

Herr ålderspresident! Museer och arkiv är folkbildande institutioner. De är också bärare av vårt kulturarv, institutioner för vårt kollektiva minne och arenor för kulturella möten och olika konstnärliga uttrycksformer.

Ett vanligt år lockar Sveriges museer till sammanlagt runt 28 miljoner besök över hela landet. Det var ett tag sedan det var så, men nu när verksamheten kan återgå till det normala och nå tidigare besöksantal är det viktigt att insatser görs för att museerna ska kunna fullfölja sitt uppdrag i

alla delar. Tyvärr har kulturarvssektorns behov inte vägt tillräckligt tungt de senaste åren, och därför vill jag yrka bifall till reservation 7 som innehåller flera förslag för att stärka sektorn.

Fri entré till statliga museer är ett sätt att sänka trösklarna och öka människors tillgång till kultur och konst. Genomförandet av fri entré-reformen var en viktig del av Vänsterpartiets överenskommelse med regeringen på kulturområdet under förra mandatperioden. Det är av stor betydelse att vårt gemensamma kulturarv blir tillgängligt för alla oavsett storlek på plånbok.

När Riksrevisionen gjorde sin granskning av fri entré-reformen konstaterades att den möjliggjorde för museerna att nå ut bredare, och ett arbete med att tydliggöra reformen har därefter påbörjats.

Många museer har pekat på behovet av tillskott till stödet för att kunna täcka de ökade kostnader som blir när fler har möjlighet att besöka museerna.

Herr ålderspresident! Vänsterpartiet menar att fri entré är ett viktigt sätt att tillgängliggöra kulturarvet och samlingarna men att finansieringsmodellen behöver finslipas så att ett ökat antal besökare inte blir något negativt som urholkar budgeten för andra viktiga uppgifter.

På längre sikt vill vi också att fler museer ska omfattas. I tidigare budgetmotioner har vi till exempel föreslagit att utöka reformen till att även innefatta Tekniska museet.

På regional nivå har många läns museer tagit bort sina avgifter, vilket ger stor potential att nå människor i hela landet.

Vi vill att museerna ska ses som en del av en kulturell allmännytta som alla invånare har rätt till – en gemensam skatt – och föreslår att regeringen tillsätter en utredning för att möjliggöra en utbyggnad och utveckling av fri entré-reformen så att även läns museer, stiftelse museer och kanske en del privata museer kan inkluderas.

Herr ålderspresident! Flera av de statliga museerna har samlingar som är bland Europas största, och de är av stort värde även för den internationella forskningen. Till exempel har både Statens historiska museer och Naturhistoriska riksmuseet runt 11 miljoner föremål var i sina samlingar, vilket är helt otroligt.

Att dessa samlingar tas om hand är avgörande. Att förvalta en samling innebär mycket arbete och kräver många olika specialistkompetenser. Det har på senare år kommit många larm från museisektorn om att resurserna är för små för att man ska kunna ta hand om samlingarna på ett bra sätt och att de därför riskerar att förfalla. För att ta ett exempel kräver bara tavelmålningen på Skokloster runt 200 årsarbeten för att räddas, och på vissa håll saknas rätt typ av magasin.

Som ni hör behövs det medel för att museerna ska få en chans att komma i fatt i arbetet med att säkra samlingarna, och det brådskar.

Samtidigt som resurser för befintliga samlingar saknas fylls det hela tiden på med nya föremål, vilket också lyfts upp i tidigare budgetar. Myndigheten Statens historiska museer har i uppgift att omhänderta alla arkeologiska föremål som Riksantikvarieämbetet tilldelar dem.

På grund av många större infrastrukturprojekt och ett ökat bostadsbyggande grävs ett stort antal föremål fram, och i dag säger många läns museer att de saknar möjlighet att ta emot dessa föremål. Då landar det i stället på Statens historiska museer att ta emot dem, för de kan inte säga nej. Men det saknas rätt förutsättningar, och Statens historiska museer kan inte styra

detta flöde. Man behöver därför få en ersättning för att kunna ta hand om alla fynd. Annars blir föremål liggande utan att registreras och tas om hand, och de blir då inte heller sökbara för forskare. Dessutom riskerar de förstås att bli förstörda.

En annan stor uppgift för museerna är digitaliseringen, och här behövs också ökade resurser. Detta tas även upp i återstartsutredningen, som nyligen var ute på remiss. I en tid av hög arbetslöshet vore det lämpligt att göra en satsning som betyder mycket för museisektorn och för tillgängliggörandet av landets samlingar för alla invånare.

Vi föreslår ett nytt sysselsättningsprojekt liknande det lyckade Access som pågick 2006–2009 och gav över 1 000 personer jobb inom kulturområdet. Detta skulle ge kulturarvssektorn ett välkommet tillskott.

Det finns också behov av att fortbilda befintlig personal i digitalisering, exempelvis i att göra digitaliserade upplevelser för besökarna. Detta har Vänsterpartiet motionerat om.

Herr ålderspresident! Jag är väldigt glad att utskottet fick till ett nästan enhälligt beslut om att regeringen behöver göra mer för att snabba på processen kring återlämnandet av samiska föremål och kvarlevor. Vi vet att viktiga steg har tagits de senaste åren, men vi menar att det går för långsamt och att resurserna för att jobba med dessa frågor är för små.

Vänsterpartiet har därför lyft upp att Sametingets etiska råd behöver få ökade resurser för att hantera dessa komplexa frågor.

Jag är lite förvånad över att Socialdemokraterna inte ville vara med och utforma utskottets ställningstagande utan reserverade sig. En invändning var att initiativet ska komma från den samiska gruppen, inte från riksdagen. Men givetvis är det från den samiska gruppen påtryckningarna kommer; man tycker att det går för långsamt.

En annan invändning från Socialdemokraterna var att vi har fått konsultationsordningen, som ska ge samerna större inflytande. Det är intressant att det var ett tungt vägande skäl i denna fråga men inte i det stora beslutet om gruvan i Gállok för bara några veckor sedan. Då var konsultationsordningen inget hinder för att ta det viktiga beslutet – ett beslut som helt uppenbart gick på tvärs med en tydlig opinion hos den samiska befolkningen, så besvikelsen är därför stor.

Jag tycker att även detta är en fråga för oss i kulturutskottet, för gruvfrågan kan inte reduceras till bara en näringsfråga. Det är också en fråga om bevarande av världsarv, traditioner, kultur och miljö. Det finns därför också invändningar från internationella organ som Unesco och även från Riksantikvarieämbetet.

Jag beklagar att man bara hänvisar till konsultationsordningen när man vill slippa vidta de åtgärder som utskottet föreslår men inte när det gäller öppnandet av nya gruvor. Det är sådana här svåra frågor som verkligen prövar om vi tar urfolkskonventionen på allvar.

I förra veckan, när vårändringsbudgeten kom, tog man dessutom pengar från Sametinget som de hade fått för att genomföra konsultationsordningen och gav till länsstyrelserna. Även det var ett misstag.

Det är utmärkt att man tillsätter en sannings- och försoningskommision för att hantera vår historia, men det vore också på sin plats, menar vi från Vänsterpartiet, att sluta att begå nya övertramp och utöva maktmissbruk i dag.

Anf. 127 ROLAND UTBULT (KD):

Herr ålderspresident! Jag ställer mig bakom Kristdemokraternas reservation nummer 18.

Jag instämmer i den beskrivning av krigets oerhörda inverkan på kulturarvet som flera talare här har varit inne på.

Kunskapen om sitt eget kulturarv, det materiella såväl som det immateriella, skänker människor trygghet i deras identitet. Det är nödvändigt för att vi ska kunna möta och känna respekt för andras kulturer och traditioner och är en stark friskfaktor genom att stärka känslan av sammanhang.

Människor intresserar sig alltmer för sina rötter och sitt kulturarv, och detta märks inte minst i tv-program där människor får hjälp med att ta reda på och förstå historien om sin bakgrund. På sociala medier ser vi att grupper startas där människor samlas kring en gemensam uppväxtort och utbyter gamla bilder från sin hemmiljö. Själv finns jag med i Facebookgrupper som tar upp historiken runt Öckerö och de tio öarna i Öckerö kommun i Bohuslän.

Ett viktigt område inom kulturarvssektorn är det flytande kulturarvet. Ett exempel är fisketraditionen på västkusten med anor från flera hundra år tillbaka i tiden. Olika typer av fiskeredskap och båtarnas konstruktioner är kunskap som faktiskt fortfarande går vidare mellan generationer längs Bohuskusten. Fisket är dessutom en basnäring. Havet ger oss proteinrik mat, och även om yrkesfiskarna har decimerats i antal till runt 1 000 personer utför de ett uppdrag som bör prisas, menar jag.

En annan viktig fråga inom kulturarvsområdet som flera här har varit inne på är den om samernas rätt till samiska kvarlevor i museisamlingarna. Trots de vägledningar och etiska regler som utarbetats har inte en samsyn nåtts, vilket förstärks av regeringens saktfärdighet i frågan. Staten bör, som en del i försoningsarbetet med det samiska folket, skynda på återlämnandet av samiska kvarlevor genom att ta ett större ansvar för de rättsliga, ekonomiska och administrativa processerna.

Herr ålderspresident! Ett annat område som kanske inspirerar mig mest av allt är det immateriella kulturarvet. Det handlar om dialekter, traditioner och folkminnen, men det handlar också om de värderingar som format och formar våra liv.

När jag ser tillbaka på min barndom ser jag att det var väldigt olika då jämfört med nu. Den tidens händelser och möjligheter, till exempel inom teknologi, var helt annorlunda, men grundvärdena består. Ditt är ditt och mitt är mitt – äganderätt – samtidigt som man fostrades till att vara generös och dela med sig och att vara mot andra som man vill att de ska vara mot en själv – att mötas och möta med respekt.

Ordet dygder har ofta haft en dålig klang men handlar om förhållnings-sätt mot varandra och gentemot sig själv. Dygderna har diskuterats bland människor i alla tider och skapat många yttre och inre konflikter. Man skulle kunna säga att man lever i relation till olika dygder som ställer till det och som skapar dessa ständiga inre konflikter mellan vad som är rätt och fel, lämpligt och olämpligt och så vidare.

Aristoteles formade några dygder. Den främsta var klokhet, men det var även rättrådighet, måttfullhet och tapperhet. Teologen och filosofen Thomas av Aquino, som förresten också var helgon, listade följande dygder: tro, hopp och kärlek. Dessutom räknas följande dygder, med sina

konfliktytor, in i raden: generositet, i motsats till att hålla fast vid sitt eget, och medmänsklighet, i motsats till att se ned på den ”svage”.

Herr ålderspresident! Det är valår, och vilka demokratiska dygder ska vi då följa? Och var hämtar vi dem? Är det dags att återigen aktualisera de värderingar som präglade olika rörelser i demokratins början i vårt land? Arbetarrörelsen, nykterhetsrörelsen och frikyrkorörelsen blev starka och vägledande krafter som formade demokratin i vårt land. År 2021 var det 100 år sedan både kvinnor och män för första gången fick rösta i val till riksdagen. I januari 1922 intog de första kvinnliga ledamöterna sina platser i riksdagen.

Kvinnor och män, fattig och rik – var och en hade en röst. Alla gavs möjlighet att uttrycka sin åsikt inför de beslut som togs gemensamt. Det upparbetades demokratiska dygder – att man lärde sig att respektfullt lyssna på andra, argumentera för sin sak och bedöma vad som var sant. För sanningen är en kraft i sig. Och detta är fortfarande dygder att ta till sig, inte minst under ett valår.

Anf. 128 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Herr ålderspresident! Kulturarvet, de materiella och immateriella uttrycken för mänsklig påverkan, är sammanhållande och utbildande men långt ifrån statiskt. Det är centralt att vi i en demokrati betraktar vårt kulturarv som något som ständigt förändras och omformuleras. Därför blir det oerhört viktigt att stå upp för öppenhet, att vårda arvet från tidigare generationer och att ta ansvar för dem som lever här i dag och för dem som kommer att utgöra vår framtid.

Sveriges museer är viktiga för både lärande och bildning samt som förvaltare av kulturarv och historia. Vi lägger största vikt vid museernas roll som självständiga institutioner. Museernas verksamhet ska präglas av kunskapsuppbyggnad och hög kompetens inom respektive ämnesområde. Offentligt finansierade kulturinstitutioner, såsom museer, ska inte politiseras och styras av ideologiska pekpinnar. De ska självfallet vila på en demokratisk grund, men innehållet ska i så hög utsträckning som möjligt vara fritt.

Herr ålderspresident! Reformen om fri entré på statliga museer har i första hand gynnat vuxna innerstadsbor och turister. I stället vill vi moderater möjliggöra för våra statliga museer att nå ut till fler grupper över hela landet. I detta avseende bör exempelvis samarbetet mellan skolor och museer vara prioriterat. Den digitala tekniken ger också museerna helt nya möjligheter att nå ut, oavsett dag eller tid på dygnet. Inte minst under pandemin har vi sett hur olika museer har funnit olika digitala lösningar för att visa sina samlingar och för att nå publiken.

Herr ålderspresident! Balansgången mellan nytt och gammalt, mellan bevarande och innovation, är sällan enkel, men de behöver inte alltid stå i motsats till varandra. Vid utformningen av nya bostadsområden, till exempel, och offentliga miljöer är det också helt centralt att vårda det kulturarv som finns under jord. Därför är det särskilt viktigt att samverka mellan kommunerna å ena sidan och Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna å andra sidan fungerar effektivt och att lagstiftningen tillämpas enhetligt.

Exploatering av mark vid byggande eller utökning av verksamheter innefattar många gånger även arkeologiska utredningar. Kostnaderna för de

utredningarna är ofta höga och tiden från ansökan till genomförande många gånger orimligt lång.

Vi anser därför att regeringen bör se över om dagens kostnadsansvar vid arkeologiska utgrävningar är optimalt eller om det finns andra sätt att fördela kostnaderna för de arkeologiska utgrävningarna.

Herr ålderspresident! En annan sak som vi moderater ser allvarligt på är att Sverige saknar en immunitetslagstiftning för konstföremål. Den utlånande staten vill veta att den får igen konstföremålen. Den kräver därför en lagstiftning som ger immunitet åt konstföremålen, som annars kan bli föremål för beslag om någon påstår att vederbörande har rätt till föremålen. Ett antal museer har tvingats ställa in utställningar eftersom Sverige fortfarande saknar en immunitetslagstiftning som ger utländska konstföremål juridiskt skydd.

Vi efterfrågar därför en utredning om en sådan lagstiftning för att juridiskt skydda de utländska konstföremål som har lånats ut till svenska museer.

Sedan många år tillbaka är Sverige en betydande fordonsnation. Det är viktigt att bevara och ha möjlighet att utveckla det. Till det rullande kulturarvet räknas fordon som är 30 år och äldre. Motorhistoriska fordon och museer bör uppmuntras från samhällets sida på ett bättre sätt. Det finns hundratusentals entusiaster som är engagerade i att värna det rullande kulturarvet med veteranfordon.

Det ställs tyvärr krav från samhället som är försvårande och direkt hindrande för bevarandet och utvecklingen av det rörliga kulturarvet. Det kan konstateras att det är över tre år sedan som riksdagen beslutade om ett tillkännagivande som rörde just det motorhistoriska kulturarvet.

Vi vill därför att regeringen utreder förutsättningarna för hur staten kan säkerställa att det samlade rörliga kulturarvet skyddas.

Sist men inte minst vill jag lyfta fram den viktiga frågan om repatriering av samiska kvarlevor, herr ålderspresident.

Ett arbete i försoningsprocessen mellan Sveriges samiska ursprungsbefolkning och svenska staten är återbördandet av samiska kvarlevor och ceremoniella föremål som finns i svenska museala samlingar, så kallad repatriering. Samerna har länge krävt att mänskliga kvarlevor och heliga ceremoniella föremål som finns i statliga samlingar ska återlämnas. Trots detta är det bara ett fåtal som har återlämnats.

På urfolkens dag den 9 augusti 2019 återbördades kvarlevor från ett tjugofemtal individer vid en offentlig repatrieringsceremoni i Lycksele och återfördes till sin ursprungliga viloplats på Gammplatsen, där de grävdes upp så sent som på 1950-talet.

Sedan 2018 finns en ny museilag på plats som tydligt uttrycker att museer ska delta i repatriering. Sametinget och Riksantikvarieämbetet har för det syftet tagit fram en vägledning för repatrieringsarbetet, och Historiska museet har här ett huvudansvar bland museerna.

Vi moderater anser att det är vällovligt med en vägledning, men långt ifrån tillräckligt. Vi anser att det är viktigt att staten skyndar på återlämnandet av samiska kvarlevor och ceremoniella föremål, då detta är en viktig del i försoningsarbetet med det samiska folket, och att svenska staten tar ett större ansvar för dessa processer, både rättsligt, administrativt och finansiellt.

Därför är det mycket glädjande att riksdagen nu har en majoritet för ett tillkännagivande, med bara Socialdemokraterna emot, som anser att regeringen bör titta just på de juridiska, ekonomiska och praktiska förutsättningarna för att nå ett sammanhållet regelverk för identifiering och återbördande av samiska föremål och kvarlevor.

Avslutningsvis, herr ålderspresident, vill jag yrka bifall till Moderaternas reservation nummer 17.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 4 maj.)

§ 14 Kultur och fritid för barn och unga

*Kultur och fritid för
barn och unga*

Kulturutskottets betänkande 2021/22:KrU9
Kultur och fritid för barn och unga
föredrogs.

Anf. 129 CHRISTER NYLANDER (L):

Herr ålderspresident! Det sägs ofta av oss politiker att barnkultur är så viktig och att den måste prioriteras. Visst görs det en hel del. Jag är nöjd med de satsningar som regeringen har gjort inom ramen för januariavtalet för att lyfta fram läsning. Den lässtrategi som kom på plats var väldigt viktig. Men mer behövs.

För mig är detta, herr ålderspresident, en djupt ideologisk fråga. Det är i möte med kulturen som barn ser nya sätt att leva. Det är i filmer, romaner, serier, pjäser och musikaliska subkulturer som de hittar nya och annorlunda sätt och annorlunda livsval än de som är självklara i deras eget närmaste sociala sammanhang.

För ett barn som inte möter mycket kultur av olika sort i unga år blir livet fattigare. Det gäller inte bara för barnet i sig utan också för livsval och livschanserna. Det blir färre livschanser att välja mellan för de barn som möter mindre kultur.

Det är tre saker som bör prioriteras framöver. Det är inte det enda som behövs, men det är vad vi i Liberalerna tycker behöver prioriteras när det gäller barnkultur. Av naturliga skäl blir det fokus på skolan. Det är kanske inte helt ovanligt när det gäller liberaler.

1. Skolbiblioteken måste finnas på alla skolor och för alla elever. Det ska vara bemannade sådana, och det ska vara mer läsning i skolan.
2. Kulturskolan ska vara tillgänglig för alla elever och till rimliga priser. De praktiska problem som finns på en del orter måste lösas.
3. Det ska vara mer kultur i skolan och en bättre struktur för att ta emot. Det måste vara enklare att ta emot kultur och scenkonst och andra kulturyttringar i skolan.

Det måste bli enklare för skolorna att ta emot scenkonsten, annars blir det svårare för eleverna att möta den. Av det skälet behövs en strukturerad dialog mellan stat, regioner och kommuner.

Det finns kommuner och regioner i Sverige som sköter detta alldeles utmärkt. Det finns också länder i vårt närområde som sköter detta alldeles utmärkt. Av alla dessa goda exempel måste vi lära oss, och de måste spridas.

Målet ska vara att varje elev ska garanteras återkommande kulturaktiviteter under varje år i skolan. Med detta, herr ålderspresident, yrkar jag bifall till reservation 5.

Anf. 130 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Herr ålderspresident! Kulturen för barn och unga är ett av de viktigaste områdena som vi som arbetar med kulturfrågor har. Det gäller också för oss som har haft förmånen att utbilda ungdomar i ungdomsskolan i Sverige.

Ungas och ungdomars intresse för kultur och konstnärligt skapande är ibland lite sisådär. Vår uppgift som politiker är dock att se till att det kan tillvaratas på ett bra sätt och stimuleras.

Ett levande kulturliv breddar möjligheterna för livslångt lärande och livslånga bildningsresor. Att tillgängliggöra kultur är en del i arbetet att bryta utanförskap och förbättra integrationen. En stor del av vårt fokus ligger på alla barns och ungdomars rätt till kultur, och vi prioriterar särskilt barn och ungdomar från socioekonomiskt utsatta miljöer.

Vi anser att barns och ungas rätt till kultur bör prioriteras just för att vi ser att kulturen har ett arbete att göra med att nå ut till barn och unga från grupper som i lägre grad tar del av olika kulturyttringar. Ofta är det i unga år som människors intresse för kultur och konstnärligt skapande bäst kan tillvaratas och stimuleras. Ett levande kulturliv breddar möjligheterna, som jag redan tidigare sa, för livslångt lärande och livslånga bildningsresor.

Herr ålderspresident! I detta betänkande har vi också en del som tar upp hedersrelaterat våld. Det är några saker som är väldigt viktiga i betänkandet.

Ungdomsstyrelsen, den nuvarande Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, gav 2009 ut rapporten *Gift mot sin vilja*. Den visade att cirka 70 000 unga människor i Sverige var oroliga för att inte själva få välja partner eller vem de skulle gifta sig med. Även Socialstyrelsens rapport *Frihet och familj* från 2007 visade att den vanligaste orsaken till att unga omhändertaras och placeras i skyddat boende var hedersrelaterat våld och förtryck. Det handlade om att de själva inte fick välja partner samt att de var allvarligt hotade om de inte följde familjens krav.

Om man utgår från Socialstyrelsens och Ungdomsstyrelsens nu ganska gamla siffror och tittar på de nationellt viktade studierna och de lokala kvantitativa sådana som har gjorts i Malmö och Stockholm hamnar medeltalet på ungefär 10 procent av de unga från högstadiet och upp till 25 års ålder. Det skulle innebära att 100 000 personer bland unga är utsatta för detta. Utöver det tillkommer också vuxna. Det här är en allvarlig fråga som vi bör ta på allra största allvar, för resultaten visar att vi har ett stort arbete att göra.

Under alliansregeringen, den 1 juli 2014, trädde lagen mot äktenskapstvång i kraft. Den innebär att det utöver att det är straffbart att tvinga någon att gifta sig också är brottsligt att pressa någon att gifta sig mot sin vilja. Även försök och förberedelse till äktenskapstvång är kriminaliserat liksom

att lura någon att resa utomlands i syfte att han eller hon ska giftas bort genom tvång eller utnyttjande.

Därutöver kan brottet barnåktenskapsbrott ge fängelse i högst fyra år. Genom denna brottsrubricering blir det straffbart att förmå eller tillåta ett barn att ingå ett äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse. Dessutom har en ny särskild straffskärpningsgrund införts som innebär att om ett motiv för brottet har varit att bevara eller återupprätta heder ska det ses som en försvårande omständighet vid bedömningen av straffvärdet.

Herr ålderspresident! Därför anser vi att det som ett led i arbetet med att främja mänskliga rättigheter och för att vår plan för ett starkare Sverige ska kunna uppfyllas behövs en utökad information, opinionsbildning och annat förebyggande arbete mot att unga blir bortgifta mot sin vilja. Detta inkluderar informations- och stödåtgärder, till exempel på flygplatser, som vänder sig till unga som står i begrepp att föras utomlands med flyg.

För i Sverige ska alla, oavsett kön, sexuell läggning, funktionsnedsättning eller härkomst, själva få välja vem man gifter sig med.

Därför, herr ålderspresident, vill jag avslutningsvis yrka bifall till Moderaternas reservation nummer 8.

Anf. 131 CASSANDRA SUNDIN (SD):

Herr ålderspresident! Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservation 9.

Kultur för barn och unga utgör en av grundpelarna i arbetet med att ge goda förutsättningar att utvecklas till självständiga individer genom tillgång till kulturella uttrycksformer samt kunskap och resurser för eget skapande och deltagande i samhällslivet.

Barns rätt till kultur är en del av barnkonventionen. Den slår fast barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad efter ålder samt till att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.

Vad som också är en grundläggande rättighet är att själv få bestämma partner. Trots det har en utveckling skett där allt fler unga känner att de inte kan välja partner fritt.

En undersökning från 2009 visade på att det kunde vara över 70 000 unga i Sverige som upplevde begränsningar vad gäller val av partner – begränsningar som oftast kom från den närmaste familjens förväntningar eller krav. Det finns inga återkommande undersökningar som kan visa på hur läget förändras eller utvecklar sig. Det är dock viktigt att få grepp om situationen och att kunna sätta in åtgärder för att hindra att unga tvingas gifta sig med någon som de inte själva valt. Därför behövs återkommande undersökningar på området.

Enligt statistik från Brottsförebyggande rådet har det under åren 2015–2019 inkommit totalt 475 polisanmälningar rörande äktenskaps-tvång och vilseledande äktenskapsresa. Enligt svensk lagstiftning ska äktenskap vara en frivillig handling. Europarådets parlamentariska församling fastslog år 2005 att tvångsäktenskap kränker individens mänskliga rättigheter, och brottet får inte i straffprocessen rättfärdigas med kultur, tradition, sedvänja, religion eller så kallad heder.

Herr ålderspresident! Ett område inom ungdomspolitikerna som diskuteras länge men där många problem fortfarande kvarstår är den växande psykiska ohälsan. Kulturaktiviteter spelar en stor roll gällande välmående

och hälsa, såväl fysisk som psykisk. Exempel på detta är idrott, friluftsliv, litteratur och musik.

Något som orsakar psykisk ohälsa hos barn och unga är mobbning i skolan. Att vara utsatt för mobbning i tidig ålder påverkar och formar ens vuxna jag och kan få stora psykiska konsekvenser för resten av livet. Alla år av systematisk mobbning i grundskolan har format mig och orsakat svårigheter som jag får leva med än i dag. En meningsfull fritid var helt avgörande för att orka gå till skolan över huvud taget. I mitt fall var det hästsporten och stallet som räddade mig, men även musiken och friluftslivet.

Fritidsaktiviteter ger också viktiga förebilder i form av ledare, lärare och tränare. Om en trygg hemmiljö inte finns är det av yttersta vikt att andra vuxna kan finnas där, även utanför skoltid.

Bris släppte en rapport 2018 som visade att barns livsvillkor behöver förändras för att vända den negativa utveckling rörande psykisk ohälsa som pågått under väldigt många år. Förändringarna gäller bland annat att utforma en skola som främjar psykisk hälsa och att skapa förutsättningar för en omsorg där rätt insatser i rätt tid sätts in när barn mår dåligt.

Bris rapporterar också om forskning, beskrivningar av hur barn mår och deras oro för vad som ska ske om de ber om hjälp. Barn berättar också om bristfällig information från vården, brutna tystnadslöften och brist på delaktighet i sin egen vård. Föräldrar som inte kan eller orkar stötta och att skolan inte förmår ge rätt stöd tas även upp. Detta ger viktiga signaler om hur situationen ser ut.

Herr ålderspresident! Det nordiska samarbetet är också viktigt för hela området som rör kultur och fritid för barn och unga. Nordisk kulturkontakt är en mötesplats med syfte att bland annat stärka och främja den nordiska språkliga och kulturella närvaron i Norden. Plattformen är viktig för att Nordiska ministerrådet ska ha möjlighet att genomföra de politiska prioriteringarna i det nordiska kultursamarbetet. Den administrerar viktiga stödprogram för konst och kultur, till exempel programmet Norden 0–30.

Det stöder barns och ungas egna projekt med syfte att stärka deras organisering, inflytande och deltagande i politiska, kulturella och sociala aktiviteter. Norden 0–30 har upprättats av Nordiska barn- och ungdomskommittén, där målgruppen är barn och unga upp till 30 år.

Alla barn behöver bli sedda och bekräftade. Det är en förutsättning för att utvecklas efter egna förutsättningar men även för att våga drömma, sätta upp mål och sedan nå dit. Att från tidig ålder skapa både gott självförtroende och en god självkänsla lägger grunden för den mentala utvecklingen. Som Pippi Långstrump sa: Det har jag aldrig provat förut, så det klarar jag säkert!

Det viktigaste att komma ihåg när det gäller politik för barn och unga är att det är bättre att skapa välmående hos barn än att försöka laga trasiga vuxna.

Anf. 132 CATARINA DEREMAR (C):

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 3 i betänkandet även om jag även här står bakom samtliga Centerpartiets övriga reservationer.

Jag ska inledningsvis prata om Skapande skola. Skapande skola stimulerar de ungas kreativitet och skapar möten med professionella kulturskapare. Det är viktigt att alla får tillgång till ett brett kulturutbud i hela landet

och att alla barn får möta många olika kulturyttringar så att de kan finna sina egna uttryck. Vi som är i den här kammaren just nu vet också att kultur är bra för hälsan.

Det finns därför flera skäl för att satsningen på Skapande skola på sikt bör breddas till att gälla även gymnasieskolan. Det skulle vara ett sätt att ge professionella kulturskapare fler arbetstillfällen på skolor när de arbetar med barn och kultur.

En meningsfull fritid med vettiga vuxna är bland det bästa för att barn ska växa upp och bli trygga individer. Men vi vet att det ser olika ut. Tyvärr har inte alla barn den förutsättningen. Det händer att barn måste tillbringa delar av sommarlov eller andra lov ensamma utan tillsyn av någon vuxen, när det är som värst, eller inte ens i sällskap av andra barn. Särskilt sommarlovet är krångligt att planera om familjens resurser är knappa och nätverket litet. Speciellt för ensamstående föräldrar kan det vara extra kämpigt att få ihop vardagen.

Det är för alla dessa barn som fritidsverksamhet och gratisaktiviteter som anordnas av eller i samverkan med det ideella föreningslivet på sommarlovet och andra lov är särskilt betydelsefulla. Skollagen och barnkonventionen behöver följas, och kommunerna behöver arbeta fram en långsiktig plan för att barn inte ska behöva vara ensamma på loven.

Herr ålderspresident! Betänkandet innehåller en rad olika ämnen. Det finns också stycken om digitalisering, vilket är en stor del av barns liv.

Det finns många fördelar med den digitala utvecklingen, men det finns också vissa negativa aspekter som tyvärr är svåra att stoppa eller bromsa. Inte minst är det väldigt många unga som råkar illa ut på olika sätt. Jag tänker då på när sociala medier eller spelmiljöer för en del riskerar att vara en otrygg plats.

Det finns regler kring hot och hat, men det finns också andra typer av kommentarer och ageranden som hindrar ungas yttrandefrihet och gör stor skada för unga människor. Staten och berörda myndigheter bör bidra till att främja en bred dialog i samhället om hur ett bättre samtalsklimat kan åstadkommas på nätet. De unga förtjänar ett bättre umgängesklimat. Ideella organisationer som erbjuder stöd och råd till unga för en trygg miljö på nätet bör få ett ökat stöd. En trygg internetmiljö är en angelägen fråga och en fråga om jämställdhet.

Jag anser att webbfiler mot nätpornografi bör införas i datorerna på landets samtliga förskolor och skolor. I dag har två av tre kommuner genomfört det på frivillig väg, och det är väldigt positivt. Men det finns fortfarande barn i övriga kommuner, och de är ganska många.

Allt fler barn och unga utsätts för olika typer av trakasserier på nätet. Det är viktigt att såväl skolan som andra samhällsfunktioner verkar för att barn och unga i Sverige ska ha en trygg internetmiljö.

Anf. 133 ROLAND UTBULT (KD):

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att yrka bifall till Kristdemokraternas reservation nummer 4 om kulturskolan.

Jag vill också säga att det som Catarina Deremar talade om när det gäller filter mot pornografi i förskola och skola är någonting som jag verkligen också stöder och som jag har arbetat för att det ska införas. Vi är en grupp som arbetar med det, och jag hoppas verkligen att det ska bli verklighet i alla Sveriges kommuner.

Av våra 290 kommuner är det bara 3 som inte har någon kulturskoleverksamhet, enligt statistik från Statens kulturråd. Detta är en kommunal angelägenhet, och i många kommuner fungerar det bra – eller bättre eller sämre, ska man kanske säga. Min erfarenhet från Uddevalla kommun är att det inte bara fungerade bra; under mina söners musicerande på kulturskolan fanns det några excellenta musiklärare.

Att spela i grupp, att kanske få spela ett solo eller att bara känna att det blir musik av att trycka på några tangenter eller slå på trummorna i jämn takt är utvecklande. Det skapar harmoni. Att dessutom uppleva att vara en del av ett sammanhang och ha en uppgift är viktigt för varje individ.

Nu är det ju inte så, herr ålderspresident, att alla kommer vidare och blir yrkesmusiker, som mina söner. Det kanske stannar vid några försök med blockflöjten eller några fruktlösa försök att få ljud i en trumpet eller välljud ur en fiol. Till slut kanske musikläraren säger till föräldrarna: Jag tycker att barnet självt ska få avgöra om det vill fortsätta att spela.

Herr ålderspresident! I ungefär hundra kommuner har rektorn bestämt att elever på hans eller hennes skola ska få gå ifrån den ordinarie undervisningen för att få en kort lektion på sitt instrument av en lärare från kulturskolan. Stelbenta skolpolitiker i andra kommuner ser inte värdet av detta utan menar att eleverna ska spela efter skoltid, punkt slut.

Som exempel beslutade Munkedals kommun, som ligger i norra Bohuslän, att man skulle göra så, alltså spela efter skoltid. Det gjorde att elever från Hedekas, som ligger tre mil norr om Munkedal, först skulle åka hem från skolan i Munkedal för att sedan återkomma till Munkedal på kvällen för att få undervisning på sitt instrument. Det är ju helt orimligt.

Faktum är att rektor och lärare enligt skollagen har möjlighet att avgöra om eleven kan gå ifrån lektionen en stund om man anser att det inte påverkar studieresultaten negativt. Det är också många av dem som spelar och musicerar som har god studiemotivation. Någon kanske inte har någon motivation alls; låt dem då kanske spela en kvart och få tillbaka motivationen.

Jag menar att detta är en möjlighet för elever som man ska ta till vara.

Herr ålderspresident! Alla har dock inte råd med de avgifter som kommunen tar ut för undervisning på kulturskolan. Det är ett problem i sig, även om det finns resultat som visar att gratis kulturskola inte löser problemet. Det kan finnas ekonomiska, sociala eller kulturella skäl där utanförskapet hindrar många att få kontakt med kulturskolan. Det är väldigt tråkigt.

För att barn och unga ska komma i rörelse och komma in i spännande sammanhang inom musiken, dansen eller teatern – eller idrotten för den delen – har vi kristdemokrater skapat ett fritidskort. Det handlar om ett nationellt, generellt fritidskort. Alla elever som går i årskurs 2–9 får ett kort laddat med 500 kronor som ska användas till medlemsavgifter i kulturskolan eller olika föreningar, idrottsföreningar och så vidare – 500 kronor, alla barn i årskurs 2–9. Vi satsar 850 miljoner på den reformen.

Vi hoppas att vi ska få fler med oss så att det här blir verklighet och att det inte ska behövas en ny regering bara för att få igenom en så viktig reform. Vi får väl se vad som händer framöver, men det här fritidskortet är i alla fall någonting som vi satsar på.

Om man har en socioekonomiskt utsatt situation kan det här kortet laddas med upp till 2 400 kronor beroende på situationen. Vi tror på det gene-

rella. Jag vet att många här ofta talar varmt om den generella välfärden och att alla ska få del av välfärden. Här har vi nu ändrat vårt ursprungliga förslag från att bara rikta in sig på de mest utsatta till att rikta in sig på alla med ett generellt fritidskort som vi nu tror på väldigt mycket och som vi hoppas på.

Anf. 134 LARS MEJERN LARSSON (S):
Herr ålderspresident! En kväll som denna:

Di taler ôm tia,
att tia ho går,
men ingen vet
hur i hundan ho går,
för nu, då int då,
och då då ä int nu.
Dä enda sôm stämt
ä att nu ä dä jämt.

Det var en dikt av Gunde Johansson från Filipstad. Jag tänkte att jag bjuder på den när det pratades om dialekter.

Herr ålderspresident! Tre unga rekryteras varje dag till gängkriminaliteten. Det är ungdomar som i stället borde spela fotboll, spela i ett band eller vara med i en teatergrupp. Ungdomar ska delta i konstruktiva fritidsaktiviteter i stället för i destruktiva handlingar.

När jag växte upp hemma i det lilla samhället Ekshär i Värmland fångades vi upp tidigt i någon sport, körsång, nyårsrevyn eller någonting. Eller så hängde vi i läshörnan på biblioteket, spelade pingis eller träffade kompisar på ungdomsgården Indiania. Ni vet väl att de kallar oss ekshäringar för indianer?

Det är klart att det förekom småkriminalitet också i Ekshär. Jag var väl själv en av de värsta buspojkarna, om jag ska vara ärlig. Men jag hade goda förebilder i vuxna som fångade upp mina urspårningar så att jag hamnade rätt i olika fostrande miljöer. Pappa var fotbollstränare och mamma jobbade på biblioteket.

I praktiken handlar det om hur vi vuxna axlar vårt ansvar för att säkra barns och ungdomars rätt till fritidsaktiviteter. Vi måste ge barn och unga möjligheten att utvecklas till självständiga individer och få alla tänkbara förutsättningar. Alla barns rätt till kultur slås fast i FN:s barnkonvention.

Herr ålderspresident! Barns och ungas tillgång till fritidsaktiviteter är ingenting som kommer av sig självt. Det är regeringen och riksdagen som har det yttersta ansvaret för att vi lever upp till barnkonventionen. För att alla unga ska få möjlighet till en meningsfull fritid krävs det, enligt regeringen, en god samverkan mellan civilsamhället och det offentliga. Det ska inte vara så att enskildas goda ekonomi eller resursstarka föräldrar är förutsättningen för att man ska få tillgång till kulturella aktiviteter. Alla barn och unga har rätt till kultur och måste ges förutsättningar för att kunna delta i olika kulturverksamheter.

Därför krävs det en medveten och långsiktig politik som skapar förutsättningar för att kulturen ska bli en naturlig del av barns och ungas vardag. Kulturskolan spelar en viktig roll i det arbetet. Den ger barn och unga möjlighet utforska sin kreativitet. Den kommunala kulturskolan når många

barn och unga i hela landet och bidrar till att lägga grunden för deras kulturella, sociala och intellektuella utveckling.

Kulturskolan har stor betydelse inte bara för enskilda barn och unga utan också för bildningen i samhället, vilket gör den till en nationell angelägenhet. Kulturskolan står dock inför en rad utmaningar där behovet av professionella lärare och pedagoger måste hanteras. Men den viktigaste utmaningen är att nå alla barn och unga så att de känner att de kan ta del av verksamheten. Alla barn kan inte bli kulturpersonligheter, men alla ska känna att de fick chansen att pröva sina vingar.

Herr ålderspresident! Trots utmaningarna är kulturskolan en verksamhet som vi ska vara stolta över att vi har i Sverige. Därför satsar vi 200 miljoner årligen på kulturskolan.

Vi gör också annat för kulturen. Vi vill stärka kulturen ytterligare och göra den mer tillgänglig. Vi vill stärka folkbiblioteken genom reformen Stärkta bibliotek. Vi vill öka stödet till reformen Skapande skola för att fler barn i hela landet ska få ta del av högkvalitativ kultur inom skolan, och vi vill ha fri entré till statliga museer.

Herr ålderspresident! Jag höll nästan på att glömma: Självklart yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Herr ålderspresident! Forum vi inte kan bortse från när vi diskuterar barn och unga är internet och sociala medier. Som Catarina var inne på förut finns det mycket gott där, och internet är ju en plattform som genomsvyr alla ungas vardag. Men det finns också annat, och det är trakasserier och näthat som med tiden har fått allt större utrymme. Den här formen av mobbning måste bekämpas och kan aldrig accepteras. Därför ska arbetet intensifieras eftersom det behövs för att värna det demokratiska samhället och samtalet. Näthatet är i slutändan alla medborgares ansvar i en demokrati.

För många barn och unga är verbalt och fysiskt våld både i och utanför hemmet en verklighet, som vi har varit inne på. Regeringen beslutade därför i april 2021 att tillsätta en särskild utredare som fick i uppdrag att lämna förslag till en samlad nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inklusive hedersrelaterat våld. Uppdraget kommer att redovisas senast den 31 maj 2022.

Regeringen tillsatte också en utredning i november 2021 om att det bör kriminaliseras att inte anmäla eller att undanhålla barnnätkensbrott. Uppdraget ska redovisas den 1 december 2022.

För att öka kompetensen om hedersrelaterat våld och förtryck har regeringen beslutat om en egen satsning på 430 miljoner fram till 2023.

Som ni förstår pågår ett viktigt arbete mot hedersrelaterat våld mot och förtryck av barn och unga.

Herr ålderspresident! Inte f-n blir man friskare av kultur, hävdade den före detta kulturministern Bengt Göransson. Med det menade han inte att det bör satsas mindre på kultur. Tvärtom var det tanken att kultur måste vara nyttig som han angrep. Kultur handlar inte om sjukvårdskostnader utan om insikter som förändrar människor som i sin tur förändrar världen. Kultur är inte nytta och pengar – kultur är insikt.

Tack för att ni har lyssnat!

(Applåder)

Anf. 135 VASILIKI TSOUPLAKI (V):

Herr ålderspresident! Låt mig börja med att tacka Lars Mejern Larsson för de fina orden på slutet. Det var ett jättetrevligt inlägg.

I det här betänkandet behandlas inga motioner från Vänsterpartiet, utan våra förslag för barn och unga har behandlats tidigare i år. Men jag tänkte passa på att beröra två av de verksamheter som lyfts av andra partier, nämligen kulturskolan och Skapande skola.

Herr ålderspresident! I går besökte jag medborgarhuset i Arboga. Där finns en salong för bio och teater och även Fritidsbanken som hjälper till att möjliggöra en aktiv fritid genom utlåning av utrustning. Det är fantastiskt att det finns något som heter medborgarhus som man kan besöka på detta sätt.

I går kunde man ta del av föreställningen *Glitter och partaj*. Det var kulturskolans äldre elever som spelade tillsammans i en större orkester. Det var också ett rockband. Det dansades, det sjöngs och man visade film. Allt genomfördes av dessa ungdomar. Efter två år av pandemi fick de äntligen möjlighet att uppträda inför en publik, och man kunde verkligen se stoltheten. Den var påtaglig. Även för de yngre i publiken kändes det som en viktig upplevelse. De fick en förebild i de äldre på scenen.

Detta är en mycket viktig verksamhet som fler verkligen skulle behöva nås av. Tyvärr sätter flera saker stopp. För många familjer är avgifterna för höga. För andra är det köerna som sätter stopp. När det väl finns en plats kan man ha tappat intresset. I vissa kommuner går det inte ens att ställa sig i kö då det helt saknas en kulturskola. För vissa barn med funktionsnedsättning kan det finnas en oro för om man kommer att passa in och om pedagogerna har rätt kunskaper för att skapa en bra inlärningsituation. För en del barn är det här helt enkelt en okänd verksamhet.

De pengar som Vänsterpartiet tillsammans med regeringen sköt till förra mandatperioden har stimulerat till utveckling och avgiftssänkningar, men fler steg måste tas för att alla ska kunna känna sig välkomna och ha råd. Det behövs framför allt fler utbildade kulturskolepedagoger för att vi ska komma till rätta med köerna. Här har regeringen missat att skjuta till de medel som utlovades i propositionen för något år sedan, men det kan lösas redan i höst.

Den andra delen som rör organisationen är klurigare. Skolinspektionens besked om att det inte är förenligt med skollagen att låta elever gå ifrån lektioner för att delta i instrumentundervisningen ställer till det på väldigt många håll i landet.

Herr ålderspresident! Det är viktigt att vi även fortsättningsvis kan använda skolan som arena för kulturskolan. Men det är även viktigt att den ordinarie skolan får ett rejält kulturlyft. Hjärnforskningen visar att barn som inleder en lektion med att sjunga, dansa eller spela lär sig mer resten av tiden. Ett intressant forskningsprojekt visade att elever som bytte ut en matematiklektion i veckan mot en musiklektion i slutändan blev duktigare i matematik än de som haft mer matematikundervisning. De här nya kunskaperna om hur hjärnan fungerar och inläring sker behöver få genomslag i undervisningens utformning och genomsyra våra lärmiljöer.

Sedan 2008 är Skapande skola den enskilt största riktade satsningen på kultur i grundskolan. Tanken är att skolhuvudmannen söker ett statligt stöd som förmedlas via Kulturrådet, och för den summan kan man sedan anlita

professionella kulturaktörer som ska genomföra aktiviteter tillsammans med eleverna.

Den statistik som finns att tillgå visar att alla kommuner någon gång har tagit del av de statliga medlen, men många skolor står helt utanför systemet. Det är framför allt små kommuner och privata huvudmän som söker i lägre utsträckning.

Den större genomlysningen av reformen Skapande skola som gjordes av Kulturanalys 2013 visade att där skolan redan även i övrigt fungerade bra, där det fanns engagerade rektorer och lärare och där det fanns en vana att arbeta med kultur, fungerade Skapande skola väl. I sin utvärdering konstaterade Kulturanalys att det finns stor förbättringspotential för att Skapande skola ska nå fler, engagera eleverna mer och leda till en mer varaktig verksamhetsutveckling. Även om utvärderingen gjordes 2013 fick Kulturrådet tyvärr inte förrän alldeles nyligen i uppdrag att göra något åt frågan.

Punktinsatser som dessa via Skapande skola är viktiga för att eleverna ska träffa kulturarbetare av olika slag och få prova nya arbetssätt. Men det är oerhört viktigt att de vanliga lektionerna i de estetiska ämnena får rätt förutsättning. I de senaste årens diskussion om försämrade skolresultat höjs ibland röster för att eleverna behöver mer tid för teoretiska studier, och därmed finns mindre utrymme för de praktisk-estetiska ämnena. För oss i Vänsterpartiet är det viktigt att eleverna får tillgång till bra ämnesundervisning i de praktisk-estetiska ämnena och att lärare får stöd för att kunna integrera de estetiska lärprocesserna i sin undervisning. Det är viktigt för barns utveckling, inläring och välbefinnande.

För att detta ska vara möjligt måste pedagogerna få rätt utbildning och rätt förutsättningar att göra sitt jobb. I en undersökning gjord av Lärarnas Riksförbund uppgav så få som 22–25 procent av lärarna i slöjd och musik att de får ämnesrelevant fortbildning. Motsvarande siffra för lärarna i bild var bara 15 procent. De upplevde att den fortbildning de får erbjuds lite slumpartat och att det inte leder framåt.

Undersökningen visade också att bara strax över hälften hade adekvata lokaler. Många saknade också ämneskollegor som man kunde diskutera med. Även i detta avseende var bildlärarna de som var mest missnöjda. Många vittnade också om för stora grupper för att man skulle hinna med att se och stötta alla elever. Den schemalagda tiden räckte inte till för att nå kunskapsmålen.

Svaren överensstämmer med granskningar som Skolinspektionen har gjort i musikämnet. Där såg man att de som lyckades bra hade anpassade lokaler. Man hade grupprum. Man kunde ha undervisning i halvklass. Det fanns behöriga lärare och tillgång till flera olika instrument.

Den dåliga arbetssituation som råder på många skolor avskräcker många från att söka sig till yrket. Därför är andelen obehöriga också stor. För att kunna locka fler behöver vi höja kvaliteten på undervisningen och förbättra arbetsmiljön för både elever och lärare. Vi tycker att det behövs en satsning på dessa ämnen, och vi tycker att regeringen tillsammans med ansvariga myndigheter och Sveriges Kommuner och Regioner behöver ta frågan på allvar.

Herr ålderspresident! Detta var ett axplock av de frågor som Vänsterpartiet driver för att ge alla barn tillgång till kultur. Jag vill med detta yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 136 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Herr ålderspresident! Tack, Vasiliki Tsouplaki, för det du sa i ditt anförande! Du talade väl om musikens roll och betydelse för inte minst unga människor. Vi vet att det betyder väldigt mycket också för äldre människor, men vi talar nu om kultur för barn och unga.

Vi har designat ett fritidskort som ledamoten och jag har debatterat tidigare. Jag försöker nu skapa ett underlag, en bredd, i beslutsfattandet. Mot bakgrund av det jag har hört skulle det kunna vara intressant att vara med i denna process. Jag har som sagt ett förslag om ett fritidskort och håller med om att förlagan, en fritidspeng, inte riktigt höll måttet. Nu har vi dock gjort ett generellt bidrag för alla i årskurs 2–9 laddat med 500 kronor.

Detta är ett sätt att stimulera det vi talar om. Oavsett om det handlar om rörelse, musik, teater eller vad det än kan vara skulle detta kunna vara något som får fler att ägna sig åt kultur eller idrott. Ett kort som laddas med en summa pengar borde vi kunna samlas kring. Vad säger du, Vasiliki Tsouplaki, om förslaget?

Anf. 137 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Herr ålderspresident! Jag tackar Roland Utbult för att vi får möjlighet att diskutera denna fråga. Jag uppskattar verkligen att ledamoten har justerat i sitt förslag. Vi har diskuterat detta många gånger under mandatperioden. Jag känner att jag har nått fram till Roland Utbult när det gäller vår kritik av det tidigare förslaget och att det nu är ett mer vänsterpartistiskt förslag som ledamoten presenterar. Där finns många av de tankar som jag hade som kommunalpolitiker. Vi funderade i dessa banor. Hur skulle vi kunna synliggöra för barn och unga i den kommun där jag var aktiv då att det är möjligt för alla att vara med i en förening? Vi tänkte att någon sådan typ av kort skulle kunna vara en idé. Jag tycker att det är ett bra förslag.

Men vi tillhör inte samma parti och brukar inte budgetförhandla med varandra. Jag kan därför inte lova Roland Utbult att detta är någonting som vi kommer att föreslå framöver. Men jag vet att vi ofta har en gemensam värdegrund när det gäller hur barn från socioekonomiskt utsatta förhållanden också ska kunna vara med och vara aktiva på sin fritid. Vi har samma inställning i den frågan, och jag välkomnar denna typ av förslag.

Anf. 138 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Herr ålderspresident! Jag tackar Vasiliki Tsouplaki för svaret på min fråga. Jag blir naturligtvis inspirerad av det som jag hör och också förhoppningsfull inför fortsättningen. Vi hoppas att fler partier och fler ledamöter ska förstå betydelsen av detta.

Jag är också medveten om att detta även handlar om pengar och att vi inte budgetförhandlar så här och kanske inte på annat sätt. Men med ett gott förslag med bra underlag skulle man kanske så småningom kunna hitta fram tillsammans.

De som budgetförhandlar från vår sida är också de som egentligen har designat detta från början, skulle man kunna säga. Så från vår sida är det väl grundat.

Ledamoten talar om att nå ut till socioekonomiskt utsatta grupper – barn och ungdomar som lever i utanförskap. Detta är ett alldeles utmärkt förslag. Alla får detta kort laddat med 500 kronor till medlemsavgifter i kulturskolan, idrottsföreningar eller andra föreningar som finns inom

Prot. 2021/22:104
28 april

*Kultur och fritid för
barn och unga*

kulturen. Det stämmer alltså väldigt bra med den socioekonomiska aspekten. Jag är därför tacksam för svaret och hoppas att vi kan gå vidare. Jag tackar Vasiliki Tsouplaki för detta.

Anf. 139 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Herr ålderspresident! Jag tackar Roland Utbult för fortsatt diskussion. Jag hoppas att det är ledamöter som Roland Utbult och andra kristdemokrater som har denna sociala värdegrund som kan få ett större genomslag i partiets politik framöver. Jag har varit väldigt oroad när jag har följt den debatt som har varit de senaste veckorna efter kravallerna och upploppen i flera av landets städer, där Roland Utbults partiledare uttrycker sig på ett hårt och, tycker jag, ett ibland angränsande till rasistiskt sätt. Det sociala engagemang som Roland Utbult ger uttryck för hoppas jag även fortsatt kan finnas med i den kristdemokratiska politiken.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 4 maj.)

§ 15 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2021/22:223 Vårdlandsavtal mellan Sverige och Förenta nationernas barnfond Unicef

Motioner

med anledning av prop. 2021/22:212 Certifierade byggprojekteringsföretag – en mer förutsägbar byggprocess

2021/22:4670 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V)

2021/22:4674 av Ola Johansson m.fl. (C)

§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 27 april

2021/22:1498 Handläggningstider för doktorander som ansöker om permanent uppehållstillstånd

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2021/22:1499 Försvarsmaktens skjutförmåga

av *Lars Beckman* (M)

till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2021/22:1500 Den småskaliga vattenkraften

av *Magnus Jacobsson* (KD)

till klimat- och miljöminister *Annika Strandhäll* (S)

2021/22:1501 Stopp för omprövningen av den småskaliga vattenkraften

av *Magnus Jacobsson* (KD)
till klimat- och miljöminister *Annika Strandhäll* (S)

2021/22:1502 Bidrag på grund av höga skatter

av *Sten Bergheden* (M)
till finansminister *Mikael Damberg* (S)

2021/22:1503 Verkställighet av utvisningsbeslut avseende personer som utgör säkerhetshot

av *Maria Malmer Stenergård* (M)
till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2021/22:1504 Mobilkranar

av *Anders Åkesson* (C)
till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2021/22:1505 Antalet poliser i Västmanland

av *Roger Haddad* (L)
till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2021/22:1506 Övergången från gymnasiesärskolan till arbetsmarknaden

av *Roger Haddad* (L)
till statsrådet *Lina Axelsson Kihlblom* (S)

2021/22:1507 Inställda tåg i Mälardalen

av *Roger Haddad* (L)
till näringsminister *Karl-Petter Thorwaldsson* (S)

2021/22:1508 Köp av fysiska biljetter av SJ

av *Lars Beckman* (M)
till näringsminister *Karl-Petter Thorwaldsson* (S)

2021/22:1509 En utredning om delning av Trafikverket

av *Jimmy Ståhl* (SD)
till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 27 april

2021/22:1447 Skogsstyrelsens tolkning av EU:s fågel- och artskyddsregler

av *Jessika Roswall* (M)
till klimat- och miljöminister *Annika Strandhäll* (S)

2021/22:1454 Svårigheter för ukrainska flyktingar att starta företag

av *Carl-Oskar Bohlin* (M)
till näringsminister *Karl-Petter Thorwaldsson* (S)

2021/22:1450 Brist på torv

av *Lotta Olsson* (M)
till näringsminister *Karl-Petter Thorwaldsson* (S)

2021/22:1459 Insatser för att stödja resebranschen

av *Alexandra Anstrell* (M)
till näringsminister *Karl-Petter Thorwaldsson* (S)

2021/22:1461 Arbete med bemötande inom statliga myndigheter, verk och företag

av *Mikael Larsson* (C)

till statsminister Magdalena Andersson (S)

2021/22:1460 Samråd i miljöbalken

av *Mikael Larsson* (C)

till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:1477 Punktskatter på nikotinnehållande konsumentprodukter efter år 2023

av *Linda Lindberg* (SD)

till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1462 Trafiksäkerheten

av *Lars Beckman* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1471 Sveriges brist på vattenkanoner

av *Sten Bergheden* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1470 Passhanteringen i Taiwan

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1465 Återstart av nedlagd reaktor

av *Mats Nordberg* (SD)

till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:1468 Samarbeta med Tyskland för ökad elproduktion

av *Mats Nordberg* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1469 En järnväg mellan Kaunisvaara och Svappavaara

av *Jens Holm* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1463 Fler i arbete och ökad självförsörjning

av *Katarina Brännström* (M)

till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:1467 Bidrag kontra egenförsörjning

av *Lars Beckman* (M)

till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:1464 Katastrofen i Mariupol

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1484 Stöd till demokratin i Filippinerna

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1466 Våldsamheterna i Sverige

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1478 Åtgärder för att förhindra upplopp

av *Katarina Brännström* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1473 Obligatoriska id-kontroller inom sjöfarten

av *Anders Hansson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1474 Kompensation till rederier för ökade kostnader till följd av id-kontroller

av *Anders Hansson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1475 Kostnader för bundna bolån

av *Mats Persson* (L)

till statsrådet Max Elger (S)

2021/22:1480 Effektiv sjöfart i Sverige som ett led i att minska gods-transporter på väg

av *Gudrun Brunegård* (KD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1479 Avstängda elever i grundskolan

av *Jörgen Grubb* (SD)

till statsrådet Lina Axelsson Kihlblom (S)

2021/22:1481 Handläggningstiden för bouppteckning

av *Magnus Stuart* (M)

till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1483 Vinster inom skola, vård och omsorg

av *Amineh Kakabaveh* (-)

till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1472 Lantmäteriets fastighetsbildningsverksamhet

av *Viktor Wärnick* (M)

till statsrådet Johan Danielsson (S)

2021/22:1476 Miljöpåståenden till konsumenter

av *Angelica Lundberg* (SD)

till statsrådet Max Elger (S)

Prot. 2021/22:104

28 april

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 19.34.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.55,

av tredje vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 88 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med § 12 anf. 107 (delvis) och

av ålderspresidenten därefter till dess slut.

Vid protokollet

GERGÖ KISCH

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Avsigelser.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 6 Djurskydd.....	3
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22:MJU22	3
Anf. 1 MALIN LARSSON (S)	3
Anf. 2 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M)	5
Anf. 3 TALMANNEN	6
Anf. 4 YASMINE ERIKSSON (SD)	6
Anf. 5 ULRIKA HEIE (C)	9
Anf. 6 ELIN SEGERLIND (V).....	11
Anf. 7 MAGNUS OSCARSSON (KD)	13
Anf. 8 JAKOB OLOFSGÅRD (L).....	15
Anf. 9 ELISABETH FALKHAVEN (MP)	17
(Beslut fattades under § 10.)	19
§ 7 Internationellt utvecklingsbistånd	19
Utrikesutskottets betänkande 2021/22:UU6.....	19
Anf. 10 HELENA STORCKENFELDT (M)	19
Anf. 11 MATS NORDBERG (SD).....	21
Anf. 12 MAGNUS EK (C).....	24
Anf. 13 YASMINE POSIO (V)	26
Anf. 14 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD)	28
(forts. § 11).....	30
Ajournering.....	30
Återupptaget sammanträde.....	30
§ 8 Frågestund	30
Anf. 15 TREDJE VICE TALMANNEN.....	30
<i>Förslag om sänkt skatt på bensin och diesel</i>	<i>30</i>
Anf. 16 EDWARD RIEDL (M)	30
Anf. 17 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	31
Anf. 18 EDWARD RIEDL (M)	31
Anf. 19 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	31
<i>Kulturskillnader och kravaller</i>	<i>31</i>
Anf. 20 PONTUS ANDERSSON (SD)	31
Anf. 21 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	32
Anf. 22 PONTUS ANDERSSON (SD)	32
Anf. 23 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	32
<i>Gotlands elförsörjning</i>	<i>32</i>
Anf. 24 LARS THOMSSON (C)	32
Anf. 25 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S).....	33
Anf. 26 LARS THOMSSON (C)	33
Anf. 27 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S).....	33
<i>Åtgärder mot islamofobi.....</i>	<i>33</i>
Anf. 28 MOMODOU MALCOLM JALLOW (V)	33
Anf. 29 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	34

Anf. 30 MOMODOU MALCOLM JALLOW (V).....	34
Anf. 31 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	34
<i>En nationell vårdförmedling</i>	34
Anf. 32 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	34
Anf. 33 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	35
Anf. 34 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	35
Anf. 35 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	35
Anf. 36 TREDJE VICE TALMANNEN	35
<i>Myndighetsuppdrag om segregation</i>	35
Anf. 37 ROGER HADDAD (L).....	35
Anf. 38 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	36
Anf. 39 ROGER HADDAD (L).....	36
Anf. 40 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	36
<i>Åtgärder för utsläppsminskningar</i>	36
Anf. 41 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	36
Anf. 42 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	37
Anf. 43 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	37
Anf. 44 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	37
<i>Garanti tillägg och kvinnliga pensionärer</i>	37
Anf. 45 TERESA CARVALHO (S).....	37
Anf. 46 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	38
Anf. 47 TERESA CARVALHO (S).....	38
Anf. 48 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	38
<i>Kortare ledtider för nyetablering av gruvor</i>	38
Anf. 49 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M).....	38
Anf. 50 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S).....	39
Anf. 51 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M).....	39
Anf. 52 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S).....	39
<i>Lika villkor för skilda energislag</i>	39
Anf. 53 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD).....	39
Anf. 54 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S).....	40
Anf. 55 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD).....	40
Anf. 56 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S).....	40
<i>Små kommuners flyktingmottagande</i>	41
Anf. 57 SOFIA NILSSON (C).....	41
Anf. 58 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	41
Anf. 59 SOFIA NILSSON (C).....	41
Anf. 60 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	42
<i>Avräkningar på utvecklingsbiståndet</i>	42
Anf. 61 YASMINE POSIO (V).....	42
Anf. 62 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	42
Anf. 63 YASMINE POSIO (V).....	42
Anf. 64 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	43
<i>Utlandssvenskar och anhöriginvandring</i>	43
Anf. 65 HANS EKLIND (KD).....	43
Anf. 66 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	43
Anf. 67 HANS EKLIND (KD).....	43
Anf. 68 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	44

<i>Hatbrott mot muslimer i Sverige</i>	44
Anf. 69 MUBARIK MOHAMED ABDIRAHMAN (S).....	44
Anf. 70 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	44
Anf. 71 MUBARIK MOHAMED ABDIRAHMAN (S).....	44
Anf. 72 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	44
<i>Sveriges strategi för immaterialrätten</i>	45
Anf. 73 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	45
Anf. 74 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S).....	45
<i>Nollemissionshus och renovering i glesbygd</i>	45
Anf. 75 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	45
Anf. 76 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S).....	46
<i>Turkiets angrepp mot kurder</i>	46
Anf. 77 DANIEL RIAZAT (V).....	46
Anf. 78 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	46
<i>Förändring av reseavdraget</i>	47
Anf. 79 INGELA NYLUND WATZ (S).....	47
Anf. 80 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	47
<i>Resultatet av intensivåret</i>	47
Anf. 81 LUDVIG ASPLING (SD).....	47
Anf. 82 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	47
<i>Industrins gröna omställning och bruksorterna</i>	48
Anf. 83 SOFIE ERIKSSON (S)	48
Anf. 84 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S).....	48
<i>Samordningsnummer till ukrainska flyktingar</i>	49
Anf. 85 ELSEMARIE BJELLQVIST (S)	49
Anf. 86 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	49
Ajournering	49
Återupptaget sammanträde	49
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 27 april	49
UU15 Mänskliga rättigheter i länder och regioner m.m.	49
SFU23 Återkallelse av uppehållstillstånd som har meddelats av Regeringskansliet i vissa fall	51
SFU20 Migration, asylpolitik och anhöriginvandring.....	51
CU16 Ändring av andelstal i gemensamhetsanläggningar	53
CU17 Ett bättre underlag för åtgärder på bostadsmarknaden	54
CU5 Hyresrätt m.m.	54
CU6 Familjerätt.....	56
CU13 Hushållningen med mark- och vattenområden	58
§ 10 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde	59
MJU22 Djurskydd	59
§ 11 (forts. från § 7) Internationellt utvecklingsbistånd (forts. UU6)	61
Anf. 87 JOAR FORSSELL (L)	61
Anf. 88 HELENA STORCKENFELDT (M) replik.....	63
Anf. 89 JOAR FORSSELL (L) replik.....	64

Anf. 90 HELENA STORCKENFELDT (M) replik	64
Anf. 91 JOAR FORSSELL (L) replik	65
Anf. 92 ANDERS ÖSTERBERG (S).....	65
Anf. 93 YASMINE POSIO (V) replik	68
Anf. 94 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik.....	68
Anf. 95 YASMINE POSIO (V) replik	69
Anf. 96 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik.....	69
Anf. 97 MAGNUS EK (C) replik.....	70
Anf. 98 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik.....	70
Anf. 99 MAGNUS EK (C) replik.....	70
Anf. 100 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik.....	71
Anf. 101 JANINE ALM ERICSON (MP).....	71
Anf. 102 HELENA STORCKENFELDT (M) replik	72
Anf. 103 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	73
Anf. 104 HELENA STORCKENFELDT (M) replik	73
Anf. 105 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	73
(Beslut skulle fattas den 4 maj.)	74
§ 12 Socialtjänstens arbete m.m.	74
Socialutskottets betänkande 2021/22:SoU19	74
Anf. 106 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	74
Anf. 107 MATS WIKING (S).....	76
Anf. 108 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	
replik.....	78
Anf. 109 MATS WIKING (S) replik.....	78
Anf. 110 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	
replik.....	79
Anf. 111 MATS WIKING (S) replik.....	79
Anf. 112 JOHAN HULTBERG (M)	80
Anf. 113 LINDA LINDBERG (SD).....	82
Anf. 114 MARTINA JOHANSSON (C).....	84
Anf. 115 JON THORBJÖRNSSON (V).....	86
Anf. 116 JUNO BLOM (L)	87
Anf. 117 MARGARETA FRANSSON (MP).....	89
Anf. 118 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	
replik.....	90
Anf. 119 MARGARETA FRANSSON (MP) replik	90
Anf. 120 BENGT ELIASSON (L)	91
Anf. 121 MARTINA JOHANSSON (C).....	92
(Beslut skulle fattas den 4 maj.)	92
§ 13 Kulturarvsfrågor	92
Kulturutskottets betänkande 2021/22:KrU6	92
Anf. 122 CHRISTER NYLANDER (L).....	92
Anf. 123 ÅSA KARLSSON (S).....	93
Anf. 124 ANGELIKA BENGTSSON (SD)	95
Anf. 125 CATARINA DEREMAR (C).....	96
Anf. 126 VASILIKI TSOUPLAKI (V).....	97
Anf. 127 ROLAND UTBULT (KD)	100
Anf. 128 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	101
(Beslut skulle fattas den 4 maj.)	103
§ 14 Kultur och fritid för barn och unga	103

Kulturutskottets betänkande 2021/22:KrU9.....	103
Anf. 129 CHRISTER NYLANDER (L)	103
Anf. 130 ANN-BRITT ÅSEBOL (M)	104
Anf. 131 CASSANDRA SUNDIN (SD).....	105
Anf. 132 CATARINA DEREMAR (C)	106
Anf. 133 ROLAND UTBULT (KD).....	107
Anf. 134 LARS MEJERN LARSSON (S).....	109
Anf. 135 VASILIKI TSOUPLAKI (V).....	111
Anf. 136 ROLAND UTBULT (KD) replik.....	113
Anf. 137 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik	113
Anf. 138 ROLAND UTBULT (KD) replik.....	113
Anf. 139 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik	114
(Beslut skulle fattas den 4 maj.)	114
§ 15 Bordläggning.....	114
§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar	114
§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor	115
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 19.34.	117